

การบริหารระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็ก
อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

รายงานการค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2557

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองรายงานการค้นคว้าอิสระ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน

ชื่อเรื่อง

การบริหารระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก
อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

โดย

วชิราพงศ์ โสภา

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.สถาพร แสงสุโพธิ์)

วันที่ 3 เดือน ก.ค. พ.ศ. 57

กรรมการที่ปรึกษา

(//นม)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธุ์ สโรบล)

วันที่ 3 เดือน ก.ค. พ.ศ. 57

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์)

วันที่ 3 เดือน ก.ค. พ.ศ. 57

ประธานอาจารย์ประจำหลักสูตร

(อาจารย์ ดร.เกรียงไกร เจริญผล)

วันที่ 3 เดือน ก.ค. พ.ศ. 57

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จาดูพงศ์ วาฤทธิ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 3 เดือน ก.ค. พ.ศ. 57

หน้าที่ของตน การรายงานผล มีการติดตามรายงานการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของส่วนงานที่เกี่ยวข้อง ทุกส่วนงานภายในกำหนดเวลา มีการควบคุม ติดตาม รายงานการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ด้านการจัดทำ งบประมาณ มีการจัดทำงบประมาณทางการเงินในการจัดเก็บภาษี รวมทั้งมีการวางแผนเพื่อจัดสรร งบประมาณด้านการจัดเก็บภาษี พิจารณาปรับแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณด้านการจัดเก็บภาษี

ส่วนการจัดการระบบการจัดเก็บภาษี ด้านบุคลากรเจ้าหน้าที่ พบว่า องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงเฉพาะด้านการจัดเก็บภาษีจึงมีจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ไม่ พร้อมสำหรับการดำเนินการใช้มาตรการบังคับภาษีค้างชำระ และเจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ความชำนาญ ด้านการจัดเก็บภาษีและ การใช้มาตรการบังคับทางภาษี ด้านระเบียบกฎหมาย พบว่า ยังไม่มีความ รายละเอียดในส่วนหลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ และไม่อาจเข้าใจได้ชัดเจน ด้านการดำเนินงาน พบว่า การดำเนินงานซึ่งอาจถูกแทรกแซงโดยเหตุผลทางการเมือง เนื่องจากการให้อำนาจผู้บริหาร ท้องถิ่นในการให้อำนาจดำเนินการใช้มาตรการบังคับภาษีค้างชำระ แต่เนื่องจากหากมีการ ดำเนินการก็อาจกระทบต่อสิทธิของประชาชนและเป็นการกระทบต่อฐานคะแนนเสียงทางการเมือง ได้

Title	Management of the Local Tax Collection System, Local Administrative Organization, Khilek Sub-district, Mae Taeng District, Chiangmai Province
Author	Mr. Wachirapong Sopha
Degree of	Master of Public Administration in Public and Private Organizational Administration
Advisory Committee Chairperson	Dr. Sathaporn Saengsupho

ABSTRACT

This study was conducted to 1) investigate management of the local tax collection system of Khilek sub-district administrative organization, Mae Taeng district, Chiangmai province and 2) analyze the local tax collection system of Khilek sub-district administrative organization. A set of structured interview schedules was used for data collection. Results of the study revealed the following:

Planning There was the preparation of an operational plan in accordance with the policy on the management of the local tax collection system in which the implementation plan could be adjusted in the case of inconvenience.

Organizational management There was clear determination of roles, tasks, supervision lines, and organizational chart preparation.

Recruitment There was the promotion of personnel training and educational tours for skill development on tax collection, and the committee was responsible for the recruitment.

Facilitation There was the designation of authority responsible for local tax collection. Rules and regulations were prepared for local tax collection.

Coordination There was the arrangement of a coordination system for local tax collection of concerned personnel. Also, meetings were held for all steps of the operational method of local tax collection which made concerned personnel understand their rules and tasks very well.

Report of operational outcomes There was the following-up of local tax collection of concerned agencies within the fixed period of time. This included reports on local tax collection, budget preparation and planning for the allocation of budgets on tax collection and amendment of the budget on tax collection.

Regarding the management of a tax collection system, it was found that the local administrative organization of Khilek sub-district did not have personnel having knowledge and skills in tax collection and they were not ready for the operation of delinquent taxes. For laws, it was found that there was no details in the part of criteria, operational guidelines and they did not clearly understand it. For operation, it was found that the operation was interfered by political reasons. This was because the administrator of local administrative organization was given authority to execute the delinquent tax measure. However, if there was the operation on this matter, it might have impacts on people rights and political vote base.

กิตติกรรมประกาศ

งานค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.สถาพร แสงสุโขทัย ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธุ์ สโรบล และ อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์ กรรมการสอบร่วมที่ให้คำปรึกษาแนะนำ และทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ และเสียสละเวลาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ ตลอดจนให้การถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการและการปฏิบัติให้ผู้ศึกษา ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดวิทยาการตลอดระยะเวลาที่ศึกษา และขอไว้อาลัยท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธุ์ สโรบล ผู้ซึ่งประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่นักศึกษา

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลขี้เหล็กอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษีและประชาชนผู้มีหน้าที่ชำระภาษีให้กับ องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลขี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า ในการตอบแบบสอบถามแก่ผู้ศึกษา ซึ่งเป็นผลให้ผู้ศึกษาสามารถดำเนินการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และจัดทำรายงานศึกษาลบสมบรูณ์สำเร็จได้ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ทุกท่านที่อนุเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ และขอขอบพระคุณเพื่อนๆ พี่ๆ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชนทุกท่าน รวมถึงญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน ที่ให้ความช่วยเหลือ ห่วงใย และให้กำลังใจที่ดีเสมอมา เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการศึกษาและการศึกษาครั้งนี้ มีผลทำให้ผู้ศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาได้ด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ ผู้ศึกษาขอโน้มระลึกถึงพระคุณบิดา - มารดา ผู้เป็นที่สุดแห่งความรัก ความห่วงใย เป็นทั้งกำลังใจ และกำลังทรัพย์ มีส่วนผลักดันในด้านการการศึกษา และทำงานได้สำเร็จตามความมุ่งหมาย ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณทุกทำไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

วชิราพงศ์ โสภา

มิถุนายน 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	5
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	9
ทฤษฎีเทคนิคการบริหารงาน POSDCoRB	9
แนวคิดเกี่ยวกับภาษีอากร	21
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้	25
แนวคิดเกี่ยวกับการหลบหนีภาษีอากรและการหลีกเลี่ยงภาษีอากร	28
แนวคิดเกี่ยวกับความสมัครใจในการเสียภาษีอากร	31
การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น	36
กฎหมายภาษีท้องถิ่น	38
โครงสร้างรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
กรอบแนวคิดในการวิจัย	56

	หน้า
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	58
สถานที่ดำเนินการวิจัย	58
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูล	60
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	62
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล	62
ตอนที่ 2 วิเคราะห์การบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล จี้เหล็กอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	64
ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน ตำบลจี้เหล็ก	68
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	97
สรุปผลการวิจัย	97
อภิปรายผลการศึกษา	101
ข้อเสนอแนะ	110
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	111
ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร	112
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	113
บรรณานุกรม	114
ภาคผนวก	118
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	119
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	124

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	รายได้จากการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน	88
2	รายได้จากการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่	88
3	รายได้จากการจัดเก็บภาษีป้าย	89

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	ทฤษฎีเทคนิคการบริหารงาน POSDCoRB	11
2	โครงสร้างภาษีองค์การบริหารส่วนตำบล	48
3	กรอบแนวคิด	57

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้จัดตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 6,746 แห่ง เดิมมีการแบ่งชั้นของ องค์การบริหารส่วนตำบล เป็น 5 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 มีรายได้ 20 ล้านบาทขึ้นไป ชั้นที่ 2 มีรายได้ 12 – 20 ล้านบาท ชั้นที่ 3 มีรายได้ 6 – 12 ล้านบาท ชั้นที่ 4 มีรายได้ 3 – 6 ล้านบาท ชั้นที่ 5 มีรายได้ไม่เกิน 3 ล้านบาท ปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยได้เสนอร่างพระบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฉบับใหม่โดยยกเลิกการแบ่งชั้นองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็น ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลจะแบ่งออกเป็น 3 ขนาด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง และองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ซึ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเล็ก จัดอยู่ในประเภทขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง เนื่องจากการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นรูปธรรมได้ ต้องมีการเงินที่ดี และมีอิสระมีความสามารถในการบริหารการเงิน การคลังได้ด้วยตนเอง โดยกำหนดให้เงินรายได้จากภาษีท้องถิ่นที่องค์การบริหารส่วนตำบล จัดเก็บเองโดยไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน องค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้ายและค่าธรรมเนียมต่างๆ ซึ่งถือเป็นรายได้หลักที่ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บเองโดยตรง จำเป็นที่จะต้องปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นโดยเน้นระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นและเพิ่มรายได้ เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถที่จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ โดยไม่ต้องพึ่งพารัฐบาลกลางในการจัดสรรเงินอุดหนุน นอกจากนี้ยังเป็นการสอดคล้องกับนโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเล็ก มีอิสระในการปกครองตนเองมากขึ้น ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจากการติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน องค์การพัฒนาเอกชน สื่อมวลชน และกรรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลสนับสนุนการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้เห็นความสำคัญในการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้วยเหตุดังกล่าว รัฐบาลจึงให้ความสำคัญในการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลตลอดมา แต่องค์การบริหารส่วนตำบล มีปัญหาในการ ดำเนินการในหลายด้าน ประกอบกับรัฐบาลมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการวางโครงสร้าง การบริหารและระเบียบต่าง ๆ หลายครั้ง จึงทำให้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลขาดความต่อเนื่อง และมีปัญหาในการบริหารโดยเฉพาะปัญหาทางด้านงบประมาณ ดังที่กล่าวถึง จุดอ่อนในด้านงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้น้อยไม่เพียงพอกับการ

กำหนดโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ค่อยถูกต้องตามหลักวิธีการเนื่องจากกรรมการยังมีขีดความสามารถในการจัดทำแผนจำกัด ส่งผลกระทบให้การบริหารงบประมาณขาดประสิทธิภาพ (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2551)

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 กำหนดให้ตำบลเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างสมบูรณ์ มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีรายได้ รายจ่าย และพนักงานตำบลที่ได้รับงบประมาณของตนเอง สามารถดำเนินกิจการของตำบลได้อย่างอิสระ ให้ชื่อว่า "องค์การบริหารส่วนตำบล"

การจัดตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล มีความมุ่งหมายเพื่อการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนในตำบล เพื่อแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของตนเอง อันจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนดีขึ้น จะเห็นได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขั้นเล็ก ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมากที่สุด บทบาทและภารกิจของ องค์การบริหารส่วนตำบล จึงเป็นบทบาทที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้น ภาพลักษณ์ของการบริหารจัดการของ องค์การบริหารส่วนตำบล จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่โปร่งใส ซื่อตรง เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และการตรวจสอบการทำงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในทุกขั้นตอน สิ่งเหล่านี้ทุกประการประจักษ์ดังโครงการ องค์การบริหารส่วนตำบล ต้นแบบ ที่กรมการปกครองได้พยายามสร้างมาตรฐานตัวแบบ (Model) ที่จะสะท้อนภาพลักษณ์ของการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ดี ทั้งนี้ หากองค์การบริหารส่วนตำบล มีการบริหารจัดการโดยยึดถือตามหลักการพื้นฐานธรรมาภิบาล (Good governance) ทั้ง 6 ประการ อย่างเคร่งครัดแล้ว ซึ่งถือได้ว่าเป็นการบริหารจัดการมิติใหม่ที่จะสร้างสรรค์ ประชาธิปไตยจากฐานรากที่แท้จริง ชุมชนจะสามารถอยู่ร่วมกันสร้างสรรค์ และจรรโลงให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริงต่อไป

จะเห็นได้ว่า ปัญหางบประมาณเป็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญยิ่ง เพราะจะส่งผลเชื่อมโยงกับปัญหาอื่น ๆ เนื่องจากการดำเนินงานตามโครงการเพื่อพัฒนาต่าง ๆ ถึงแม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลโดยทั่วไปมีฐานะเป็นนิติบุคคล แต่อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับวิธีการงบประมาณและการคลังยังจะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลขั้นเล็ก พ.ศ.2541 แต่ละแห่ง ความสามารถในการจัดเก็บรายได้จากภาษีท้องถิ่นและการบริหารรายได้จากภาษีท้องถิ่น ถือเป็นมาตรการพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะสามารถผลักดันให้การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองได้ จำเป็นต้องมีการจัดการที่ดี คือ การพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการบริหารการจัดเก็บที่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดรายได้กับ

ท้องถิ่นมากที่สุด เพื่อลดการพึ่งพาเงินอุดหนุนจากส่วนกลาง สร้างเอกภาพและความมั่นคงในการปกครองตนเองตามหลักการกระจายอำนาจ เพื่อลดการผูกควบคุมการทอนอำนาจและสิทธิในการปกครองตนเองให้น้อยลง รายได้จากภาษีของท้องถิ่นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในการบริหารเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า สามารถอำนวยความสะดวกและความผาสุกของประชาชนในท้องถิ่น โดยรัฐบาลกลางใช้มาตรการ การกระจายอำนาจทางการคลังให้ท้องถิ่นมีอิสระในด้านการคลัง เช่นการใช้จ่ายเงิน การจัดเก็บรายได้จากภาษีที่อยู่ในอำนาจขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2541 แต่ทั้งนี้ การคลังท้องถิ่นจะสัมพันธ์กับการคลังส่วนกลาง โดยรัฐจะยังคงดูแลเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวมและเป็นไปตามมาตรฐาน ขณะเดียวกันจะสนับสนุนในกิจการที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบล มีความสำคัญต่อท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเล็กที่สุด แต่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ชนบท องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเล็กที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนระดับตำบล หมู่บ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

องค์การบริหารส่วนตำบลเล็ก ตั้งอยู่เลขที่ 91 หมู่ที่ 4 ตำบลเล็ก อำเภอมะแม่ง จังหวัดเชียงใหม่ ห่างจากตัวเมืองจังหวัดเชียงใหม่ไปทางทิศเหนือ กิโลเมตรที่ 33 ของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 107 (ถนนเชียงใหม่-ฝาง) เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน มีพื้นที่ที่อยู่ในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลเล็กทั้งสิ้น 60.540 ตารางกิโลเมตร 40,028.125 ไร่ประชากรในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเล็ก มีสถิติตามทะเบียนราษฎร จำนวนทั้งสิ้น 2,962 ครัวเรือน 7,105 คน ชาย 3,494 คน หญิง 3,611 คน มีโรงงานอุตสาหกรรม สถานบริการน้ำมันและเชื้อเพลิง หอพัก อพาร์ทเมนต์ โรงแรม บริษัทห้างร้าน สถานการศึกษาเอกชน อาคารพาณิชย์ที่ประกอบกิจการค้า ร้านอาหาร ร้านค้าส่ง-ค้าปลีก มากกว่า 350 แห่ง

องค์การบริหารส่วนตำบลเล็ก มีรายได้หลักมาจากภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีป้าย ซึ่งสามารถจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ โดยในปีงบประมาณ 2554 องค์การบริหารส่วนตำบลเล็ก ตั้งประมาณการการจัดเก็บภาษีไว้ 500,000 บาท แต่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลเล็กจัดเก็บได้ 443,000.00 บาท ซึ่งต่ำกว่าประมาณการคิดเป็นร้อยละ 88.6 อย่างไรก็ตามแม้ว่าในช่วงปีงบประมาณ 2552 องค์การบริหารส่วนตำบลเล็กจะสามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในปีงบประมาณ 2555 เป้าหมายในการจัดเก็บภาษี ได้เพิ่มสูงขึ้นเป็น

543,000 บาท ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลชี้แจงจะต้องจัดเก็บให้ได้ตามประมาณการที่ตั้งไว้ โดยจะต้องพัฒนาแนวทางในการจัดเก็บภาษี และจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้เสียภาษี โดยอาศัยการบริหารภาษีที่มีประสิทธิภาพ คือ กระบวนการในการจัดเก็บภาษี รวมทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องจะต้องเรียบง่าย เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษี ต้องมีความรู้ความสามารถที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษี ก่อให้เกิดความร่วมมือ และความเต็มใจที่จะเสียภาษี โดยต้องรับทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการชำระภาษีของประชาชน พยายามขจัดปัญหาที่สำคัญที่สุดในการจัดเก็บภาษีอากร คือ ปัญหาในเรื่องการหลบเลี่ยงการชำระภาษีอากร ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดความไม่ เป็นธรรมระหว่างประชาชนผู้เสียภาษี ดังนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลชี้แจงจึงต้องพยายามหาวิธีการให้ประชาชนให้ความร่วมมือหรือยินยอมเสียภาษีโดยสมัครใจ

ด้วยเหตุนี้เองรายได้จากการที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองมีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้ท้องถิ่นสามารถปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ได้ ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการบริการสาธารณะที่ได้มาตรฐาน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ท้องถิ่นมีเสถียรภาพทางการคลังที่ยั่งยืนแม้รายได้จากเงินอุดหนุนของรัฐบาลจะไม่มั่นคงก็ตาม องค์การบริหารส่วนตำบล ชี้แจง มีรายได้จากการจัดเก็บมากพอสมควรแต่ยังมีสัดส่วนลูกหนี้ค้างชำระ ดังรายงานต่อไปนี้ ปีงบประมาณ 2552 ประมาณการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น 423,774 ยอดจัดเก็บได้ 516,567.93 คิดเป็นร้อยละ 121.89 ปีงบประมาณ 2553 ประมาณการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น 472,000 ยอดจัดเก็บได้ 443,251.72 คิดเป็นร้อยละ 93.90 ปีงบประมาณ 2554 ประมาณการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น 500,000 ยอดจัดเก็บได้ 443,000 คิดเป็นร้อยละ 88.60

ในสถานการณ์ปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบลชี้แจง รายได้ที่จัดเก็บเองยังน้อยมากเมื่อเทียบกับรายได้ที่ได้จากรัฐบาล ซึ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ที่รัฐบาลให้การสนับสนุน องค์การบริหารส่วนตำบลชี้แจงเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและแก้ไขปัญหาในพื้นที่และให้มีการตรากฎหมายรายได้ท้องถิ่น เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีและรายได้อื่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้แจง ต้องการให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองได้ทางการคลังและในสถานการณ์ปัจจุบันเศรษฐกิจทั่วโลกและเศรษฐกิจในประเทศตกต่ำ เกิดความขัดแย้งด้านการเมืองภายในประเทศทำให้สภาพการคลังของรัฐบาลฝืดเคือง จึงคาดหมายได้ว่าในปีงบประมาณต่อไปรัฐบาลยังคงไม่สามารถทำให้ท้องถิ่นมีรายได้จากการจัดเก็บเองเพิ่มขึ้นตามที่คาดการณ์ไว้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภารกิจแต่ละแห่ง ตามไปด้วยในขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลชี้แจงส่วนตำบลชี้แจงมีรายได้จากการจัดเก็บเองน้อย ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ทั่วถึง เช่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสาธารณสุข โภค ด้านการศึกษาให้กับเยาวชนในท้องถิ่น ด้านการสร้างรายได้ให้กับประชาชน การดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการ

ผู้ด้อยโอกาส ซึ่งยังมีปัญหาที่รอการแก้ไขปัญหาที่เร่งด่วนอย่างมากมาย ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลจีเหล็กมีความจำเป็นจะต้องใช้งบประมาณอีกมาก การหาแนวทางในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและไม่เกิดขดลูกหนี้ค้างค้ำ และหาแนวทางในการเพิ่มรายได้จากการจัดเก็บภาษี และยังเป็นการพัฒนาระบบการทำงานของข้าราชการท้องถิ่นในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลจีเหล็ก ให้มีความสะดวก รวดเร็ว ต่อการรับใช้บริการ โดยให้เกิดความประทับใจในบริการและเป็นการศึกษาแนวความคิดเห็นในการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการชำระภาษีท้องถิ่น รวมทั้งเพื่อแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาบุคลากรในส่วนการคลังให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ ซึ่งการให้บริการที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องเป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการมากที่สุด ผู้ศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญในข้อนี้ จึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจีเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จากรูปแบบเดิมเพื่อจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ที่สำคัญคือเพื่อประชาชนได้รับบริการที่ดีขึ้น ตอบสนองความต้องการของประชาชน เพิ่มทางเลือกให้การชำระภาษี ทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการชำระภาษี และประชาชนพร้อมจากภาษีท้องถิ่นด้วยความเต็มใจ ซึ่งถือเป็นประโยชน์ร่วมกันทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น และประชาชนผู้รับบริการ

คำถามการวิจัย

1. การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ควรจะเป็นอย่างไร
2. ระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ควรจะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลจีเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อวิเคราะห์ระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลจีเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อได้ทราบแนวทางการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อได้ทราบแนวทางการพัฒนาระบบจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ของการศึกษา

ในการศึกษารั้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาบริเวณพื้นที่ที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 9 หมู่บ้าน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นการวิเคราะห์การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น โดยใช้ทฤษฎี POSDCORB เทคนิคการบริหารงาน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น โดยวิเคราะห์จากโครงสร้างการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี พ.ศ. 2552 – 2554

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้ครั้งนี้ คือ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก ผู้มีหน้าที่ชำระภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก และ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดเก็บภาษีระดับอำเภอ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดเก็บภาษีระดับจังหวัด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ภาครั้ได้แก่ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล (เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้) จำนวน 3 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก จำนวน 1 คน รองนายก

องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 1 คน หัวหน้าส่วนการคลัง จำนวน 1 คน หัวหน้าส่วนโยธาจำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นเป็น 9 คน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ภาคประชาชน ได้แก่ ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ชำระภาษีท้องถิ่นครบจำนวน 5 คน ประชาชนผู้ชำระภาษีท้องถิ่นไม่ครบ จำนวน 5 คน

1.3 ฝ่ายวิชาการ ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดเก็บภาษีระดับอำเภอ 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดเก็บภาษีระดับจังหวัด 1 คน รวมทั้งสิ้นเป็น 12 คน

นิยามศัพท์

องค์การบริหารส่วนตำบล (องค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นหลัก) หมายถึง หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ. และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2542 มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น โดยราษฎรเลือกตั้งผู้แทนแต่ละหมู่บ้าน เข้าไป เป็นสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบลตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ภาษีท้องถิ่น หมายถึง ภาษีที่องค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นหลักมีอำนาจจัดเก็บเองตามกฎหมายได้แก่

1. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน (พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475)
2. ภาษีป้าย (พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510)
3. ภาษีบำรุงท้องที่ (พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508)

การบริหาร หมายถึง เป็นกระบวนการบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการกำหนดนโยบาย เพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบและ กฎหมาย กำหนดโครงสร้างขององค์กร และสร้างบรรยากาศให้เหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดแนวทางการบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ

การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น หมายถึง เป็นกระบวนการบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการจัดการ ด้าน การวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการจัดตัวบุคคล ด้านการอำนวยการ ด้านการประสานงาน ด้านการรายงาน ด้านการบริหารงบประมาณ สามารถนำมาเป็นแนวทางการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นหลักได้

การวิเคราะห์การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น หมายถึง เป็นกระบวนการบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการจัดการ ด้าน การวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการจัดตัวบุคคล ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประสานงาน ด้านการรายงาน ด้านการบริหารงบประมาณ สามารถนำมาเป็นแนวทางการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักได้

ระบบการจัดเก็บภาษี หมายถึง โครงสร้างและวิธีการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนที่ถือเป็นรายได้ปกติขององค์การบริหารตำบลได้จัดเก็บเอง ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีป้าย ซึ่งโครงสร้างภาษีจะประกอบด้วยประเภทที่จัดเก็บ ฐานภาษี รวมถึงอัตราภาษีของภาษีแต่ละประเภท

การวิเคราะห์ระบบการจัดเก็บภาษี หมายถึง เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนที่ถือเป็นรายได้ปกติขององค์การบริหารตำบลได้จัดเก็บเอง ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีป้าย เท่านั้น

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาเรื่อง การบริหารระบบการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1. ทฤษฎีเทคนิคการบริหารงาน POSDCoRB
2. แนวคิดเกี่ยวกับภาษีอากร
3. แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้
4. แนวคิดเกี่ยวกับการหลบหนีภาษีอากรและการหลีกเลี่ยงภาษีอากร
5. แนวคิดเกี่ยวกับความสมัครใจในการเสียภาษีอากร
6. การบริหารระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น
7. กฎหมายภาษีท้องถิ่น
8. โครงสร้างรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
10. กรอบแนวคิดในการศึกษา

ทฤษฎีเทคนิคการบริหารงาน POSDCoRB

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการของการบริหารที่เกี่ยวข้องด้านทางวิชาการของนักวิชาการหลากหลายท่านจึงได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ลูธิก และเออร์วิค (Luther H. Gulick and Lyndall Urwick) ได้กล่าวถึงกระบวนการในการบริหารงาน ซึ่งได้เสนอกระบวนการบริหารไว้ 7 ประการ ซึ่งเรียกย่อ ๆ ว่า “POSDCORB” กระบวนการบริหารนี้ได้สรุปไว้ในหนังสือ “Papers on the Science of Administration” ในปี ค.ศ. 1936 โดยมีกระบวนการบริหาร ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนแนวทางในการปฏิบัติงาน ตลอดจนวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

2. การจัดหน่วยงาน (Organizing) หมายถึง การจัดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ การแบ่งส่วนงาน การจัดสายงานการจัดตัวบุคคล (Staffing) หมายถึง การบริหารงานด้านบุคลากรอื่น ได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การรักษาสภาพการทำงาน การควบคุมการปฏิบัติงาน

3. การอำนวยการ (Direction) หมายถึง การดำเนินการในการตัดสินใจ และการสั่งการในกิจการต่างๆ ให้ดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผน ทั้งในลักษณะทั่วๆ ไป และในลักษณะเฉพาะ ตลอดจนการให้คำแนะนำและการควบคุมการปฏิบัติงาน

4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การร่วมมือในการปฏิบัติงานในส่วนต่างๆ ให้ประสานสอดคล้องกันและกลมกลืนกัน

5. การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหว และความก้าวหน้าของกิจการในหน่วยงาน

6. งบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การควบคุมการใช้จ่ายให้รอบคอบ และรัดกุมรวมถึงการจัดสรรงบประมาณ การทำบัญชี

พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล (2551: 64-72) กล่าวถึง กระบวนการการบริหารควรประกอบด้วย 10 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้า โดยเกี่ยวกับการคาดการณ์ (Forecasting) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Set Objective) การพัฒนากลยุทธ์ (Develop strategies) ในการวางแผน ซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินงาน

2. การจัดการ (Organizing) หมายถึง การพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้งานต่างๆ สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันอย่างดี

3. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคลเข้าปฏิบัติงานให้เหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ

4. การตัดสินใจ (Decision) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะตัดสินใจ แยกแยะและวิเคราะห์ออกมาให้ได้ว่าในการทำงานจะต้องมีการตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง

5. การสั่งการ (Directing) หมายถึง การศึกษาวิธีการวินิจฉัยสั่งการ รวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงาน ตลอดจนศิลปะในการบริหารงานที่จะทำให้การทำงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ทุกคนเป็นไปด้วยดี

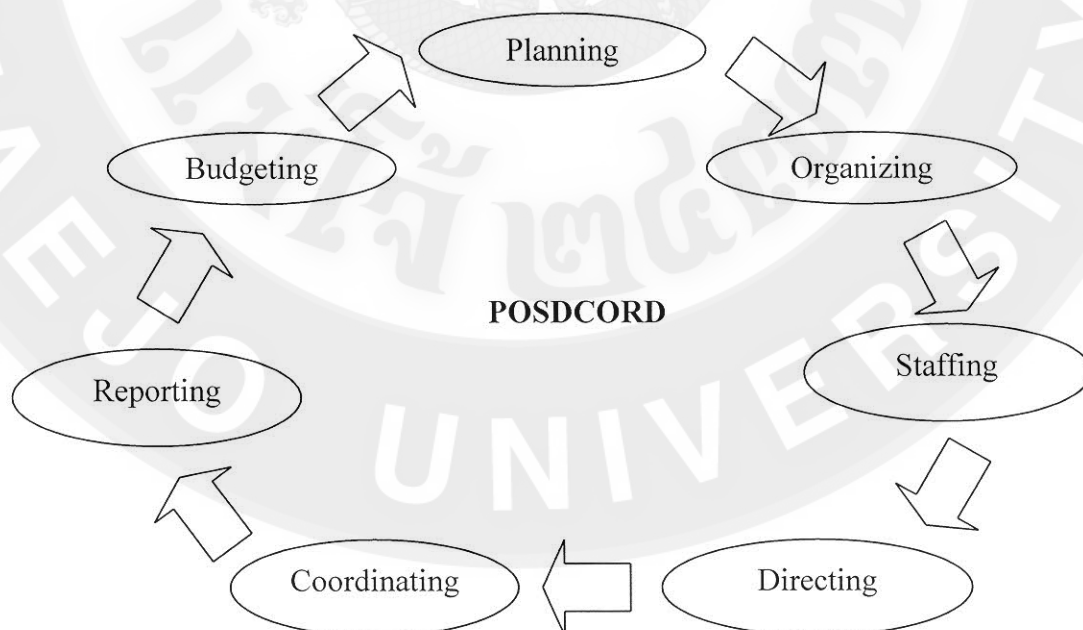
6. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การร่วมมือประสานงาน เพื่อดำเนินการเป็นไปด้วยดี และราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะทำการประสานงานดีขึ้น และดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

7. การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานให้ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจในงาน เข้ามาร่วมทำงานกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ข้อตกลงที่สำคัญยิ่งของการประสานงาน คือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นเรื่องของ “จิตใจ”

8. การสื่อข้อความ (Communicating) หมายถึง การผ่านข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจ เพื่อที่จะให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

9. การรายงานผล (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงาน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ (Public Relation) แจ่มแจ้งให้ประชาชนทราบ ซึ่งโดยทั่วไปการรายงานจะหมายถึงวิธีการของสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถาม ผู้บังคับบัญชาผู้ร่วมงาน ความสำคัญของการรายงานนั้นจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นจริง

10. การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณ และการเงิน ตลอดจนการใช้งบประมาณในการควบคุมงาน

ภาพ 1 ทฤษฎีเทคนิคการบริหารงาน POSDCoRB

ที่มา: พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรพล (2551: 64-72)

POSDCoRB เทคนิคการบริหารงาน

มีการศึกษาเรียนรู้ ใช้ ในวงการต่าง ๆ นานา โดยเฉพาะวงการศึกษานำมาใช้ในการบริหารการศึกษาอย่างกว้างขวางประกอบด้วยวิธีการจัดการ 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. PLANNING การวางแผน

เป็นเทคนิคกระบวนการบริหารที่สำคัญจำเป็นต้องทำเป็นขั้นตอน ด้วยความประณีต ระมัดระวัง มีความหมายสำคัญ ดังนี้

- 1.1 การวางแผนเป็นการใช้สามัญสำนึกอย่างมีเหตุผล
- 1.2 การวางแผนเป็นการมองปัญหาที่มีอยู่และพยายามหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้น
- 1.3 การวางแผนเป็นการหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานใดๆ ภายในเวลาที่กำหนด
- 1.4 การวางแผนเป็นการจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 1.5 การวางแผนเป็นความพยายามต่อเนื่องในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย
- 1.6 การวางแผนเป็นการใช้ความรู้ความสามารถวินิจฉัยเหตุการณ์ต่างๆ

ในอนาคตกิจกรรมการวางแผน 6 กิจกรรม คือ

- 1.6.1 การกำหนดวัตถุประสงค์
- 1.6.2 การกำหนดทางเลือก
- 1.6.3 การกำหนดวิธีการบริหารทรัพยากร
- 1.6.4 การกำหนดวิธีการดำเนินงาน
- 1.6.5 การกำหนดวิธีการควบคุม
- 1.6.6 การกำหนดวิธีการประเมินผล

ขั้นตอนในการวางแผน

- 1) ขั้นเตรียมการ เป็นการเตรียมข้อมูล บุคลากร ทรัพยากร วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ในการดำเนินการรวมทั้งสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
- 2) ขั้นวิเคราะห์สรุป วิเคราะห์ข้อมูล ข้อเท็จจริงต่างๆ
- 3) ขั้นดำเนินการวางแผน กำหนดว่าจะทำอะไร what อย่างไร how ใครทำบ้าง who ที่ไหน where และเมื่อไหร่ when
- 4) ขั้นประเมินผล เป็นการสรุปผลการวางแผน เช่นบอกเวลาที่ได้รับทั้งทางตรง และทางอ้อม ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น สุดท้ายนำเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติ

2. ORGANIZING การจัดองค์กร

การจัดองค์กร เป็นภารกิจของหน่วยงาน องค์กร ที่จะร่วมกันจัดรูปงานเพื่อให้ การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นมีเป้าหมายที่แน่นอน มีการจัดการที่เป็นรูปแบบ ทุกคนใน หน่วยงานมีความรู้ ความเข้าใจกลไกการดำเนินงานภายใต้ระบบขององค์กรอย่างชัดเจน

เอกภาพในการบังคับบัญชา Unity of command การจัดองค์กรจำเป็นต้องกำหนด เส้นทางเดินของงาน ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงจุดสุดท้ายของการทำงาน อำนาจในการตัดสินใจขั้น สุดท้าย ความมีประสิทธิภาพขององค์กรนั้น เอกภาพในการบังคับบัญชามีความสำคัญ หน่วยงาน ต้องจัดให้เกิดความคล่องตัวในการทำงาน ส่วนต่อการปฏิบัติ และรายงาน การวิเคราะห์ ประเมินผล สิ่งสำคัญในการสร้างความเป็นเอกภาพในการบังคับบัญชา อยู่ที่ความชัดเจนในการ วินิจฉัยสั่งการ การรับรู้ในความรับผิดชอบร่วมกันของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ การรับรู้เป้าหมาย วัตถุประสงค์สูงสุดของงาน โดยหลักเกณฑ์ เงื่อนไขที่ผ่านการวิเคราะห์ วางแผนมาเป็นอย่างดีแล้ว

องค์ประกอบในการจัดองค์กร

- 1) ภารกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร
- 2) ขอบข่าย ความรับผิดชอบของงานในองค์กร
- 3) สายการบังคับบัญชา การเลื่อนไหลของสายงาน
- 4) จำนวนบุคลากร หรือผู้รับผิดชอบในแต่ละงาน แต่ละหน้าที่
- 5) การประเมินผลและการควบคุมงาน

ลักษณะองค์กรที่มีความสำคัญในปัจจุบัน 2 ส่วน คือ

1) การจัดองค์กรในภาคราชการ Bureaucratic Section ภาคราชการให้ความสำคัญกับโครงสร้างการบริหาร การจัดลำดับชั้นของสายการบังคับบัญชา ลำดับชั้นการตัดสินใจเป็นรูปเจดีย์ คือ ผู้บริหารสูงสุดอยู่ยอดแหลมของเจดีย์ แล้วมีผู้มีอำนาจ ตามภารกิจ รองลงมาตามลำดับจนถึงหน่วยปฏิบัติ การดำเนินงานเน้นที่ความสำเร็จของงานเป็นประเด็นหลัก

2) การบริหารงานธุรกิจเอกชน Private Section ภาคธุรกิจเอกชนจะไม่ซับซ้อนเหมือนภาคราชการ องค์กรจะมีปลายแหลมที่ยอด แต่ฐานจะแยกเร็วกว่าของภาคราชการ เอกชนจะเน้นที่ภาคบริการ ความพอใจของลูกค้า มากกว่าความสำเร็จของงาน ดังนั้น การจัดองค์กรจึงมีลักษณะเหมือนหมวดนักรบไทยโบราณ ผู้จัดการ หรือเจ้าของกิจการอยู่บนยอด และมีผู้ปฏิบัติหรือรองผู้จัดการอยู่ในชั้นรองลงมาไม่มากนัก ส่วนผู้ปฏิบัติจะมีตั้งแต่รองผู้จัดการลงไป

3. STAFFING การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคล Staffing หรือ Personnel Management หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคลในการทำงานในหน่วยงานหรือ องค์กรเพื่อให้บุคคลมาปฏิบัติงานตามที่ต้องการ และให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีกระบวนการสำคัญ ดังนี้

3.1 การกำหนดนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เพื่อเป็นกรอบในการบริหาร นโยบายจะเริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายในแผนพัฒนาระดับกระทรวง มติคณะรัฐมนตรี ส่วนภาคธุรกิจเอกชน เน้นที่นโยบายและระเบียบที่จำเป็นแก่การดำเนินงาน

3.2 การวางแผนกำลังคน Man Power Planning เป็นกระบวนการวางแผนว่าหน่วยงานมีกำลังคนกี่คน แต่ละคนปฏิบัติหน้าที่อย่างไร ความรู้ความสามารถด้านใดบ้าง เพื่อความเหมาะสมกับงาน ซึ่งเริ่มตั้งแต่แผนความต้องการ แผนการให้ได้มาของกำลังคน และแผนการใช้กำลังคน

3.3 การจัดบุคคลและการสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง Placement & Recruitment

3.3.1 การสรรหาบุคคล เป็นกระบวนการที่จะประชาสัมพันธ์หน่วยงานเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมสำหรับองค์กร ให้มาสมัคร เพื่อคัดเลือก Selection คนที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่สุดเข้าร่วมปฏิบัติงานในองค์กร

3.3.2 การจัดบุคคล Placement หมายถึงการจัดบุคคลที่ผ่านการคัดเลือก ให้ดำรงตำแหน่งที่หน่วยงานวางแผนไว้แล้ว เพื่อให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่เกิดประโยชน์ต่อองค์กรสูงสุด

3.4 การพัฒนาบุคลากร Human Resource Development เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของบุคลากรที่จะปฏิบัติงานในองค์กร การพัฒนาบุคลากรสามารถพัฒนาโดยองค์เอง หรือ ให้หน่วยงาน อื่นช่วยพัฒนาก็ได้ ทั้งนี้ ยึดความรู้ความสามารถที่บุคลากรที่ได้รับ เป็นประโยชน์ต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงแก่องค์กร

3.5 การให้เงินเดือนและค่าตอบแทน Salary Or Compensation ถือเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารเจ้าของกิจการ ต้องจ่ายให้ข้าราชการ หรือลูกจ้าง เพื่อเป็นค่ายังชีพ ทดแทนการทำงาน ถือเป็นรางวัลสำหรับการทำงาน การให้ค่าตอบแทน เงินเดือน โดยยึดถือระบบคุณธรรม ดังต่อไปนี้

3.5.1 หลักความสามารถ Competence ยึดผลงานตามความสามารถเหมาะสมกับเงินค่าตอบแทน

3.5.2 หลักความเสมอภาค Equality ให้โอกาสคนเสมอกันไม่เลือกชั้นวรรณะ

3.5.3 หลักความมั่นคง Security ถือว่าการเข้าทำงานในองค์เป็นอาชีพอาชีพหนึ่ง การกำหนดค่าตอบแทนเงินเดือนให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิต การเข้า - การออกจากงานมีกฎหมาย กฎเกณฑ์รองรับที่ชัดเจน เป็นธรรม

3.5.4 ความเป็นกลางทางการเมือง Political neutrality คือ การทำงานไม่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หรือการเปลี่ยนรัฐบาล

3.5.5 หลักสำคัญในการให้เงินเดือน คือ งานมาก งานยาก รับผิดชอบสูงให้เงินเดือนสูง งานน้อย งานไม่ยาก รับผิดชอบน้อย เงินเดือนน้อย

3.6 งานทะเบียนประวัติหรือข้อมูลบุคลากร เป็นงานธุรการของบุคคล ข้อมูลการเข้ามาทำงานของบุคลากร ตั้งแต่ข้อมูลส่วนตัว การศึกษา การทำงาน การเลื่อนตำแหน่ง การพัฒนาศึกษาอบรม เงินเดือน งานข้อมูลทะเบียนประวัติมีความสำคัญมาก คนที่ออกจากงานเพื่อไปทำงานหน้าที่ตำแหน่งใหม่หากได้รับคำรับรองหรือหลักฐานการผ่านงานเดิมมาด้วย มักได้รับการพิจารณาว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ มีความชำนาญต่างๆ ตามที่หน่วยงานต้องการ

3.7 งานประเมินผลการปฏิบัติงานหรือการพิจารณาความดีความชอบ การประเมินความดีความชอบของบุคคลเป็นวิธีการสำคัญที่ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ธรรมชาติของคนเมื่อทำงานไปย่อมเกิดความเฉื่อย เมื่อได้รับการประเมินผลเป็นระยะ และได้ขวัญ กำลังใจย่อมทำให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.8 งานวินัย และการดำเนินงานทางวินัย เป็นกิจกรรมสำคัญในการ ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลไม่ให้ทำความผิด แบบแผน ธรรมเนียมปฏิบัติขององค์กรเป็นภารกิจ สำคัญของผู้บริหารในการสอดส่อง ดูแล และความประพฤติ การรักษาวินัยของบุคลากรในองค์กร ให้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กรที่วางไว้ ถ้ามีบุคคลละเมิดต้องดำเนินการตาม แบบแผนตามสมควร

3.9 สวัสดิการประโยชน์เกื้อกูลและสิทธิประโยชน์

3.10 การให้ออกจากราชการ และการรับบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการ พนักงานองค์กรเอกชน มีข้อตกลง ข้อกำหนด อายุในการทำงาน เป็นข้อกำหนดข้อตกลงก่อนการ ทำงาน หรือการจ้างงาน การออกจากงานเป็นบทสุดท้ายของการบริหารงานบุคคล การออกจาก งานมี 2 กรณีที่สำคัญ

3.10.1 ออกตามประสงค์พนักงาน เช่น ลาออก

3.10.2 ออกเพราะความต้องการของหน่วยงาน เช่น เกษียณอายุ

ยุบเลิกตำแหน่ง ออกเพราะทำผิด ซึ่งองค์กรต้องให้ออกตามข้อตกลง

4. DIRECTING การอำนวยการ

หมายถึง การส่งเสริม ช่วยเหลือ ปรีกษา แนะนำ สั่งการ ประสานกิจกรรม การ ติดต่อ การมอบหมายภารกิจต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือ แผนที่ตั้งไว้ กิจกรรมอำนวยการที่สำคัญ จำแนกได้ดังนี้

4.1 การประสานงาน Coordinating

4.2 การตัดสินใจและสั่งการ Decision Making

4.3 การสั่งงาน Order

4.4 การติดตามดูแลกำกับ และให้คำปรึกษา Supervising & Guiding

4.5 การสร้างขวัญกำลังใจ และแรงจูงใจ Moral and Motivating

4.6 การใช้ภาวะผู้นำ Leadership

4.7 การสร้างมนุษยสัมพันธ์ Human Relation

4.8 การจัดระบบสื่อสารและการสร้างเครือข่าย Net Work and Communicating

4.9 การมอบหมายงานและการมอบอำนาจหน้าที่ Take Oder & Delegating

4.10 การส่งเสริมกิจกรรมอื่นๆ Supporting

5. COORDINATING การประสานงาน

การประสานงาน หมายถึง การจัดระเบียบวิธีการทำงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานรู้ถึงวัตถุประสงค์ และรายละเอียดของงานจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะงานที่ได้รับมอบหมายงานมีการร้อยรัดต่อเนื่องกันจนเสร็จสิ้นภารกิจของหน่วยงานที่ได้ร่วมกันวางไว้ มีลักษณะสำคัญดังนี้

5.1 การประสานงานเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหาร หมายถึง เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นตั้งแต่การวางแผน เรียกประสานแผนเพื่อให้คนวางรูปแบบการทำงานตามความรู้ความสามารถ เรียกว่า ประสานคน และประสานความเข้าใจทางความคิดเรียกประสานงานความคิด โดยเรียกการประสานทั้งหมด ว่า การประสานงาน

5.2 การประสานงานเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร หรือผู้จัดการ

5.3 การประสานงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแสวงหาความร่วมมือ

5.4 การประสานงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร

5.5 การประสานงานจะเป็นกิจกรรมที่อยู่ในทุกขั้นตอนของการทำงาน

5.6 การประสานงานเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการสื่อสารสัมพันธ์

วัตถุประสงค์ของการประสานงาน

- 1) ลดความขัดแย้ง ระหว่างผู้ปฏิบัติกับองค์กร
- 2) ช่วยให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน
- 3) เกิดประสิทธิภาพ ประหยัดแรงงาน เวลา และวัสดุอุปกรณ์

วิธีการประสานงานที่สำคัญ

- 1) การจัดทำแผนผัง กำหนดหน้าที่การงานของหน่วยงาน แผนภูมิ ป้ายทะเบียน
- 2) จัดทำคำสั่ง กำหนดหน้าที่ชัดเจน
- 3) ตั้งคณะกรรมการ ตามแผนงาน
- 4) ทำแผนปฏิบัติงาน และแผนควบคุมการปฏิบัติงาน
- 5) การกำหนดส่งงาน
- 6) การระบุการจัดสรรงบประมาณ การจัดกิจกรรม การควบคุมกิจกรรม
- 7) การจัดประชุม สัมมนา การกระจายข่าว

หลักการคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมในการทำหน้าที่ประสานงาน

- 1) เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องภารกิจองค์กรเป็นอย่างดี
- 2) เป็นผู้มีความรู้ดี น่าเชื่อถือ เป็นผู้ใหญ่
- 3) เป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง
- 4) เป็นผู้มีความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์
- 5) เป็นผู้มีความสามารถในการพูดโน้มน้าวใจคน

6. CONTROLLING การควบคุมงาน

การควบคุมงาน หมายถึง การดำเนินการในการกำกับดูแลการดำเนินงานต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ การควบคุมงานมีลักษณะเป็นการกำหนดเกณฑ์ หรือ เป้าหมายของการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าแล้วเปรียบเทียบกับผลการปฏิบัติงานที่ปรากฏในด้านต่างๆ ดังนี้

6.1 ด้านปริมาณ Quantity

6.2 ด้านคุณภาพ Quality

6.3 ด้านเวลา Time

6.4 ด้านงบประมาณ หรือต้นทุน Budget or Cost

วิธีการควบคุมงานให้มีประสิทธิภาพ

- 1) กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน หรือเป้าหมายการปฏิบัติงานในลักษณะที่ท้าทาย
- 2) จัดระบบติดต่อสื่อสารให้ทั่วถึง Net work ให้มีการประสานงานต่อเนื่อง

ทันที

3) ควรใช้วิธีการควบคุมงานตามแผนงานบริหาร จุดประสงค์เป็นตัวชี้นำ

M.B.O.

4) ควรใช้วิธีการควบคุมงานแบบง่ายๆ ไม่ซับซ้อน เห็นผลชัดเจนตามจุดสำคัญ

5) ให้กำลังใจอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ

6) พยายามป้องกันพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน ให้เป็นไปในเชิงบวก สร้างสรรค์

กิจกรรมควบคุมงานที่สำคัญ

1) กำหนดแผนผัง แผนภูมิควบคุมงาน ชัดเจน Bar Chart, Gantt Chart

2) ใช้งบประมาณเป็นตัวควบคุมงาน

3) ควบคุมโดยกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ MBO

4) ควบคุมงานโดยใช้ห้องปฏิบัติการ

ปัญหาที่พบบ่อยในการควบคุมงาน

1) การจัดระบบงานขาดประสิทธิภาพ

2) การไม่ให้ความสำคัญของการควบคุมงานของผู้บริหาร

3) ขาดความรู้ เทคนิคที่เหมาะสมในการควบคุมงาน

4) ขาดหลักเกณฑ์ มาตรฐานในการควบคุมงาน

5) ขาดความร่วมมือของผู้ปฏิบัติงาน

7. REPORTING การรายงานผลงาน

การรายงานผลงาน หมายถึง การที่ผู้มีหน้าที่เสนอผลของงาน หรือกิจกรรมให้กับผู้บริหาร หรือผู้ร่วมงานได้ทราบ ซึ่งมีลักษณะสำคัญ 2 ลักษณะ

7.1 รายงานขณะปฏิบัติงาน เป็นการรายงานตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน ซึ่งกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงาน การรายงานอาจรายงานด้วยวาจา หรือ ด้วยลายลักษณ์อักษร ปัจจุบัน มีการรายงานสู่สาธารณชน เช่น ทางสื่อมวลชน เพื่อสร้างความเข้าใจ ความพอใจแก่ประชาชน

7.2 การรายงานเมื่อสิ้นสุดแผนงาน เป็นการรวบรวมผลการดำเนินงานทั้งหมด สรุปเป็นรายงานผลการดำเนินงาน

สิ่งที่จำเป็นต้องเน้นพิเศษในการรายงาน

- 1) รายงานเป็นกระบวนการ INPUT PROCESS OUT PUT
- 2) รายงานการใช้ทรัพยากร มีการใช้ทรัพยากรอะไรไปบ้าง มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร
- 3) รายงานเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้น
- 4) รายงานเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้น Feed Back เป็นการรายงานในภาพรวม

8. BUDGETING การงบประมาณ

การงบประมาณ มองที่การจัดหา จัดทำและบริหารงบประมาณ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร งบประมาณ Budget หรือต้นทุน Cost คือ เงินหรือทรัพย์สินที่ใช้ในการดำเนินงานขององค์กร หมายถึงทุนในการดำเนินงาน แบ่งลักษณะงบประมาณได้ 2 ภาค

8.1 งบประมาณภาครัฐราชการ Bureaucratic Budgeting จัดสรร จัดทำโดยกระทรวงทบวงกรม ต่างๆ ไปตามความจำเป็น โดยจัดสรรตามแผนงานโครงการ

8.2 งบประมาณของภาคเอกชน Private Budgeting เป็นทุนที่บริษัทห้างร้าน ได้มาจากการระดมทุน เช่น หุ้น เงินกู้จากแหล่งธุรกิจ หรืออาจมาจากทุนส่วนตัวการบริหาร จัดสรรมาจากคณะกรรมการ Board ตามแผนงานที่คณะกรรมการได้กำหนดนโยบาย หรือกลยุทธ์ไว้

ความสำคัญของงบประมาณ

งบประมาณ ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหาร การดำเนินงานต้องอาศัยเงิน งบประมาณ ส่วนราชการ ไม่สามารถผลิตได้เอง เช่น เงินเดือน การก่อสร้าง รถยนต์พาหนะต่างๆ จำเป็นต้องจัดหาด้วยเงินงบประมาณทั้งสิ้น Luther, Gulick., and Lyndall Urwick. (1936)

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า ทฤษฎีการวางแผน ซึ่งในที่นี้ ได้แก่ ทฤษฎี POSDCoRB คือ Planning (การวางแผน) Organizing (การจัดองค์กร) Staffing (การจัดตัวบุคคล) Directing (การอำนวยความสะดวก) Coordinating (การประสานงาน) Reporting (การรายงาน) และ Budgeting (การบริหารงบประมาณ) สามารถนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์การบริหารจัดการเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ได้

แนวคิดเกี่ยวกับภาษีอากร

ความหมายของภาษีอากร

พิพัฒน์ ชันทอง และสาริต รังคสิริ (2536: 95-97) ให้ความหมายว่า สิ่งที่รัฐบาลจัดเก็บจากประชาชน และนำมาใช้ประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวม โดยมีได้ให้ประโยชน์ตอบแทนโดยตรงต่อผู้เสียภาษี เป็นการเคลื่อนย้ายทรัพยากรทิศทางเดียวจากภาคเอกชน ไปสู่ภาครัฐบาล และไม่ก่อให้เกิดภาระในการชำระคืนของรัฐบาล หรืออีกความหมายคือ เงินได้หรือทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายจากเอกชนไปสู่รัฐบาล แต่ไม่รวมถึงการกู้ยืมหรือขายสินค้า หรือให้บริการในราคาทุนโดยรัฐบาล วัตถุประสงค์ในการเก็บภาษี เพื่อหารายได้ให้พอกับค่าใช้จ่ายของรัฐบาล เพื่อการกระจายรายได้ เพื่อควบคุมการบริโภคของประชาชน เพื่อการชำระหนี้สินของรัฐบาล หรือสนองนโยบายธุรกิจ และการคลังของรัฐบาล ประเภทภาษีอากร แบ่งเป็นภาษีอากรทางตรง และภาษีทางอ้อม ซึ่งกฎหมายที่ทางรัฐบาลใช้ในการเรียกเก็บภาษี คือ ประมวลรัษฎากร

ลักษณะของภาษีอากรที่ดี รัฐธรรมนูญเกือบทุกฉบับมักบัญญัติให้ประชาชนมีหน้าที่ต้องเสียภาษีอากรตาม ที่กฎหมายบัญญัติ ในการบัญญัติกฎหมายภาษีอากรที่ดีนั้น มีหลักการบางประการที่ควรคำนึงถึง เพื่อให้ประชาชนมีความสนใจในการเสียภาษีอากร และให้กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาษีอากรที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความเป็นธรรม (Equity) หมายความว่า ต้องเก็บให้ทั่วถึงและเก็บตามกำลังความสามารถของผู้เสียภาษี ตลอดจนพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีได้รับเนื่องจากการดูแลคุ้มครอง ของรัฐบาล
2. มีความแน่นอน และชัดเจน (Certainty) หมายความว่า จะต้องมีความแจ่มชัด ผู้เสียภาษีสามารถเข้าใจความหมายได้ง่าย รู้ว่าใครบ้างจะต้องเสียภาษี เสียเท่าไร เสียอย่างไร และอาศัฐานอะไร อัตราเท่าไร นอกจากนั้นยังหมายความรวมถึงการมีนโยบายที่แน่นอนในการจัดเก็บภาษีไม่ เปลี่ยนแปลงบ่อยๆ และยังป้องกันมิให้เจ้าพนักงานใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ
3. มีความสะดวก (Simplicity) ภาษีที่ดีจะต้องมีความสะดวกในการจัดเก็บ และสะดวกในการเสียภาษีของผู้เสียภาษีด้วย หมายความว่า จะต้องเก็บได้ง่ายและง่ายต่อประชาชนที่จะปฏิบัติตามกฎหมายภาษี รวมทั้งวิธีการ กำหนดเวลาในการเสียภาษี แบบฟอร์มต่างๆ ที่ให้ผู้เสียภาษีปฏิบัติจะต้องง่ายต่อการปฏิบัติด้วย ตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในการเสียภาษีจะต้องดีด้วย
4. มีประสิทธิภาพ
5. มีความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ

6. อำนวยรายได้

7. มีความยืดหยุ่น

ภาษีอากร เป็นที่มาแห่งรายรับที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ รัฐบาลนำรายรับนั้นมาเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารประเทศ เมื่อประเทศมีความเจริญก้าวหน้ามากเท่าใด รัฐบาลก็ต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบมากขึ้นเพียงนั้น ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงกำหนดหน้าที่ในการเสียภาษีของพลเมืองไว้ในบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้ประชาชนไทยมีหน้าที่เสียภาษีไว้อย่างชัดเจน ผู้ใดจะอ้างความไม่รู้กฎหมายมาเป็นสาเหตุของการไม่เสียภาษีอากรไม่ได้

1. ภาษีอากรไม่จำเป็นจะต้องเป็นเงินตราเสมอไป อาจเป็นทรัพยากรอื่นๆ เช่น สินค้าหรือบริการก็ได้ เช่น ในสมัยโบราณมีการเก็บภาษีในรูปของการเกณฑ์แรงงานและในรูปของข้าวเปลือกและผลผลิตอื่นๆ แม้แต่ในวรรณคดีโบราณของไทยพระร่วงก็ยังต้องส่งส่วยน้ำให้กับขอม ถ้าพิจารณาในปัจจุบันหากมีการเวนคืนที่ดินของประชาชน โดยให้ค่าตอบแทนไม่คุ้มค่างับที่ประชาชนได้ลงทุนไป ก็น่าจะพิจารณาได้ว่าเป็นการเก็บภาษีอย่างหนึ่ง เพราะเป็นสิ่งที่รัฐบังคับจัดเก็บจากประชาชนเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม โดยมิได้ให้ประโยชน์ตอบแทนโดยตรงอย่างเพียงพอต่อผู้เสียหาย

2. คำว่า “บังคับจัดเก็บ” ชี้ให้เห็นถึงการเสียภาษีว่าเป็นหน้าที่ของประชาชน ไม่ว่าจะสมัครใจหรือไม่ก็ตาม

3. “นำไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม” บอกให้ทราบถึงวัตถุประสงค์เพื่อสังคมโดยมิใช่เพื่อคนหนึ่งคนใด โดยเฉพาะภาษีอากรจึงเก็บจากประชาชนเพื่อประชาชนโดยรวม ดังนั้น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องมีความชัดเจน โปร่งใส สามารถเปิดเผยได้ว่า นำเงินภาษีอากรของประชาชน ไปใช้เพื่อสังคมโดยรวมจริงหรือไม่

4. “โดยมิได้ให้ประโยชน์ตอบแทนโดยตรงต่อผู้เสียภาษี” หมายความว่าผู้เสียภาษีจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากการเสียภาษีโดยทางอ้อม หรือประโยชน์อาจเกิดขึ้นโดยตรงโดยมิได้ตั้งใจ และขนาดของประโยชน์ที่ได้รับก็ไม่จำเป็นต้องเท่าเทียมกับจำนวนภาษีที่เสียไปจะเห็นได้ว่าการเสียภาษีอากรแตกต่างกับการซื้อสินค้าโดยทั่วไป การเสียภาษีอากรได้ผลตอบแทนโดยอ้อมและไม่จำเป็นต้องเท่าเทียมกับจำนวนเงินที่จ่ายไป

5. “เป็นการเคลื่อนย้ายทรัพยากรทิศทางเดียวจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาล” บ่งบอกว่าการเก็บภาษีเป็นการเคลื่อนย้ายทรัพยากรในสังคมเท่านั้นไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นในสังคม ถึงแม้รัฐบาลมีรายได้น้อยลงแต่ประชาชนมีรายได้ลดลงในจำนวนเดียวกัน ซึ่งเท่ากับเป็นการโอนอำนาจซื้อของประชาชนไปให้รัฐบาลเท่านั้น ถ้าจะเปรียบเทียบกับ การซื้อสินค้าของประชาชน

ทั่วไปจะเห็นว่าการซื้อขายสินค้าของสินค้าของประชาชนเป็นการเคลื่อนย้ายทรัพยากร 2 ทิศทาง คือ ผู้ซื้อได้สินค้าและผู้ขายได้เงินตราตอบแทน

6. “ไม่ก่อให้เกิดภาระในการชดเชยคืนของรัฐบาล” ที่ต้องเน้นในข้อความนี้เพราะต้องการชี้ให้เห็นว่าเป็นการเก็บภาษีมิใช่การกู้ยืมเงินที่ต้องมีการชดเชยคืนเงินต้น และดอกเบี้ยนั่นเอง

7. เมื่อรัฐบาลเก็บภาษีมาแล้วก็จะนำมาใช้จ่ายบริหารประเทศคืนสู่สังคมโดยรวมต่อไปข้อน่าสังเกตก็คือ ถ้าเก็บภาษีมาประกอบกิจการและมีกำไรเกิดขึ้น เช่น กิจการของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลลักษณะนี้กำไรที่เกิดขึ้นเท่ากับเป็นการโอนทรัพยากรในรูปของรายได้จากภาคเอกชนมาสู่ภาครัฐบาลแล้ว ลักษณะจะคล้ายกับภาษีอากรอย่างหนึ่งนั่น แต่สำหรับรัฐบาลเก็บภาษีมาประกอบกิจการและขาดทุน ลักษณะจะเป็นภาษีในทางลบ หรือเป็นการอุดหนุนนั่นเอง

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2543: 21) ให้ความหมายคำว่า “ภาษีอากร” ว่ามีอยู่ 2 แนวคิดคือ

1. แนวการบังคับจัดเก็บ “ภาษีอากร” คือ สิ่งที่ (รายได้ สิ่งของ ผลประโยชน์ บริการ) รัฐบาลบังคับเก็บจากราษฎร และนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวมโดยมิได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษี
2. แนวของการเคลื่อนย้ายทรัพยากร “ภาษีอากร” คือเงินได้ หรือ ทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาล ยกเว้นการกู้ยืมและการขายสินค้าหรือบริการราคาทุนของรัฐบาล

วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีอากร

สมคิด บางโม (2540: 16) พบว่า การจัดเก็บภาษีอากรของรัฐมีวัตถุประสงค์หลายประการ วัตถุประสงค์หลักคือ การหารายได้มาใช้จ่ายในกิจการของรัฐ และการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีอากรดังนี้

1. เพื่อหารายได้มาใช้จ่ายในกิจการของรัฐ กิจการส่วนใหญ่ของรัฐเป็นกิจการเพื่อส่วนรวม เช่น กิจการสาธารณสุขปลอดภัยต่างๆ การรักษาความมั่นคง ความปลอดภัย การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น
2. เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจทั้งด้านราคาสินค้าการจ้างงาน เช่น การป้องกันเงินเฟ้อรัฐบาลก็เพิ่มภาษีต่างๆ ให้สูงขึ้นเพื่อลดค่าใช้จ่าย ในช่วง

เศรษฐกิจตกต่ำ คนว่างงานมาก รัฐบาลก็จะลดภาษีลง เพื่อกระตุ้นให้มีการลงทุนและมีการบริโภคมากขึ้นส่งผลให้มีการจ้างงานมากขึ้น

3. เพื่อควบคุมหรือส่งเสริมพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ รัฐบาลใช้ระบบภาษีอากร ควบคุมการบริโภคได้ เช่น หากรัฐต้องการลดการบริโภค สุรา บุหรี่ หรือสินค้าฟุ่มเฟือย เพิ่มภาษีอากรสินค้าเหล่านั้นให้สูงขึ้น หรือหากต้องการส่งเสริมการศึกษาให้ประชาชนอย่างทั่วถึงก็ลดหรือไม่เก็บภาษีอุปกรณ์การศึกษาต่างๆ เป็นต้น

4. เพื่อกระจายรายได้และทรัพย์สินให้เป็นธรรม นอกจากรัฐจะใช้มาตรการด้านรายจ่าย เช่น การสร้างงานในชนบท แล้วรัฐยังใช้ภาษีอากรเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ เช่น ใช้วิธีอัตราภาษีก้าวหน้า ภาษีทรัพย์สิน ภาษีมรดก ภาษีสินค้าฟุ่มเฟือยในอัตราสูง เป็นต้น

หลักการจัดเก็บภาษีอากร

Adam smith ได้วางหลักการที่ดีในการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งเป็นที่ยอมรับของทฤษฎีโดยทั่วไปและใช้เป็นรากฐานการศึกษาในปัจจุบัน 4 ประการ (ไพรัช ตระการศิริพันธ์, 2548: 44) คือ

1. ประชาชนทุกคนในแต่ละประเภท ควรจะต้องเสียสละรายได้หรือผลประโยชน์ตามฐานะทางเศรษฐกิจของตน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐบาล ทั้งนี้เพราะแต่ละคนก็ได้รับประโยชน์และการคุ้มครองจากรัฐ
2. ภาษีที่ประชาชนแต่ละคนต้องเสียนั้น จะต้องมีลักษณะแน่นอนไม่กำกวม ลักษณะและรูปแบบของภาษีอากรตลอดจนจำนวนที่จะต้องเสียจะต้องชัดเจนแก่ผู้เสียภาษีทุกคน
3. การจัดเก็บภาษีทุกชนิดควรจะต้องเก็บตามวัน เวลา สถานที่ ที่ผู้เสียภาษีสะดวกและต้องอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษี
4. ภาษีทุกชนิดที่จัดเก็บควรจะเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ แต่ทำให้รัฐบาลได้รับรายได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

จากต้นแบบแนวความคิดของ อัดัม สมิท ได้ทำให้มีการเพิ่มเติมหรือปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีให้เหมาะสมกับวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมมาเป็นลำดับ ตามที่นักวิชาการที่มีชื่อเสียงหลายท่านได้ศึกษาและรวบรวมไว้ ซึ่งจะนำเสนอโดยสรุปดังนี้

อรัญ ธรรมโน (2518: 23-24) ได้เพิ่มหลักเกณฑ์นอกเหนือจากแนวความคิดของอดัม สมิท อีก 2 ประการ เพื่อให้เหมาะสมกับยุคสมัยยิ่งขึ้น เป็นหลักเกณฑ์ข้อที่ 5 และ 6 ดังนี้

5. หลักทำรายได้ดี คือ ควรมีการจัดเก็บภาษีที่สามารถทำรายได้ได้ดีเพียงพอต่อรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นตามหน้าที่ของรัฐบาลที่แผ่ขยายออกไปอย่างรวดเร็ว

6. หลักความยืดหยุ่น คือ การจัดเก็บภาษีอากรควรมีความยืดหยุ่นตามการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจ ระบบภาษีที่ดีควรจะเป็นเครื่องมือในการควบคุมภาวะเศรษฐกิจได้ คือ รายได้ภาษีอากรควรเพิ่มขึ้นเมื่อเศรษฐกิจรุ่งเรือง และลดลงเมื่อเศรษฐกิจตกต่ำ

จากการศึกษาผู้วิจัย พบว่า ภาษีที่ดีควรจะเป็นภาษีที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของประเทศ หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เสียภาษีได้ง่าย เช่น การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราก้าวหน้าในขณะที่เศรษฐกิจกำลังขยายตัว รายได้ของประชาชนเพิ่มขึ้น แต่อัตราภาษีที่จัดเก็บจะเพิ่มขึ้นเร็วกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น ภาษีที่จัดเก็บนั้นจะไปลดอัตราการเพิ่มของรายได้ของประชาชน และจะช่วยลดการกดดันของการเกิดภาวะเงินเฟ้อได้มาก แต่ในกรณีตรงกันข้ามในขณะที่เศรษฐกิจซบเซา รายได้ของประชาชนจะลดลง อัตราภาษีที่เก็บจะลดลงในอัตราที่เร็วกว่ารายได้ที่ลดลงซึ่งจะลดความเดือดร้อนของผู้เสียภาษี และมีส่วนช่วยลดภาวะความซบเซาของเศรษฐกิจได้บ้าง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้

ไพรัช ตระการศิรินนท์ (2548: 105-110) ได้ให้ความหมายของรายได้ “รายได้” (Income) หมายถึง ส่วนประกอบของเงินที่ใช้จ่ายเพื่อการบริโภค ในปัจจุบันเป็นเครื่องวัดถึงความสามารถในการเสียภาษี (Ability -to-Pay) ของแต่ละคนซึ่งเป็นสิ่งแสดงถึงอำนาจซื้อในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรืออาจจะเก็บสะสมบางส่วนไว้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์เพิ่มขึ้นหรือใช้จ่ายในอนาคต

สำนักงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2543) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. รายได้ท้องถิ่น จากการที่รัฐบาลได้กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง ส่งผลให้การกระจายรายได้ให้ท้องถิ่นที่มีลักษณะเช่นเดียวกัน คือ รัฐบาลกลางจะเป็นผู้กำหนดและแบ่งว่ารายได้ประเภทใดบ้างที่ให้เป็นของท้องถิ่นและรายได้ประเภทใดบ้างที่ยังคงเป็นของรัฐบาลกลาง โดยกำหนดรูปแบบของกฎหมายทั้งที่เป็นพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง

ประกาศกระทรวง รวมถึงระเบียบและข้อบังคับต่างๆ การกำหนดรายได้ให้ท้องถิ่นจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิ เช่น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ ฐานะทางการคลังของรัฐบาล ความพร้อมของท้องถิ่น การเรียกร้องของท้องถิ่นรวมทั้งปัจจัยทางการเมือง

2. โครงสร้างรายได้ของท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร มีโครงสร้างหรือที่มาของรายได้คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ

2.1 หมวดภาษีอากร ประกอบด้วย

2.1.1 ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ได้แก่

- 1) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
- 2) ภาษีบำรุงท้องที่
- 3) ภาษีป้าย
- 4) อากรฆ่าสัตว์

2.1.2 ภาษีที่ท้องถิ่นมอบให้รัฐจัดเก็บให้ ได้แก่

- 1) ภาษีมูลค่าเพิ่ม
- 2) ภาษีธุรกิจเฉพาะ
- 3) ภาษีสุรา
- 4) ภาษีสรรพสามิต
- 5) ภาษีการพนัน

2.1.3 ภาษีที่รัฐจัดเก็บแล้วมอบให้ท้องถิ่นทั้งจำนวน ได้แก่

ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน

2.2 หมวดค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและค่าปรับ

2.3 หมวดรายได้จากทรัพย์สิน

2.4 หมวดรายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์

2.5 หมวดรายได้เบ็ดเตล็ด เช่น เงินอุทิศ ฯลฯ

2.6 หมวดเงินอุดหนุนจากรัฐบาล

2.7 เงินกู้

สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัด นอกเหนือจากรายได้ที่กล่าวมาข้างต้นยังมี รายได้ประเภทอื่นอีก ได้แก่

1) ค่าธรรมเนียมบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดจากผู้เข้าพักในโรงแรม ตาม กฎหมายว่าด้วยโรงแรม ตามหลักเกณฑ์และอัตราภาษีที่กำหนดในกฎกระทรวง

2) รายได้จากทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ อากาศรังนกอีแอ่น ค่าภาคหลวงแร่ และค่า ภาคหลวงปิโตรเลียม

3) เงินภาษีบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดจากสถานค้าปลีกในจังหวัด คือ ภาษี น้ำมัน ภาษียาสูบ

จรัส สุวรรณมาลา (2541: 5-6) กล่าวถึงระบบการจัดเก็บภาษีอากร หมายถึง โครงสร้างและวิธีการจัดเก็บภาษีของประเทศหรือสังคมหนึ่ง ๆ ซึ่งโครงสร้างภาษีจะประกอบด้วย ประเภทที่จัดเก็บ ฐานภาษี รวมถึงอัตราภาษีของภาษีแต่ละประเภท ส่วนวิธีการเก็บภาษีนั้นหมายรวมถึงองค์การ และกระบวนการจัดเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้ ในการวางแผนบริหารจัดการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพนั้น องค์การมีบทบาทสำคัญในการจัดระบบการจัดเก็บปรับกระบวนการจัดเก็บภาษีให้ต่อเนื่องและทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดจนให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจของประเทศ ตั้งแต่การจัดโครงสร้างองค์การ การแบ่งงาน การรวมและกระจายอำนาจ การกำหนด ขั้นตอนการทำงาน การวางแผนและเตรียมการวิธีการรับชำระภาษีการตรวจสอบและประเมินภาษี ตลอดจนการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีระบบบริหารงานบุคคลที่ดี และ รัดกุม เนื่องจากเจ้าพนักงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีมียุทธศาสตร์ให้อำนาจให้คนให้โทษแก่ผู้เสียภาษี โดยตรงกับทั้งสามารถใช้อำนาจและดุลยพินิจเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว โดยมีขอบได้โดยง่าย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องสร้างค่านิยมที่เน้นคุณภาพและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน มีการอบรมเพื่อเสริมสร้าง จริยธรรมและให้มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ เพื่อให้มั่นใจว่า เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจหน้าที่และ วิจารณ์โดยชอบอย่างแท้จริงกับทั้งต้องสร้างระบบแรงจูงใจที่สามารถสนับสนุนให้ ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญกำลังใจในการทำงาน มีการปรับปรุงศักยภาพและเพิ่มคุณภาพการทำงานให้ดีขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องมีระบบรักษาวินัยที่เข้มงวด มีระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงาน ของบุคลากรที่ทันเวลา และเชื่อถือได้ โดยมีการสอบสวนที่เป็นธรรมและชัดเจนตลอดจนมีระบบ การลงโทษที่รวดเร็วและเด็ดขาด เพื่อป้องปรามและขจัดพฤติกรรมเบี่ยงเบนให้ได้ผลมากที่สุด

จากการศึกษาผู้วิจัย พบว่า การจัดเก็บภาษีของท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละประเภทจะทำได้ง่ายขึ้นถ้าหากประชาชนให้ความร่วมมือในการเสียภาษี การที่ประชาชนจะยินดีให้ความร่วมมือในการเสียภาษี ทุกชนิดจะจัดเก็บจากประชาชนจะต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนส่วนใหญ่ด้วยการที่ประชาชนให้การยอมรับมาน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความยุติธรรม ในการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่น คือ ภาษีแต่ละชนิดที่จะจัดเก็บนั้นจะต้องให้เป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษีทุกคน ควรจะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เปิดโอกาสให้มีการแสดงออกถึงการสนับสนุนหรือคัดค้านอย่างกว้างขวาง การที่จะทำให้ประชาชนยอมรับการเสียภาษีน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างการเสียภาษีและประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีคาดว่าจะได้รับจากองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถแสดงให้เห็นได้ว่าเงินที่เก็บภาษีไปนั้น ในที่สุดจะกลับคืนเป็นผลประโยชน์ต่อผู้เสียภาษีในอนาคต ก็จะมีส่วนช่วยให้ประชาชนยอมรับการเสียภาษีนอกขึ้น และยังอาจจะทำให้ความสำนึกในการเสียภาษี ของประชาชนนั้นมีมากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการหลบหนีภาษีอากรและการหลีกเลี่ยงภาษีอากร

การจัดเก็บภาษีอากรเป็นการบังคับจัดเก็บภาษีจากประชาชน ดังนั้น จึงมีการหาทางพยายามที่จะไม่เสียภาษี หรือเสียภาษีให้น้อยที่สุด ทั้งนี้ เพื่อพยายามรักษาระดับรายได้ที่แท้จริงของตนไว้ การพยายามหาทางไม่เสียภาษีหรือเสียภาษีให้น้อยที่สุด อาจปรากฏออกมาได้สองรูปแบบ คือ การหลบหนีภาษีอากร และการหลีกเลี่ยงภาษีอากร

1. การหลบหนีภาษี (tax evasion) ในความหมายที่โดยทั่วไปยอมรับกัน หมายถึง กรณีการไม่เสียภาษีอากรหรือภาษีอากรน้อยกว่าที่ควรเสีย เนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายโดยมีเจตนา อย่างไรก็ตามในความหมายที่กว้างขึ้น การหลบหนีภาษีอากรอาจหมายถึงกรณีของการไม่เสียภาษีหรือเสียภาษีน้อยลงกว่าที่ควรเป็นตามที่กฎหมายกำหนด ไม่ว่าจะเป็นผลมาจากการกระทำที่มีเจตนา หรือจากความเพิกเฉย หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ตาม ได้แก่ การไม่ยื่นแบบรายการเสียภาษี การยื่นรายการไม่ครบถ้วน โดยลงรายการรายรับหรือรายได้ต่ำกว่าความเป็นจริง

การหลบหนีภาษีอากรจะมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายด้าน เช่น ถ้าประชาชนในประเทศมีความสนใจในการเสียภาษีอากรในระดับสูง การหลบหนีภาษีอากรก็จะน้อยลง ถ้าระบบเสียภาษีอากรเป็นระบบที่เป็นธรรมสำหรับประชาชนโดยทั่วไป ประชาชนก็จะมี ความเต็มใจที่จะเสียภาษีอากรมากขึ้น ถ้าการจัดเก็บภาษีอากรของผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การติดตามจัดเก็บภาษีก็จะ เป็นไปอย่างทั่วถึง การหลบหนีภาษีอากรก็จะน้อยลง

หรือถ้าบทลงโทษตามกฎหมายภาษีอากรมีลักษณะที่รุนแรงและมีการใช้บทลงโทษดังกล่าวอย่างจริงจัง หากมีการหลบหนีภาษีอากร ผู้เสียภาษีอาจจะมีแรงจูงใจต่อการหลบหนีภาษีอากรมาก

2. การหลีกเลี่ยงภาษีอากร (tax avoidance) คือการไม่ชำระภาษีอากร หรือพยายามชำระแต่น้อย โดยอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายภาษีอากร ระเบียบปฏิบัติ หรือข้อวินิจฉัยของส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเก็บภาษี การปฏิบัติดังกล่าวนี้ถือว่าถูกต้องกฎหมาย อนึ่ง การหลีกเลี่ยงภาษีอากรเจ้าพนักงานจะสามารถประเมินเรียกเก็บเพิ่มเติมได้เพียงภายในระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันยื่นแบบแสดงรายการเท่านั้น และโดยแห่งกฎหมายหรือมรรยาทก็ไม่ถือว่าเป็นเรื่องเสียหายในการที่จะพยายามเสียภาษีให้น้อยลงหรือไม่เสียเลยโดยถูกต้องตามกฎหมาย

สาเหตุแห่งการหลบหนีและหลีกเลี่ยงภาษี ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีที่เกี่ยวกับตัวผู้เสียภาษีในการประกาศสำคัญจึงน่าจะเกิดจากสาเหตุดังนี้

1. ประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมายภาษีอากรว่าจะต้องเสียภาษีอย่างไร และทำไมจะต้องเสียภาษี ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความรู้สึว่าการเสียภาษีเป็นการบังคับของรัฐที่จะเก็บเงินจากประชาชน ซึ่งผู้เสียภาษีไม่ได้รับประโยชน์ตอบแทนความเข้าใจเช่นนี้ย่อมเป็นเหตุที่จะไม่ร่วมมือกับรัฐและต่อต้านด้วยการหลีกเลี่ยงภาษี

2. การหลีกเลี่ยงภาษีอากรอันเกิดจากฐานะทางเศรษฐกิจ เมื่อประชาชนมีรายได้ต่ำ ไม่เพียงพอต่อการครองชีพ การหลีกเลี่ยงภาษีย่อมมีมาก การประกอบกิจการค้าในระดับเล็กที่กระทำโดยบุคคลคนเดียวหรือบุคคลในครอบครัวก็เป็นสิ่งจูงใจให้เกิดการหลีกเลี่ยงภาษี เพราะจะทำได้โดยง่าย

3. ประชาชนยังเห็นว่าความยุติธรรมในการเสียภาษียังไม่เป็นธรรม กล่าวคือ ผู้มีรายได้มากและมีอิทธิพลยังเสียภาษีน้อย หากตนต้องเสียภาษีอย่างถูกต้องก็จะเกิดความเสียเปรียบ เป็นปัจจัยทำให้ความสนใจในการเสียภาษีของประชาชนลดลงอย่างมาก และต่างก็จะพยายามหลีกเลี่ยงและหลบหนีภาษีอากร

4. ตราใบที่ประชาชนยังสามารถใช้ช่องโหว่ของกฎหมายเป็นเครื่องมือในการหลีกเลี่ยงภาษีได้ การหลีกเลี่ยงภาษีให้น้อยลงกว่าที่ควรต้องเสียจะต้องมีอยู่ตลอดไป และนอกจากนั้นยังมีปัจจัยที่สำคัญอันเกิดจากบทกฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้หลีกเลี่ยงภาษียังไม่มียกเว้นโทษที่รุนแรงเพียงพอที่จะทำให้ผู้เสียภาษีที่ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เสียเปรียบผู้ที่ทำทุจริตในการหลบหนีภาษี ก็เป็นสิ่งจูงใจให้ผู้เสียภาษีจงใจหลีกเลี่ยงได้ เพราะสังคมปัจจุบันยังไม่รังเกียจบุคคลที่หลบหนีภาษี

5. บทบัญญัติของกฎหมายภาษีอากรเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการ

หลบหนีและหลีกเลี่ยงภาษีอากร ตัวอย่างเช่น หากกฎหมายภาษีอากรมีความซับซ้อนยากแก่การเข้าใจและตีความได้อย่างถูกต้อง หรือมีการแก้ไขกฎหมายภาษีอากรบ่อยครั้งจนทำให้ประชาชนติดตามไม่ทันก็อาจทำให้มีการเสียภาษีไม่ถูกต้อง โดยไม่มีเจตนาก็ได้ หรือหากกฎหมายภาษีอากรกำหนดอัตราสูงเกินไป หรือกำหนดค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนต่างๆ ดำเนินไปจนเป็นภาระกับผู้เสียภาษีมากเกินไป ก็อาจทำให้ผู้เสียภาษีพยายามหลบหนีภาษีอากรมากขึ้นก็ได้ นอกจากนี้หากกฎหมายภาษีอากรมีช่องโหว่อยู่มากก็จะทำให้ผู้เสียภาษีพยายามหลีกเลี่ยงภาษีอากรโดยอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายมากขึ้น

6. บทลงโทษทางภาษีอากร ก็นับว่ามีส่วนสำคัญต่อการพยายามหลบหนีภาษีอากร

ด้วยเหมือนกัน กล่าวคือ หากบทลงโทษทั้งทางอาญาและทางแพ่งไม่รุนแรงพอ ก็จะทำให้ผู้เสียภาษีหลบหนีภาษีอากรมากขึ้น เพราะเห็นว่าประโยชน์ที่ได้รับจากการหลบหนีภาษีอากรคุ้มค่าพอกับการเสี่ยงต่อบทลงโทษนั้น

7. สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อการหลบหนีและการหลีกเลี่ยงภาษี

อากรอยู่มาก เช่น หากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ มีการว่างงานในอัตราสูง ธุรกิจการค้าหลายแห่งประสบการขาดทุน แรงกดดันทางด้านการหลบหนีภาษีอากรก็จะมีมากขึ้น หรือหากระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศยังอยู่ในระดับต่ำ มาตรฐานการครองชีพของประชาชนไม่สูงมากนัก ประชาชนส่วนใหญ่รายได้ต่ำ ไม่เพียงพอกับค่าครองชีพ การหลีกเลี่ยงภาษีอากรก็จะมีมากขึ้น นอกจากนี้ระบบเศรษฐกิจที่มีการใช้เงินสดอย่างกว้างขวาง การประกอบธุรกิจการค้ายังไม่มีการทำเอกสารอย่างเป็นทางการหรือไม่สมบูรณ์ครบถ้วนเท่าใดก็จะทำให้การหลีกเลี่ยงภาษีอากรกระทำได้ง่ายขึ้น เป็นต้น

8. การบริหารภาษีอากรที่ไม่มีประสิทธิภาพจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จูงใจให้ผู้เสียภาษี

พยายามหลบหนีภาษีอากรมากขึ้น ลักษณะคือประสิทธิภาพทางการบริหารภาษีอากรนั้น อาจเนื่องมาจากการจัดองค์การของหน่วยงานจัดเก็บภาษียังไม่ดีพอ สมรรถนะในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภาษีอากรยังอยู่ในระดับต่ำ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้มีไม่เพียงพอ และไม่รวดเร็วพอต่อการปฏิบัติงานเร่งด่วน ตลอดจนอัตรากำลังโดยรวมของเจ้าหน้าที่อาจมีไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับจำนวนผู้เสียภาษีในประเทศ นอกจากนี้แล้วยังมีองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ความซื่อสัตย์สุจริตของเจ้าหน้าที่ภาษีอากร หากมีการฉ้อราษฎร์บังหลวงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในหมู่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจัดเก็บภาษีอากร ภาษีอากรที่จะจัดเก็บได้ก็จะไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยเท่าที่ควรจะเป็น หากการบริหารภาษีอากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการหลบหนีภาษีอากรก็จะได้ผลยิ่งขึ้น ผู้เสียภาษีมีความเกรงกลัวต่อการพยายามหลบหนีภาษีอากรมาก

ขึ้น เพราะอาจเห็นว่าไม่คุ้มกับการเสี่ยงต่อการที่จะถูกตรวจพบในภายหลัง ซึ่งจะต้องถูกลงโทษด้วย (พนม ทินกร ณ อยุธยา, 2534: 158 – 161)

จากการศึกษาผู้วิจัย พบว่า การหลบหนีภาษีอากรและการหลีกเลี่ยงภาษีอากรของท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล อาจเกิดจากสาเหตุ การมีโครงสร้างระบบภาษีอากรที่ไม่มีประสิทธิภาพ หรือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ภาษีอากรหย่อยสมรรถภาพ หรือการร่วมกระทำทุจริตของเจ้าหน้าที่ภาษีอากรก็ได้ ความเสียหายจากการขาดรายได้จากภาษีของรัฐบาล ไม่จะเป็นกรณีการหลบหลีกหรือหลีกเลี่ยงหรือการหนีภาษี ล้วนมีผลกระทบที่สำคัญต่อโครงสร้างระบบภาษีอากรทั้งระบบ ดังนั้น การหลบหนีหรือการหลีกเลี่ยงภาษีอากรเป็นปัญหาใหญ่ของการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากร และเห็นได้ว่าในสังคมหนึ่งๆ การร่วมมือและการเสียสละเป็นสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ ประเทศชาติจะดำรงอยู่ได้ก็ด้วยความร่วมมือร่วมใจและการเสียสละของคนในชาติ

แนวคิดเกี่ยวกับความสมัครใจในการเสียภาษีอากร

ความสมัครใจในการเสียภาษีอากรของผู้เสียภาษีอากร คือ การที่ผู้เสียภาษีมี่ความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องเสียภาษีให้แก่รัฐอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดและผู้เสียภาษีจะต้องปฏิบัติตามการเสียภาษีให้ครบถ้วนในระบะเวลานั้น รวมทั้งการที่ผู้เสียภาษีจะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายประมวลรัษฎากรด้วยความเต็มใจอีกด้วย เช่น การหักภาษี ณ ที่จ่าย การให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานภาษีอากรซึ่งเป็นผู้จัดเก็บภาษีตามกฎหมายเป็นต้น (เจริญ ธฤติมานนท, 2534: 89 -94)

ความสมัครใจในการเสียภาษี เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รัฐจัดเก็บภาษีได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยตามประมาณการและเป้าหมายที่วางไว้ ถ้าหากผู้เสียภาษีมี่ความสมัครใจในการเสียภาษีย่อมทำให้ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษียลดลงเป็นจำนวนมาก เพราะหน่วยงานที่จัดเก็บภาษีไม่จำเป็นต้องวางมาตรการและระบบงาน เพื่อป้องกันการหลบเลี่ยงภาษี โดยการตรวจสอบแต่อย่างใด ทำให้รัฐมีเงินเหลือมากขึ้น สำหรับนำไปใช้ใน โครงการอื่นๆ ที่สำคัญ อีกประการหนึ่ง การเสียภาษีที่ครบถ้วน โดยความสมัครใจของผู้เสียภาษีจะสร้างความเป็นธรรมในทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีส่วนทำให้การกระจายรายได้และทรัพย์สินของประชาชนในชาติเป็นไปอย่างเป็นธรรมยิ่งขึ้น และส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นด้วย

ความสนใจในการเสียภาษีจะเกิดขึ้นต่อเมื่อประชาชนทุกคนมีความสำนึกในเรื่องภาษีว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีให้แก่รัฐ ซึ่งความสำนึกในการเสียภาษีจะเกิดขึ้นได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ และจำเป็นต้องพัฒนาปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนปัจจัยต่างๆ ประกอบด้วย

1. การพัฒนาการศึกษาแก่ประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของการเสียภาษี รวมทั้งให้การศึกษาเกี่ยวกับภาษีประเภทต่างๆ และวิธีการเสียภาษีแต่ละประเภท
2. การพัฒนาจิตใจของประชาชนให้ยึดมั่นในคุณธรรม มีความประพฤติดีและปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและระเบียบของบ้านเมือง รวมทั้งการต้องเสียภาษีให้ครบถ้วน และมีวินัยต่อตนเอง (self-discipline) ในการปฏิบัติตามในทุกๆ ด้าน
3. การพัฒนาระดับฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลทุกคนในประเทศให้สูงขึ้น โดยรัฐบาลดำเนินการทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การจ้างงานมีระดับสูง ประชาชนจะมีความสามารถในการเสียภาษี
4. การพัฒนากฎหมายและระเบียบต่างๆ ให้เป็นธรรมและเอื้ออำนวยให้เกิดขึ้นซึ่งความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและความเป็นธรรมของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายภาษีอากรจะต้องมีลักษณะเป็นธรรม ส่งเสริมให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนั้นกฎหมายภาษีอากรจะต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือ และก่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี และความสะดวกและประหยัดในการเสียภาษีอากรโดยประชาชนทั่วไป
5. รัฐบาลมีนโยบายที่แน่นอนในการส่งเสริมภาคเอกชนในการประกอบธุรกิจและการลงทุน โดยเชื่อมั่นในกลไกตลาดเสรีและระบบภาษีที่เป็นธรรม
6. การสร้างสภาวะแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจสังคม ให้เอื้ออำนวยต่อความสนใจในการเสียภาษี ได้แก่
 - 6.1 ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและความมั่นคงทางการเมือง
 - 6.2 การบริหารของรัฐบาลและหน่วยราชการต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ ปราศจากการฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือการประพฤติมิชอบ
 - 6.3 แบบอย่างการปฏิบัติในการเสียภาษีอากรของบุคคลผู้มีอำนาจปกครองประเทศ และบุคคลที่ประชาชนทั่วไปรู้จัก
 - 6.4 สังคมบุคคล โดยถือความมีคุณธรรมและการประกอบความดีต่อประเทศชาติมากกว่ายกย่องบุคคล โดยพิจารณาความร่ำรวยเป็นหลักเกณฑ์

7. ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของหน่วยจัดเก็บภาษีอากร อันประกอบด้วย การจัดเก็บภาษีที่อำนวยความสะดวก รวดเร็ว ให้แก่ผู้เสียภาษี

สำหรับหน่วยจัดเก็บภาษีเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องพยายาม สร้างความสนใจในการเสียภาษีอากร มาตรการในการบริหารภาษีอากรจะประกอบด้วย มาตรการในการส่งเสริมในการเสียภาษีอากร (positive measures) ประกอบด้วย

1. ความสะดวก รวดเร็ว ในการชำระภาษีอากรจากผู้เสียภาษีอากร ประกอบด้วย

- 1.1 สถานที่ต้องเอื้ออำนวยต่อการมาเสียภาษี มีเนื้อที่เพียงพอในการต้อนรับผู้เสียภาษี
- 1.2 เจ้าหน้าที่ผู้รับชำระภาษีมีจำนวนเพียงพอและมีอัธยาศัย หรือมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- 1.3 มีเครื่องจักร เครื่องมือ ในการรับชำระภาษีอย่างเพียงพอ
- 1.4 วิธีการรับชำระภาษีไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก
- 1.5 อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียภาษีในการชำระภาษีอากรโดยวิธีต่างๆ เช่น ชำระภาษีทางไปรษณีย์ ชำระโดยผ่านธนาคาร

2. การคืนภาษีที่ผู้เสียภาษีชำระไว้เกินหรือถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้เกินจะต้อง สะดวกและรวดเร็ว วิธีการขอคืนไม่ยุ่งยาก ผู้ขอคืนสามารถเลือกได้ว่าจะขอรับเงินคืนเป็นเงินสด หรือเช็ค หรือให้นำเงินฝากเข้าบัญชีธนาคาร กรณีคืนเงินล่าช้าต้องมีการจ่ายดอกเบี้ยแก่ผู้เสียภาษีในอัตราที่เป็นธรรม

3. การตรวจสอบการเสียภาษีของผู้เสียภาษีที่ขึ้นแบบโดยสุจริต แต่มีการเสียภาษี ผิดพลาดโดยไม่มีเจตนา ควรรีบดำเนินการให้เสร็จ โดยเร็ว เพราะหากล่าช้าผู้เสียภาษีจะต้อนรับ ภาระเงินเพิ่มเบี้ยปรับ จำนวนมากขึ้น

4. การให้ความรู้และความเข้าใจในการเสียภาษีแก่ผู้เสียภาษี ได้แก่

4.1 ให้การศึกษาเกี่ยวกับภาษีอากรในทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่การศึกษาระดับต้นจนถึงอุดมศึกษา เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการเสียภาษีอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องแก่เยาวชน

4.2 การให้การอบรมและชี้แจงแก่ผู้เสียภาษีทุกสาขาอาชีพเป็นระยะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกฎหมายภาษีอากรก่อนนำมาใช้บังคับ

4.3 ทำการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวางทุกรูปแบบ เพื่อเผยแพร่ความรู้ วิธีการเสียภาษีให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความสนใจ ความสำนึก และ

ความคุ้นเคยเกี่ยวกับภาษีสอากรทางสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ และภาษาที่ใช้ในการสื่อต้องเป็นภาษาที่
ง่ายต่อการเข้าใจ

5. การยกย่องผู้เสียภาษีที่ให้ความร่วมมือในการเสียภาษี โดยการประกาศเกียรติ
คุณ

6. การตอบข้อหารือเกี่ยวกับปัญหาภาษีสอากร จะต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วและ
ถูกต้องมีการให้บริการทั้งทางโทรศัพท์ ตอบเป็นหนังสือ และมีการให้บริการโดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์
เป็นต้น

7. การพิจารณาอุทธรณ์ต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม
การที่ประชาชนจะยอมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังนี้ (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม,
2543: 143- 144)

1. การเห็นความสำคัญของการเสียภาษี ถ้าหากประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีเห็นถึง
ประโยชน์หรือความสำคัญของการเสียภาษีความยินยอมหรือการให้ความร่วมมือในการเสียภาษีแก่
รัฐก็จะมียาก แต่ในกรณีตรงกันข้าม ถ้าหากประชาชนไม่เห็นประโยชน์ของภาษีที่ตนเสียไปแล้ว
ความยินยอมเสียภาษีของประชาชนก็จะมีค่า เช่น ถ้าประชาชนมองเห็นว่าเงินภาษีสอากรที่ตนเสียไป
ได้ถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของสังคม ส่วนรวม และตนก็เป็นผู้ที่ได้ประโยชน์นั้น ด้วย ความ
ยินยอมที่จะเสียภาษีย่อมจะมีมาก ในกรณีตรงกันข้ามหากเงินที่เสียภาษีไปนั้นถูกนำไปใช้เพื่อ
ผลประโยชน์ของคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด โดยเฉพาะ ความสมัครใจที่จะเสียภาษีย่อมจะมีน้อย

2. ประสิทธิภาพในการบริหารงานและการใช้เงินของรัฐ หากรัฐบาลบริหารงาน
อย่างมีประสิทธิภาพ และเงินภาษีสอากรทุกบาททุกสตางค์ได้ถูกนำไปใช้อย่างคุ้มค่า จะช่วยให้ความ
สมัครใจในการเสียภาษีของประชาชนมีมาก แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าหากรัฐบาลบริหารงานไม่มี
ประสิทธิภาพ และใช้เงินงบประมาณแบบล้างผลาญ ความสมัครใจที่จะเสียภาษีของประชาชน ก็จะ
มีน้อย ในเรื่องนี้ปรากฏว่าในประเทศที่มีการกระจายอำนาจทางการคลังให้แก่รัฐบาลท้องถิ่นนั้น
ความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีแก่ท้องถิ่นของประชาชนมักจะมีสูง เพราะว่าประชาชนผู้เสียภาษี
ได้มองเห็นถึงความสำคัญของภาษีที่ตนได้เสียให้แก่ท้องถิ่น

3. ความเป็นธรรมในการเสียภาษี การที่จะทำให้ประชาชนผู้เสียภาษีแต่ละคนให้
ความร่วมมือในการเสียภาษีให้แก่รัฐนั้น ระบบของภาษีสอากรที่จัดเก็บนั้นจะต้องให้เป็นธรรม
แก่ผู้เสียภาษีทุกคนด้วยความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี ต้องพิจารณาทั้งความเป็นธรรมในการ
จัดเก็บภาษี แต่ละประเภทและความเป็นธรรมในการบริหารการจัดเก็บภาษีด้วย กล่าวคือ ภาษีที่เก็บ
นั้นควรจะเก็บจากประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง มิใช่มุ่งที่จะเก็บจากผู้เสียภาษีกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด
โดยเฉพาะ นอกจากนี้ในการปฏิบัติการจัดเก็บภาษีแต่ละชนิด จะต้องเก็บจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีชนิด

นั้นอย่างทั่วถึง และอย่างเสมอภาค กรณีที่จัดเก็บไม่ทั่วถึง หรือมีการเลือกปฏิบัติจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในหมู่ผู้เสียภาษี ซึ่งจะเป็นเหตุผลสำคัญทำให้ประชาชนพยายามหลบเลี่ยงการเสียภาษี

4. การลงโทษของกฎหมายและการลงโทษของสังคม เนื่องจากภาษีเป็นสิ่งที่รัฐบาลบังคับการจัดเก็บเงินได้หรือผลประโยชน์ไปจากประชาชน ดังนั้น ประชาชนย่อมจะไม่อยากเสียผลประโยชน์ของตนแก่รัฐ นอกเสียจากว่าผู้เสียภาษีนั่นได้เห็นถึงความสำคัญของการเสียภาษี และรัฐบาลหรือสังคมมีการลงโทษผู้มีเจตนาหลบเลี่ยงภาษีอย่างรุนแรง การป้องกันการหลบเลี่ยงการเสียภาษี จะทำได้ผล เมื่อมีทั้งการลงโทษโดยกฎหมายและการลงโทษโดยสังคม ซึ่งพอจะพิจารณาได้ดังนี้

4.1 การลงโทษโดยกฎหมาย ในกรณีที่ผู้เสียภาษีจงใจหนีภาษีอย่างผิดกฎหมาย (tax evasion) เมื่อจับได้จะต้องมีการลงโทษที่รุนแรง เพราะว่าผู้ที่เจตนาหนีภาษีต้องตัดสินใจซึ่งนำหน้าระหว่างผลประโยชน์ที่ตนได้รับจากการหนีภาษีกับโทษที่ตนจะได้รับเมื่อถูกจับได้ ถ้าหากผลประโยชน์จากการหนีภาษีมียิ่งกว่าโทษที่จะต้องรับอย่างมากมาแล้ว การหนีภาษีของประชาชนก็จะมีมาก

4.2 การลงโทษทางสังคม การป้องกันการหนีภาษีจะได้ผลมากขึ้น หากสังคมหรือประชาชนส่วนใหญ่รังเกียจผู้ที่หนีภาษี การลงโทษทางสังคมจะเป็นมาตรการบังคับทางอ้อม ทำให้นักการเมืองหรือผู้ที่เป็นผู้นำของสังคมไม่พยายามหลบเลี่ยงภาษี เมื่อบุคคลซึ่งเป็นผู้นำของสังคมและผู้ที่กุมกลไกอำนาจรัฐได้เสียภาษีอย่างครบถ้วนแล้ว ย่อมจะทำให้เขาเหล่านั้นสามารถจัดการกับผู้ที่เสียภาษีอย่างเต็มที่ และไม่ต้องการให้ผู้อื่นหลบเลี่ยงภาษี

จากการศึกษาผู้วิจัย พบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดในการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล คือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือหรือยินยอมเสียภาษีให้ด้วยความสมัครใจ ซึ่งจะสามารถทำให้จัดเก็บภาษีได้มาก โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อย จึงพอจะสรุปได้ว่าการสร้างความสมัครใจในการเสียภาษีอากร การเห็นความสำคัญของการเสียภาษีอากร การให้บริการชำระภาษีอากรที่สะดวกรวดเร็ว เสมอภาค ขึ้นตอนไม่ยุ่งยาก และมีสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสม เพียงพอเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการชำระภาษีต้องมีจำนวนที่เพียงพอต่อการให้บริการ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตลอดจนต้องมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีอากรให้ประชาชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้เข้าใจและทราบแนวทางปฏิบัติได้ถูกต้อง นอกจากนี้การบริหารงานของรัฐต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เงินภาษีอากรต้องถูกใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า จึงจะทำให้ผู้เสียภาษีเกิดความมั่นใจในการใช้จ่ายเงินของท้องถิ่น ปัจจัยเหล่านี้จะทำให้ประชาชนเกิดความร่วมมือและร่วมใจที่จะต้องเสียภาษีอากรให้กับท้องถิ่นอย่างเต็มที่

การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น

การบริหารภาษี (Tax administration) หมายถึง กระบวนการจัดเก็บภาษีจากผู้เสียภาษีภายใต้กฎหมาย ในประเด็นความสำคัญของการบริหารภาษีนั้น ได้มีการศึกษาและสรุปไว้ดังนี้ (The World Bank, 1991: 4)

1. การบริหารภาษีที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างบรรลุผล ผู้เสียภาษีจะให้ความร่วมมือปฏิบัติตามกฎหมาย ยินยอมเสียภาษี ไม่เกิดการหลีกเลี่ยงและหลบหลีกภาษี จึงมีส่วนกำหนดขนาดของฐานภาษี และการบรรลุวัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจของภาษีนั่นๆ หากการหลบเลี่ยงหรือหลบหลีกภาษีมียมาก จะทำลายระบบการบริหารภาษี

2. ความยุ่งยากซับซ้อนของกฎหมายและระเบียบ จะก่อให้เกิดความยุ่งยากในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการประเมิน จัดเก็บภาษีรวมทั้งการติดตามตรวจสอบ นอกจากนี้ความยุ่งยากดังกล่าวยังเป็นสาเหตุของการใช้ดุลยพินิจไปในการทุจริต และบางครั้งผู้เสียภาษีอาจพบว่าการปฏิบัติตามกฎหมายยุ่งยากกว่าการเลี่ยงกฎหมาย

3. วิธีการบริหารที่ไม่เหมาะสม จะทำให้การใช้จ่ายคนไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างถูกต้อง ยุติธรรม เป็นช่องทางให้เกิดการใช้ดุลยพินิจในทางมิชอบ และเกิดกิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่นๆ ในการจัดเก็บภาษี

จากที่ได้นำเสนอข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การบริหารภาษีมีความสำคัญ ดังนี้

1. เป็นกลไกในการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนการออกระเบียบในการประเมินจัดเก็บภาษี ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย
2. เป็นกลไกในการจัดหาบุคลากร อุปกรณ์เครื่องใช้ กำหนดแผนและประมาณการจัดเก็บภาษีเพื่อที่จะกระตุ้น ส่งเสริม และแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในการเสียภาษีให้บรรลุเป้าหมายระดับจุลภาค และวัตถุประสงค์ในระดับมหภาคของภาษีนั่น

ปัจจัยที่ทำให้การบริหารการจัดเก็บภาษีมีประสิทธิภาพได้นั้น ควรประกอบไปด้วย

1. วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีแต่ละชนิดต้องมีการกำหนดอย่างชัดเจน เนื่องจากวัตถุประสงค์จะกำหนดรายละเอียด โครงสร้างของภาษี ความพยายามที่จะให้ภาษีหนึ่งบรรลุวัตถุประสงค์มากอย่างจะทำให้โครงสร้างภาษีมีความซับซ้อนจนยากที่จะเข้าใจ ทั้งในแง่การจัดเก็บภาษีและการเสียภาษี และมักเป็นสาเหตุหลักที่ภาษีนั่นๆ ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่มีอยู่หลายประการในระดับที่คาดหวังไว้ ปัญหาหลักของระบบภาษีประการหนึ่งคือ ความพยายามของผู้บริหารประเทศที่จะใช้ภาษีแต่ละชนิดที่จัดเก็บอยู่ทำหน้าที่บรรลุวัตถุประสงค์หลายอย่างพร้อมกันโดยไม่ได้ตระหนักถึงความขัดแย้งกันของโครงสร้างภาษี โดยเฉพาะการสนองตอบ

วัตถุประสงค์เฉพาะหน้าที่กำหนดขึ้น ทำให้โครงสร้างภาษีมีรายละเอียดเข้าใจยากยิ่งขึ้น การมีข้อบัญญัติต่างๆ ทั้งที่ปรากฏในกฎหมายหลัก กฎหมายรอง และประกาศต่างๆ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามจำนวนปีที่มีการจัดเก็บภาษีนั่น และตามวัตถุประสงค์ที่มีอยู่มากประการก็เพิ่มระดับการขาดความโปร่งใสให้แก่ภาษี อันเป็นสาเหตุสำคัญที่เพิ่มปัญหาให้กับการบริหารการจัดเก็บภาษี

ไกรยุทธ ชีรตยาคินันท์ (2533: 97-101) ตามหลักการภาษีอากรนั้น ภาษีแต่ละชนิดมีความเหมาะสมที่จะเป็นเครื่องมือ เพื่อบรรลุถึงเป้าหมายทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน การใช้ภาษีแต่ละชนิดเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แต่ละอย่าง จำเป็นจะต้องใช้ให้ถูกต้องถ้าใช้ผิดหน้าที่แล้วภาษีจะปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้ผล จึงต้องกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน

2. โครงสร้างภาษีต้องมีลักษณะของ “ความเข้าใจง่าย” สำหรับโครงสร้างภาษีโดยทั่วไป แบ่งออกเป็น 7 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษี โดยกฎหมายภาษีต้องมีการกำหนดผู้อยู่ในข่ายต้องเสียภาษีไว้ชัดเจน

2.2 การยกเว้นภาษี คือ ข้อกำหนดที่ให้ได้รับการยกเว้นภาษี

2.3 ฐานภาษี หมายถึง สิ่งที่เป็นเงื่อนไขหรือมูลเหตุที่ทำให้บุคคลต้องเสียภาษี

2.4 อัตราภาษี กฎหมายภาษีอากรแบ่งอัตราภาษีเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ อัตราภาษีตามมูลค่าหรือตามราคา อัตราแบบนี้จะคิดจากฐานที่เป็นจำนวนเงิน เช่น อากรขาเข้า มักคิดจากมูลค่าของสินค้าที่นำเข้า อีกลักษณะหนึ่ง คือ อัตราตามปริมาณหรือตามสภาพ (specific) อัตราแบบนี้คิดจากฐานที่เป็นปริมาณหรือน้ำหนัก เช่น อากรขาเข้าบางประเภทที่คิดจากปริมาณหรือน้ำหนัก โดยทั่วไปอัตราภาษีจะมีความสัมพันธ์กับฐานภาษี สำหรับอัตราภาษีจะมีอยู่ 3 ประเภท คือ

2.4.1 อัตราคงที่ (flat rate) อัตราประเภทนี้จะมีค่าคงที่ตลอด ไม่ว่าฐานภาษีเท่าใด

2.4.2 อัตราก้าวหน้า (progressive rate) อัตราประเภทนี้จะมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นเมื่อฐานภาษีใหญ่ขึ้น ซึ่งทำให้ระบบภาษีมีความยืดหยุ่นสูง และช่วยในการกระจายรายได้ได้ดี

2.4.3 อัตราถอยหลัง (regressive rate) อัตราประเภทนี้จะมีค่าเฉลี่ยลดลงเมื่อฐานภาษีมีการขยายใหญ่ขึ้น

กฎหมายภาษีท้องถิ่น

ภาษีป้าย

ป้าย คือ ยี่ห้อ หรือเครื่องหมายที่ใช้ในการประกอบการค้า หรือกิจการอื่นๆ เพื่อโฆษณา โดยทำขึ้นด้วยวิธีใด ๆ ทั้งนี้จะต้องเสียภาษีด้วย

1. ป้ายที่ต้องเสียภาษี

ป้ายที่ต้องเสียภาษี ได้แก่ ป้ายที่แสดงชื่อยี่ห้อหรือเครื่องหมายที่ใช้ในการประกอบการค้า หรือกิจการอื่นๆ เพื่อการโฆษณาหรือเพื่อหารายได้ไม่ว่าจะทำขึ้นด้วยวิธีใดๆ ก็ตาม

2. การยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย

เจ้าของป้ายต้องไปยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายต่อเทศบาล (ถ้าอยู่ในเขตเทศบาล) หรือต่อนายอำเภอหรือสำนักงานสุขาภิบาล (ถ้าอยู่นอกเขต) ภายในเดือนมีนาคมทุกปี หากมีป้ายหลังจาก เดือนมีนาคมหรือถ้าเปลี่ยนแปลงแก้ไขป้ายเดิม เจ้าของป้ายต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายอีกครั้งหนึ่งภายใน 15 วัน นับแต่วันที่มีป้ายหรือใช้ป้ายใหม่แทนป้ายเดิม หรือนับแต่วันเปลี่ยนแปลงแก้ไขป้ายเดิม

การขอรับแบบแสดงรายการภาษีป้าย (ภ.ป. 1) และการยื่นให้ขอรับและยื่นได้ดังนี้

2.1 ป้ายที่อยู่ในเขตเทศบาลใด ให้ไปขอรับแบบแสดงรายการ ภาษีป้าย (ภ.ป. 1) ณ สำนักงานเทศบาลนั้น

2.2 ป้ายที่อยู่ในเขตสุขาภิบาลใด ให้ไปขอรับแบบแสดงรายการภาษีป้าย (ภ.ป. 1) ณ สำนักงานสุขาภิบาลนั้น

2.3 ป้ายที่อยู่นอกเขตเทศบาล และนอกเขตสุขาภิบาลให้ไปขอรับแบบแสดงรายการภาษีป้าย (ภ.ป. 1) ณ ที่ว่าการอำเภอซึ่งป้ายนั้นติดตั้งอยู่

3. การชำระภาษีป้าย

เมื่อได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย (ภ.ป. 1) แล้วให้ผู้ยื่นนำเงินค่าภาษีป้ายไปชำระต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สถานที่ซึ่งได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย (ภ.ป. 1) ไว้ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมินจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ถ้าไม่มีผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย (ภ.ป.1) และหาตัวผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายไม่ได้ ให้ผู้ครอบครองป้ายนั้นเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี

ในกรณีที่เจ้าของป้ายอยู่นอกประเทศไทย ให้ตัวแทนหรือผู้แทนในประเทศไทย มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย (ภ.ป. 1) แทนเจ้าของป้าย ถ้าเจ้าของป้ายตาย เป็นผู้ไม่อยู่ เป็นคนสาบสูญ เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ ให้ผู้จัดการมรดก

ผู้ครอบครองทรัพย์สินรดก ไม่ว่าจะเป็นทายาทหรือผู้อื่น ผู้จัดการทรัพย์สิน ผู้อนุญาต หรือผู้พิทักษ์แล้วแต่กรณีเป็นผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษี (ภ.ป. 1) แทนเจ้าของป้าย เมื่อได้ชำระภาษีป้ายแล้วให้ขอรับใบเสร็จรับเงินจากพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วยทุกครั้ง

ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

โรงเรือน คือ ที่อยู่อาศัย หรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ กับที่ดิน ซึ่งอยู่อาศัยเองหรือให้ผู้อื่นเช่าหรือได้ใช้ประกอบกิจการต่าง ๆ ในรอบปี จะต้องเสียภาษีดังนี้

1. ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือทรัพย์สินที่ต้องแจ้งรายการ คือ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ กับที่ดิน ซึ่งใช้ต่อเนื่องจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ ที่ให้เช่าหรือให้ผู้อื่นอาศัยหรือพ่อแม่ หรือผู้อื่นอยู่อาศัย และที่ซึ่งได้ใช้ในกิจการต่าง ๆ ในปีที่ผ่านมา

2. โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างที่ต้องแจ้งรายการ ตั้งอยู่ในท้องที่ใดให้ยื่นแบบแจ้งรายการต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ท้องที่นั้นภายในกำหนดประกาศ และผู้รับการประเมินควรไปยื่นด้วยตนเอง

3. การยื่นเสียภาษีโรงเรือน ให้ยื่นภายในกำหนดที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศให้ทราบ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จะประกาศให้ทราบระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนเมษายน เพื่อให้ผู้มีทรัพย์สินที่จะต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินไปขอรับแบบพิมพ์แสดงรายการแห่งทรัพย์สิน (ภ.ร.ด. 2) และกรอกรายการตามแบบพิมพ์ยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

4. สถานที่ขอรับแบบพิมพ์แสดงรายการแห่งทรัพย์สิน (ภ.ร.ด. 2) ให้ไปขอรับและยื่นได้ ดังนี้

4.1 ทรัพย์สินตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ให้ไปขอรับและยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานเทศบาลนั้น

4.2 ทรัพย์สินตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาลใด ให้ไปขอรับและยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานสุขาภิบาลนั้น

4.3 ทรัพย์สินตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ให้ไปขอรับและยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ว่าการอำเภอซึ่งทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่

4.4 การชำระเงินค่าภาษีโรงเรือน ให้นำเงินไปชำระต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งทำนไปยื่นแบบพิมพ์แสดงรายการทรัพย์สินไว้แล้ว ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับการประเมิน

4.5 การประเมินค่ารายปีเพื่อเก็บภาษีโรงเรือน พนักงานเจ้าหน้าที่จะพิจารณาจากลักษณะของทรัพย์สิน ถ้าผู้เสียภาษีแสดงรายการค่ารายปีต่ำไป พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจประเมินใหม่ได้

4.6 อัตราการเสียภาษีโรงเรือนเสียร้อยละ 12 1/2 ของค่ารายปี หมายความว่า ค่ารายปี 100 บาท ต้องเสียภาษีโรงเรือนเป็นเงิน 12 บาท 50 สตางค์

ข้อยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน คือ

1. โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ซึ่งเจ้าของอยู่เองหรือให้ผู้แทนอยู่เฝ้ารักษาและมีได้ใช้เป็นที่ไว้สินค้าหรือประกอบการอุตสาหกรรม
2. โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ซึ่งเปิดไว้ตลอดปี และเจ้าของมิได้อยู่เองหรือให้ผู้อื่นอยู่นอกจากคนเฝ้าโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ หรือในที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกัน

โทษสำหรับผู้มีหน้าที่เสียภาษี

1. ผู้ใดจงใจยื่นข้อความเท็จหรือให้ถ้อยคำเท็จ หรือตอบคำถามด้วยคำอันเป็นเท็จ หรือนำพยานหลักฐานเท็จมาแสดง เพื่อหลีกเลี่ยงการคำนวณค่ารายปีแห่งทรัพย์สินตามที่ควรเสียจริง
2. มีเจตนาละเลยโดยการฉ้อโกง หรือโดยการใช้อุบายหรือโดยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งทั้งสิ้นจะหลีกเลี่ยง หรือพยายามหลีกเลี่ยงการคำนวณค่ารายปีแห่งทรัพย์สินของตนตามที่ควรเสียจริงผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 500 บาทหรือทั้งปรับทั้งจำ

ภาษีบำรุงท้องที่

เป็นภาษี ที่จัดเก็บจากเจ้าของที่ดิน ตามราคาปานกลางที่ดินและตามบัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่ที่ดินที่ต้องเสีย ภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่ ที่ดินที่เป็นของบุคคลหรือคณะบุคคล ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือสิทธิครอบครองอยู่ในที่ดินที่ไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน ที่ดินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่ พื้นที่ดิน และพื้นที่ที่เป็นภูเขาหรือที่มีน้ำด้วย โดยไม่เป็นที่ดินที่เจ้าของที่ดินได้รับการยกเว้นภาษีหรืออยู่ในเกณฑ์ลดหย่อน

ที่ดินที่ไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่

1. ที่ดินที่เป็นที่ตั้งพระราชวังอันเป็นส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
2. ที่ดินที่เป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินหรือที่ดินของรัฐที่ใช้ในกิจการของรัฐหรือสาธารณะ โดยมีได้ หาสผลประโยชน์
3. ที่ดินของราชการส่วนท้องถิ่นที่ใช้ในกิจการของราชการส่วนท้องถิ่นหรือสาธารณะ โดยมีได้ หาส ประโยชน์
4. ที่ดินที่ใช้เฉพาะการพยาบาลสาธารณะ การศึกษา หรือการกุศลสาธารณะ
5. ที่ดินที่ใช้เฉพาะศาสนกิจศาสนาใดศาสนาหนึ่ง ที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของวัด ไม่ว่าจะใช้ประกอบ ศาสนกิจศาสนาใดศาสนาหนึ่งหรือไม่ หรือที่ศาลเจ้า โดยมีได้ หาสประโยชน์
6. ที่ดินที่ใช้เป็นสุสานและฌาปนสถานสาธารณะ โดยมีได้รับประโยชน์ตอบแทน
7. ที่ดินที่ใช้ในการรถไฟ การประปา การไฟฟ้า หรือการทำเรือของรัฐ หรือที่ใช้เป็นสนามบินของรัฐ
8. ที่ดินที่ใช้ต่อเนื่องกับโรงเรียนที่ต้องเสียภาษีโรงเรียนและที่ดินอยู่แล้ว
9. ที่ดินของเอกชนเฉพาะส่วนที่เจ้าของที่ดินยินยอมให้ทางราชการจัดใช้เพื่อสาธารณประโยชน์โดย เจ้าของที่ดินมิได้ใช้หรือหาสประโยชน์ในที่ดินเฉพาะส่วนนั้น
10. ที่ดินที่เป็นที่ตั้งที่ทำการขององค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนาญพิเศษของสหประชาชาติ หรือ องค์การระหว่างประเทศอื่น ในเมื่อประเทศไทยมีข้อผูกพันให้ยกเว้นตามอนุสัญญาหรือความตกลง
11. ที่ดินที่เป็นที่ตั้งที่ทำการของสถานทูต หรือสถานกงสุล ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกัน
12. ที่ดินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ฐานภาษีและอัตราภาษี

ฐานภาษี คือ ราคาปานกลางที่ดินที่คณะกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แต่งตั้งได้กำหนดขึ้น ปกติให้เสีย ภาษีตามบัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่ท้ายพระราชบัญญัติ ที่ดินที่ใช้ ประกอบกิจกรรมเฉพาะประเภทไม้ล้มลุกให้เสียถึงอัตรา แต่ถ้าเจ้าของที่ดินประกอบกิจกรรม ประเภทไม้ล้มลุกนั้นด้วยตนเองให้เสียอย่างสูงไม่เกินไร่ละ 5 บาท และที่ดินที่ทิ้งไว้ว่างเปล่าหรือ ไม่ได้ทำประโยชน์ตามควรแก่สภาพของที่ดินให้เสียเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเท่า

ภาษีบำรุงท้องที่ลดหย่อนภาษีได้

ที่ดินนอกเขตเทศบาลหรือเขตสุขาภิบาลให้ลดหย่อนได้ไม่เกิน 5 ไร่ แต่จะน้อยกว่า 3 ไร่ ไม่ได้ ที่ดินที่มีสิ่งปลูกสร้างและสิ่งปลูกสร้างนั้นเป็นสถานการค้าหรือให้เช่า ไม่ได้รับการ ลดหย่อนสำหรับส่วนของที่ดิน ที่มีสิ่งปลูกสร้างที่ใช้เป็นสถานการค้าหรือให้เช่า นั้น บุคคลธรรมดา ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินแปลงเดียวหรือหลายแปลงที่อยู่ในจังหวัดเดียวกันและใช้ที่ดินนั้นเป็นที่อยู่อาศัย ของตน เป็นที่เลี้ยงสัตว์ของตน หรือประกอบกิจกรรมของตนให้ลดหย่อน ไม่ต้องเสียภาษีบำรุง ท้องที่ตามเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

ที่ดินในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ลดหย่อนได้ ดังนี้

1. ในท้องที่ที่มีชุมชนหนาแน่นมาก ให้ลดหย่อนหนึ่งร้อยตารางวา
2. ในท้องที่ที่มีชุมชนหนาแน่นปานกลาง ให้ลดหย่อนหนึ่งไร่
3. ในท้องที่ชนบท ให้ลดหย่อนห้าไร่

ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ท้องที่ใดจะเป็นท้องที่ตาม 1 2 หรือ 3 ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ที่ดินที่มีสิ่งปลูกสร้าง และใช้สิ่งปลูกสร้างนั้นเป็น สถานการค้าหรือให้เช่าไม่ได้รับการลดหย่อนสำหรับส่วนของที่ดินที่มีสิ่งปลูกสร้างที่ใช้เป็นสถาน การค้าหรือให้เช่านั้น ในกรณีที่บุคคลธรรมดาหลายคนเป็นเจ้าของที่ดินร่วมกัน ให้ได้รับการ ลดหย่อนรวมกันตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง การลดหย่อนตามหลักเกณฑ์ในมาตรานี้ ให้ ได้รับการลดหย่อนสำหรับที่ดินที่อยู่ในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งแต่จังหวัดเดียว ที่ดินที่ใช้ในการ เพาะปลูก ถ้าในปีล่วงมาแล้วการเพาะปลูกในบริเวณนั้นเสียหายมากผิดปกติ หรือทำการเพาะปลูก ไม่ได้ด้วยเหตุอันพ้นวิสัยที่จะป้องกันได้โดยทั่วไป ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร) มีอำนาจพิจารณายกเว้นหรือลดภาษีบำรุงท้องที่ให้ได้ตามระเบียบที่

กระทรวงมหาดไทยกำหนด ที่ดินที่ใช้เป็นสุสานและ฼าปนสถานสาธารณะ โดยรับประโยชน์ตอบแทน อาจได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ได้อเฉพาะที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

การไม่ยื่นแบบและชำระภาษีภายในกำหนด

กรณีที่มีหน้าที่เสียภาษีไม่ยื่นแบบภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จะต้องเสียเงินเพิ่มอีกร้อยละ 10 ของจำนวนเงินค่าภาษี กรณีที่มีหน้าที่เสียภาษีไม่ชำระภาษีภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จะต้องเสียเงินเพิ่มอีกร้อยละ 2 ต่อเดือนของจำนวนเงินค่าภาษี

จากการศึกษาผู้วิจัย พบว่า การออกกฎหมายภาษีท้องถิ่นถือว่าเป็นการปรับปรุงโครงสร้างรายได้ เพื่อให้การจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะโครงสร้างภาษีที่ใช้ในปัจจุบันมีปัญหาข้อบกพร่องอยู่มาก สมควรต้องปรับปรุงโดยนำกฎหมายภาษีท้องถิ่นมาใช้แทน เพื่อมุ่งหวังให้ท้องถิ่นเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

โครงสร้างรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

คุษฎี สุวัฒน์ยากร (2551) การกำหนดรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกเหนือจากมีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แล้ว รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลยังมีการ กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์การบริหารส่วนตำบลปีเลืก พ.ศ. 2542 โดยกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายได้จากภาษีอากร ค่าธรรมเนียม และเงิน“รายได้” องค์การบริหารส่วนตำบลโครงสร้างรายได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 องค์การบริหารส่วนตำบล จัดเก็บเอง

ส่วนที่ 2 องค์การบริหารส่วนตำบล รับจัดสรรจากหน่วยราชการอื่น

ส่วนที่ 3 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

ภาษีอากร ประกอบด้วย

1. ภาษีอากรที่้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดเก็บเองเป็นไปตามกฎหมายได้แก่ พรบ. เกี่ยวกับภาษีทั้งหลายที่ต้องจัดเก็บ คือ

1.1 ภาษีป้าย

1.2 ภาษีบำรุงท้องที่

1.3 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

1.4 อากรฆ่าสัตว์

2. ภาษีที่ได้รับจัดสรรจากกระทรวงมหาดไทย

2.1 ภาษีสุราและสรรพสามิต

2.2 ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ (ขณะนี้รอการแก้ไข พ.ร.บ. จัดสรรภาษีมูลค่าเพิ่ม)

3. ภาษีและค่าธรรมเนียมที่ได้รับจัดสรรจากจังหวัด

ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราและใบอนุญาตการเล่นการพนัน

องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องออกข้อบังคับตำบลเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มไม่เกิน 10% ของค่าธรรมเนียม

ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน

รายได้จากทรัพยากรธรรมชาติ

1. อากรรังนกอีแอ่น ได้เฉพาะ 9 จังหวัดภาคใต้ คือประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี พัทลุง กระบี่ ตรัง พังงา สตูล และตรัง

2. ค่าธรรมเนียมน้ำบาดาล

3. ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมป่าไม้

4. อากรประทานบัตร ใบอนุญาต และอาชญาบัตรการประมง

รายได้จากภาคหลวงแร่และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม

องค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับการจัดสรรปีละ 4 งวด โดยมีหลักเกณฑ์การจัดสรรของแร่ 30% จากค่าภาคหลวง และปิโตรเลียม 20% จากค่าภาคหลวง

เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

เป็นเงินช่วยเหลือที่ส่วนกลางจัดสรรแบ่ง ให้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารงานตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ทั้งนี้ส่วนกลางอาจจะกำหนดเงื่อนไขหรือไม่กำหนดเงื่อนไขในการใช้จ่ายงบประมาณนี้แล้วแต่กรณี และเงินอุดหนุนนี้เป็นการให้เปล่าโดยไม่ต้องกู้ยืมหรือส่งใช้คืน เมื่อพิจารณาประกอบกับระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งหลัก พ.ศ. 2541 สามารถจำแนกประเภทเงินอุดหนุนได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. เงินอุดหนุนทั่วไป คือ เงินอุดหนุนที่ส่วนกลาง จัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบลโดยไม่มีเงื่อนไข ระบุให้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องใช้เงินอุดหนุนนี้เพื่อจัดทำบริการอย่างหนึ่งอย่างใด โดยเฉพาะเจาะจง

2. เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ คือ เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรแบ่งปันให้องค์การบริหารส่วนตำบลโดยมีเงื่อนไขระบุให้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องจัดทำบริการสาธารณะหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด โดยเฉพาะเจาะจงเท่านั้น

จะเห็นได้ว่าเงินรายได้หมวดเงินอุดหนุนนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลจะได้รับการจัดสรรมากหรือน้อย ย่อมขึ้นอยู่กับพิจารณาของส่วนกลาง ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อาทิ จำนวนประชากร จำนวนพื้นที่ เงินรายได้จากภาษีอากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ จากภาษีอากรน้อย จะได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปมากเป็นพิเศษ ซึ่งเมื่อรวมกับภาษีเงินได้จากภาษีอากร และเงินอุดหนุนทั่วไปที่ได้รับเข้าด้วยกันแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งจะมีรายได้ไม่ต่ำกว่า 4,000,000 บาท

รายได้จากเงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

ได้รับในอัตรา 5% ของเงินที่เก็บใดตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใด ให้้องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นทุกแห่ง เท่ากันแบ่งการจัดสรรเป็น 4 งวด จัดสรรให้ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับเงิน

เงินรายได้เบ็ดเตล็ด

ค่าจำหน่ายเศษของ เงินที่มีผู้อุทิศให้ ค่าขายแบบแปลน ค่าเขียนแบบแปลน
ค่าจำหน่ายแบบพิมพ์และคำร้อง ค่ารับรองสำเนาและถ่ายเอกสาร

รายได้ประเภทอื่น ๆ

ค่าปรับจราจรทางบก เมื่อมีการปรับให้ผู้ทำการเปรียบเทียบปรับนำค่าปรับส่งเป็น
รายได้ให้องค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งจำนวน โดยจ่ายเงินรางวัลให้ผู้แจ้งความนำจับ และ
เจ้าหน้าที่ผู้จับ คนละ 17.5% ของเงินที่เปรียบเทียบปรับ ถ้าไม่มีผู้แจ้งความนำจับ ให้จ่ายเจ้าหน้าที่
ผู้นำจับ 25%

1. รายได้จากทรัพย์สิน
2. รายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์
3. เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้

รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐต้องให้ ฯลฯ

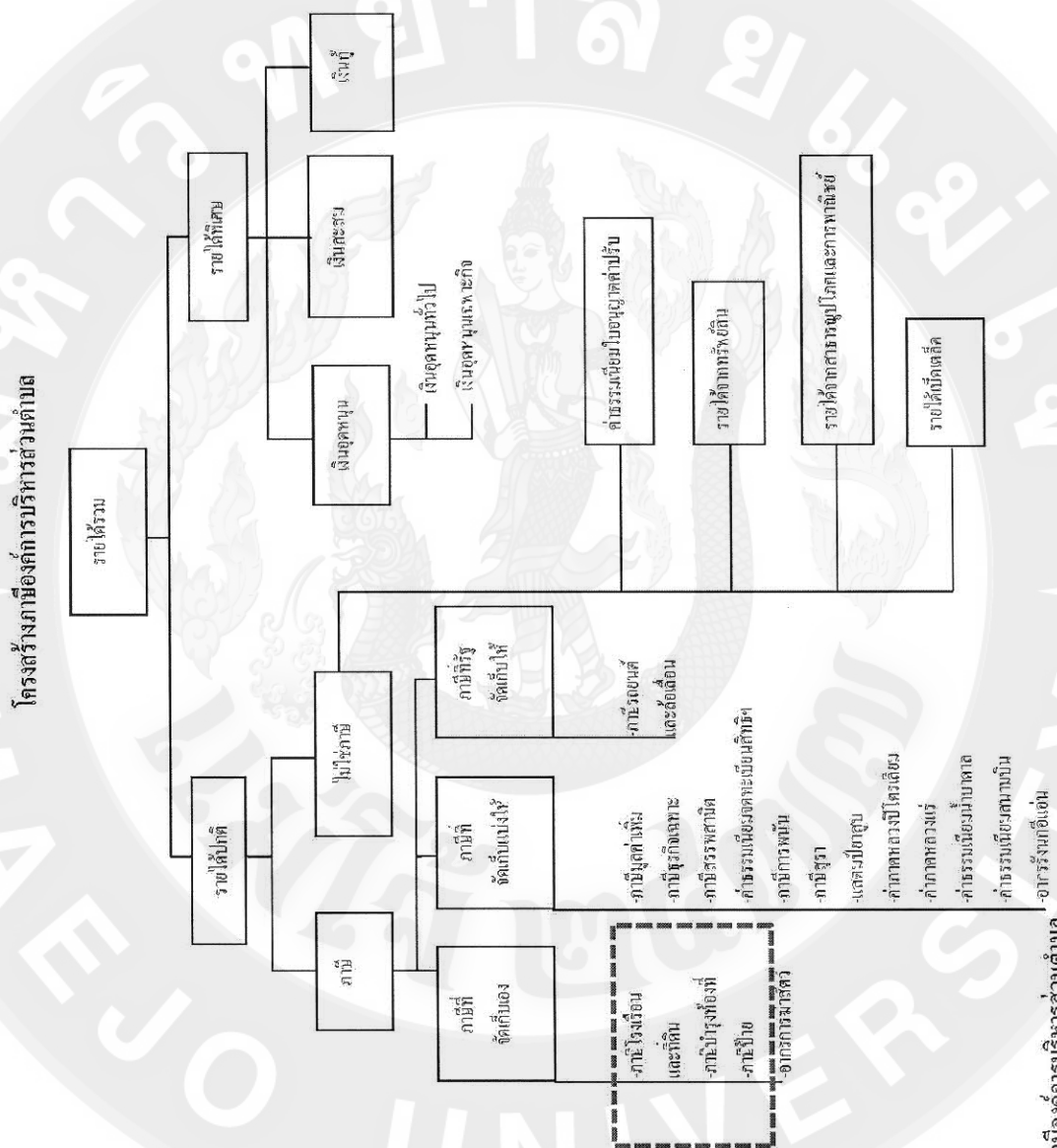
การจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่ว่าจะเป็นภาษีอากร
ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ จะต้องมีกฎหมายให้อำนาจไว้ ปัจจุบันมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการ
จัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล แต่รายได้ที่กฎหมายให้อำนาจท้องถิ่นจัดเก็บเองที่
สำคัญ ๆ ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย และค่าธรรมเนียมค่าใบอนุญาต
ตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุข

ภาษีที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเองมี 3 ประเภท คือ

- 1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน (building and land tax) จัดเก็บตามพระราชบัญญัติภาษี
โรงเรือนและที่ดิน พ.ศ.2475 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2543
- 2 ภาษีบำรุงท้องที่ (local improvement tax) จัดเก็บตามพระราชบัญญัติภาษีบำรุง
ท้องที่ พ.ศ. 2508 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543
- 3 ภาษีป้าย (ignboard tax) จัดเก็บตามพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ.2510 แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543

เมื่อพิจารณารายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งกำหนดไว้ในรูปแบบ
กฎหมายต่างๆ สามารถแสดงโครงสร้างรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้

ภาพที่ 2 โครงสร้างงานของการบริหารส่วนตำบล

ที่มา: คู่มือสำรวจพยากร (2551: 12)

จากการศึกษาผู้วิจัย พบว่า โครงสร้างรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล สามารถลดความซ้ำซ้อนของการจัดเก็บภาษี และโครงสร้างภาษีได้ โดยมีการปรับปรุงเพื่อให้ สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมพงษ์ ตันยพาทย์ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง การหลบหนีและหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นการศึกษาในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยได้กำหนดการวิเคราะห์ในสองประเด็น คือ ประเด็นแรก เป็นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มที่ไม่ถูกต้อง กับประเด็นการ ป้องปรามผู้หลบหนีและหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม และมาตรการของรัฐในการควบคุม พร้อม ข้อเสนอแนะ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า กรมสรรพากรซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมการจัดเก็บ ภาษีมูลค่าเพิ่มได้ดำเนินการต่างๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ เท่าที่ควร สาเหตุที่สำคัญคือ ประชาชนผู้เสียภาษีขาดจิตสำนึกรับผิดชอบและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการ เสียภาษีอากร เจ้าหน้าที่สรรพากรขาดความรู้ความสามารถและทักษะในการตรวจสอบรวมทั้ง เจ้าหน้าที่บางคนยังมีการทุจริตและประพฤติมิชอบ กฎหมายและระเบียบต่างๆ ยังไม่รัดกุมเพียงพอ มีช่องโหว่ ขาดเครื่องมือเครื่องใช้และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการควบคุมและตรวจสอบ และ สุดท้ายก็คือ ขาดความร่วมมือจากประชาชนทั่วไปที่จะช่วยควบคุมดูแล โดยผู้วิจัยได้เสนอแนว ทางแก้ไข โดยรัฐต้องมีมาตรการทั้งระยะสั้นและระยะยาว ในเรื่องการสร้างความสมัครใจในการ เสียภาษีให้แก่ประชาชน โดยกระตุ้นให้เกิดความสำนึกรับผิดชอบและทัศนคติที่ดีในการเสียภาษี มี การพัฒนาบุคลากรที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณธรรม ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆ ให้ชัดเจน รัดกุมและนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการ ควบคุมและตรวจสอบ รวมทั้งกระตุ้นและจูงใจประชาชนเห็นความจำเป็น และความสำคัญในการ จัดเก็บภาษี เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการควบคุมและดูแลมิให้เกิดการหลบหนีและหลีกเลี่ยงภาษี อีกทางหนึ่งด้วย จากการศึกษารายงานพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ที่มีหน้าที่เสียภาษีขาดจิตสำนึกความ รับผิดชอบและมีทัศนคติไม่ดีต่อหน่วยงานจัดเก็บภาษี ขาดความรับผิดชอบ อันเนื่องมาจากขาด ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเสียภาษีขั้นตอนการชำระภาษี ขาดข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ความรู้และวิธีการเสียภาษีอากรให้แก่ประชาชนได้ทราบอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้ง เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่จัดเก็บเองขาดความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดเก็บ ขาดจิตสำนึกในการ ให้บริการที่ดีกับผู้เสียภาษี ปัจจัยดังกล่าวจึงเป็นเหตุที่ทำให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีขาดความสมัครใจใน การเสียภาษีจึงเกิดการหลบเลี่ยงการชำระภาษี

เพ็ญภา ยันต์ชมพู (2554) ที่ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลกรณีศึกษาเปรียบเทียบในจังหวัดขอนแก่น. พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเพียส่วนใหญ่เห็นว่า มีการนำงบประมาณจัดทำโครงการในด้านการพัฒนาการจัดเก็บรายได้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ มีการลงทุนด้านการพัฒนารายได้โดยการจ้างเหมาเอกชนหรือดำเนินการเองในการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน และคณะผู้บริหารเห็นความสำคัญและมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนางานจัดเก็บรายได้ ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลโนนธาตุส่วนใหญ่เห็นว่า มีงบประมาณในการอบรมเจ้าหน้าที่และศึกษาดูงานการจัดเก็บรายได้

เมธิณี หอมไกล (2539) ได้ศึกษาทำการวิจัยเรื่อง การบริหารการจัดเก็บภาษีอากร ศึกษาเฉพาะกรณีความสมัครใจในการเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ จากการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางการค้า หรือหากำไรของผู้เสียภาษีที่เป็นบุคคลธรรมดา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบแนวทางการปฏิบัติในการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะความสมัครใจในการเสียภาษีธุรกิจเฉพาะจากการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นการค้าหรือหากำไร รวมทั้งศึกษาปัญหาอุปสรรคในการยื่นเสียภาษี ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงการบริหารการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพ จากการศึกษาพบว่า ความสมัครใจในการเสียภาษีธุรกิจเฉพาะมีความสัมพันธ์กับการประชาสัมพันธ์อย่างสำคัญทางสถิติ สำหรับปัจจัยอื่น ได้แก่ โครงสร้างภาษีธุรกิจเฉพาะ วิธีการเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ การให้บริการในการเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ คุณภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ทำการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ ความคาดหวังจากรัฐ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีธุรกิจเฉพาะ ไม่มีความสัมพันธ์กับความสมัครใจ ในการเสียภาษีธุรกิจเฉพาะอย่างมีนัยสำคัญที่มีผลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีธุรกิจเฉพาะให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีประเด็นที่น่าสนใจจากการวิเคราะห์คือ ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีธุรกิจเฉพาะ ผู้วิจัยจึงเสนอให้กรมสรรพากรมีมาตรการเสริมประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษี โดยเสนอแนะให้ดำเนินการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ โดยการหักภาษี ณ ที่จ่าย จะทำให้จัดเก็บภาษีได้เต็มเม็ดหน่วย และไม่เป็นการระคายผู้เสียภาษีที่จะต้องไปยื่นเสียภาษีที่สำนักงานสรรพากรอีก

วิจิตร กระจุกมัยผล (2541) ศึกษาความรู้และเจตคติของผู้เสียภาษีที่มีการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และเจตคติของผู้เสียภาษีที่มีต่อการเสียภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดาและเปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้ โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้เสียภาษีที่มีติดต่อกับที่สำนักงานภาษีสรรพสามิตพื้นที่ 14 จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่าผู้เสียภาษีส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาค่อนข้างต่ำ (น้อยกว่าร้อยละ 60) และผู้เสียภาษีมีเจตคติต่อการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระดับดี ผู้เสียภาษีในแต่ละช่วงอายุและแต่ละระดับการศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.5 ส่วนผู้เสียหายในแต่ละช่วงและระดับรายได้มีเจตคติต่อการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ส่วนผู้เสียหายที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกันมีเจตคติต่อการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยเสนอแนะให้กรมสรรพากรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ผู้เสียหายให้มากกว่านี้ จะทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเสียภาษีมากขึ้น ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องควรมีมาตรการปรับปรุงแก้ไขวิธีการเสียภาษีให้สะดวกรวดเร็ว เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสมัครใจในการเสียภาษี

กิ่งแก้ว ถนอมถิ่น (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และทัศนคติต่อการเสียภาษีของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่าผู้มีหน้าที่เสียภาษีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการชำระภาษีให้กับเทศบาลมากน้อยเพียงไร และสำรวจว่าผู้มีหน้าที่เสียภาษีมัทัศน์คติอย่างไรต่อการจัดเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบ้านบึง รวมทั้งหาแนวทางในการเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานจัดเก็บภาษีของเทศบาล ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีให้กับเทศบาลตำบลบ้านบึง ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการชำระเงินภาษีและมีความเห็นต่อวิธีการจัดเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบ้านบึงในทางบวก แต่ยังมีผู้เสียภาษีส่วนหนึ่งที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการชำระภาษีและมัทัศน์คติในเชิงลบต่อวิธีการจัดเก็บภาษี ผู้วิจัยจึงเสนอให้เทศบาลตำบลบ้านบึงมีมาตรการทั้งเชิงนโยบาย สำหรับผู้บริหารเพื่อกำหนดทิศทางเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานในด้านการจัดเก็บ รวมทั้งมาตรการในเชิงปฏิบัติการ สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในด้านการจัดเก็บภาษี เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสมัครใจ ในการเสียภาษีของประชาชนและเกิดความสำนึกรับผิดชอบในการเสียภาษีและจะต้องปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารการจัดเก็บภาษี อันจะทำให้ประชาชนผู้เสียภาษีเกิดทัศนคติในเชิงบวกต่อทั้งหน่วยงานและเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษี และสิ่งสำคัญคือ การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนผู้เสียภาษีได้เข้าใจวิธีการ ขั้นตอน การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี รวมทั้งการจัดเก็บภาษีจะต้องเป็นไปอย่างโปร่งใสและประชาชนผู้เสียภาษีสามารถตรวจสอบการใช้จ่ายเงินได้ จะเป็นส่วนสนับสนุนให้ผู้เสียภาษีมัทัศน์คติและความสมัครใจในการเสียภาษีให้กับท้องถิ่นและการหลบหนีและหลีกเลี่ยงภาษีก็น้อยลง

พจนา พิชิตปัจจา (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพยายามในการจัดเก็บขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ช่วงปี 2524 – 2538 พบว่า ความพยายามในการจัดเก็บปกติ ส่วนภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่และภาษีป้าย ความพยายามในการจัดเก็บต่ำกว่าปกติ การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีนี้น้ำมัน ภาษีโรงแรม และภาษียาสูบมีปัจจัยที่มีผลต่อการจัดเก็บแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มแรกปัจจัยทางการบริหารจัดการเก็บภาษี เช่น ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี การประชาสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองท้องถิ่น เป็นต้น

กลุ่มปัจจัยความพร้อมในการจัดเก็บภาษีและการบังคับใช้กฎหมาย ผู้ประกอบการไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดอัตราภาษีทำให้ได้รับการต่อต้านจากผู้ประกอบการที่ต้องเสียภาษี เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่มีประสบการณ์ในการจัดเก็บภาษี

กลุ่มปัจจัยความยืดหยุ่นในการจัดเก็บภาษีประกอบด้วยความยุติธรรมในการจัดเก็บภาษีน้ำมัน ภาษีโรงแรมและภาษียาสูบในภาวะเศรษฐกิจ การลดค่าเงินบาท

กลุ่มปัจจัยด้านกฎหมาย มีความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการจัดเก็บภาษี

พจนารถ วิชัยยา (2545) ได้ทำการศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองป่าครั่ง มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้สูง ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการชำระภาษีให้กับ องค์การบริหารส่วนตำบลในระดับมาก ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ ปัจจัยด้านอาชีพของผู้เสียภาษี แต่ปัจจัยด้านรายได้ ต่อเดือน สถานภาพสมรส และความพึงพอใจในการเสียภาษีของผู้เสียภาษีไม่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล

ประชาชนมีความสำนึกในหน้าที่เสียภาษี ในระดับดีมาก และปัจจัยด้านอาชีพ รายได้ต่อเดือน และความพึงพอใจในการเสียภาษีให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลมีผลกระทบต่อความสำนึกในหน้าที่เสียภาษี แต่ความสำนึกในหน้าที่เสียภาษี ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดเก็บขององค์การบริหารส่วนตำบล

สุพจน์ แสงฉาย (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี คือ โครงสร้างขององค์กร คือ จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูนมีจำนวนน้อยทำให้การจัดเก็บภาษีไม่ทั่วถึง ขาดความกระตือรือร้นขาดความเอาใจใส่ในการจัดเก็บภาษี ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ยังหวังรายได้จากส่วนกลางมากกว่ารายได้ที่จัดเก็บเอง ตลอดจนเจ้าหน้าที่และประชาชนไม่มีความรู้เกี่ยวกับภาษีทำให้รายได้ของเทศบาลเมืองลำพูนลดลง

สิทธิศักดิ์ รูปจำดี (2545) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือจากประชาชนในการชำระภาษีให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่แวน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจัดเก็บภาษี ได้อำนวยความสะดวกให้การต้อนรับประชาชนผู้มาเสียภาษีอากรอย่างดี ทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจ และให้ความร่วมมือในการชำระภาษีให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่แวน ส่วนหลักเกณฑ์การ

จัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนเห็นว่าหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษียังไม่ได้ เนื่องจากอัตราภาษีที่เก็บสูงเกินไป ตลอดจนวิธีการคำนวณภาษีและการประเมินภาษีซ้ำซ้อนแต่วิธีการจัดเก็บภาษีเป็นวิธีจัดเก็บที่ดี

วลาสินี เมฆนิติกุล (2551) ได้ทำการศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า 1) ความรู้ความเข้าใจในระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ และตัวแปรด้านการบริหารของเจ้าหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยการกำกับดูแลจากผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา ด้านความพร้อมในสถานที่วัสดุอุปกรณ์ ด้านความพร้อมบุคลากรและด้านความร่วมมือของประชาชน ยังไม่สูงนักแต่เป็นที่น่าแปลกใจที่เจ้าหน้าที่เหล่านี้สามารถจัดเก็บรายได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ในด้านต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย ด้านความถูกต้องครบถ้วน ด้านการจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา ด้านความคุ้มค่าของค่าใช้จ่าย ด้านการตรวจสอบติดตาม ด้านการฝึกอบรมให้ความรู้ตามสายงาน และด้านบุคลากรมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ อยู่ในระดับสูง ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลโนนธาตุเห็นว่า อบต.มีการแจ้งให้ผู้ที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษียื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สิน อบต.มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและเข้าใจการจัดเก็บรายได้ และผู้บริหารและบุคลากรของอบต.ให้ความร่วมมือในการพัฒนาการจัดเก็บรายได้

พรชัย ถิฉิตตระกูลวงศ์ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินประสิทธิภาพของระบบงานกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน ในเขตท้องที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 พบว่า ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่มในภาพรวมผลการจัดเก็บได้เพิ่มขึ้นทุกประเภทแสดงให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากผลของกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน

บุญเสริม กันมั่ง (2552) ศึกษาการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดเก็บรายได้กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 11 แห่งในเขตพื้นที่อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า 1) การเปรียบเทียบรายได้ย้อนหลัง 5 ปี การเก็บรายได้ขึ้นอยู่กับศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ภาษีบำรุงท้องที่รายได้มีความสัมพันธ์กับพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ภาษีโรงเรือนและภาษีป้ายรายได้สัมพันธ์กับความเจริญด้านเศรษฐกิจ ชุมชนเมืองและความหนาแน่นของประชากร ปัญหาที่พบส่วนใหญ่เกี่ยวกับระบบการจัดการองค์กร คือ บุคลากรไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารงาน เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ขาดความรู้ความสามารถ ขาดบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ แผนภาษีมาใช้ในการจัดเก็บรายได้ การปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษี มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 2) แนว

ทางแก้ไขปัญหา คือ พัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านการบริหาร โดย การศึกษาอบรม ศึกษาดูงาน พัฒนาการใช้เทคโนโลยีและแผนที่ภาษี มาใช้ในการจัดเก็บรายได้ ออก ข้อบัญญัติตำบล และให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามระเบียบกฎหมายและเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับ กฎหมายและประชาสัมพันธ์ ทางวิทยุกระจายเสียง เสียงตามสาย ทุกหมู่บ้านจัดบริการรับชำระภาษี ทางธนาคาร ทางไปรษณีย์ เป็นต้น

ปณิฐา รักธรรม (2548) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีของ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาที่ พบมากคือปัญหาด้านฐานข้อมูลที่ต้องใช้ประกอบการจัดเก็บภาษีเนื่องจากการจัดเก็บภาษีให้ เกิดประสิทธิภาพต้องมีระบบฐานข้อมูลทันสมัยมีความถูกต้องตรงตามความเป็นจริงส่วนปัญหาอื่น คือ ปัญหาประชาชนผู้เสียภาษีมักมีความคิดเห็นเชิงลบต่อการบริหารจัดการเก็บภาษีเนื่องจากผู้เสียภาษี บางส่วนมักใช้ช่องทางหลบเลี่ยงภาษี ปัญหาการจัดเก็บภาษียังไม่ครอบคลุมผู้เสียภาษีทุกคน ปัญหา การเสียภาษีให้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลมีขั้นตอนวิธีการที่ยุ่งยากซับซ้อนทำให้เกิดความล่าช้า ปัญหาการให้คำแนะนำการเสียภาษีจากเจ้าหน้าที่ยังไม่ชัดเจน เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจ ปัญหาประชาชนประสบปัญหาในการให้บริการและการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ ปัญหา ผู้เสียภาษีได้รับหนังสือแจ้งให้มาเสียภาษील่าช้า ปัญหาประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจกฎหมาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี ปัญหาตามที่กล่าวมาเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชน เกิดความคิดเห็นในเชิงลบต่อการบริหารจัดการเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ยังประสบปัญหาผู้เสียภาษีย้ายที่อยู่หรือเลิกกิจการและไม่แจ้ง ให้้องการบริหารส่วนตำบลทราบ อีกทั้งในการบริหารการจัดเก็บภาษีควรมีการจัดทำระบบ ฐานข้อมูลผู้เสียภาษี เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติควรให้ความเอาใจใส่ต่อการปรับปรุงระบบฐานข้อมูลให้มี ความทันสมัยตรงตามข้อเท็จจริงออกสำรวจตรวจสอบและปรับปรุงระบบข้อมูลให้ทันสมัยอยู่ ตลอดเวลาจะช่วยให้สามารถจัดเก็บภาษีได้ตามเป้าหมาย สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเกิดทัศนคติที่ ดีต่อการเสียภาษีประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารข้อมูล กฎระเบียบเกี่ยวกับการเสียภาษีให้ผู้เสียภาษี ได้รับทราบ รวมถึงประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ทราบถึงการนำเงินภาษีไปใช้จ่ายและพัฒนาท้องถิ่นใน ด้านใดบ้าง เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดเก็บภาษีขององค์การ บริหารส่วนตำบลและร่วมมือกันเสียภาษีต่อไป

ธีระศักดิ์ โฆษณวุฒิ (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้าง วิธีการปฏิบัติงานและด้านบุคลากรมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปะ กล่าวคือ ถ้าโครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสม คณะผู้บริหารสามารถที่จะประสานงานกับพนักงานได้อย่างดี มีกฎระเบียบวิธีการปฏิบัติงาน กฎหมายด้านภาษี วิธีการและบทกำหนดโทษที่เหมาะสม มีจำนวนของบุคลากรที่เพียงพอมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านการจัดเก็บภาษีที่ดีก็จะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการจัดเก็บภาษีอากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มมากขึ้น

2. ปัจจัยด้านผู้เสียภาษี ได้แก่ ความร่วมมือและจิตสำนึกของผู้เสียภาษี เช่น ตระหนักถึงภาระหน้าที่และมีความรับผิดชอบในการเสียภาษีอย่างสม่ำเสมอ ถูกต้อง ตรงเวลา ความเต็มใจในการเสียภาษีของผู้เสียภาษีหรือความรู้ความเข้าใจของผู้เสียภาษีอากรเกี่ยวกับมาตรการในการจัดเก็บภาษีไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการเสียภาษี ประเภของภาษีที่จะต้องเสีย หลักฐานที่จะต้องใช้ในการเสียภาษี ส่วนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปะทั้งสิ้น

ณรงค์ฤทธิ์ ประสิทธิโชค (2545) ได้ศึกษาความรู้และทัศนคติต่อการชำระภาษีของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยองพบว่า ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชำระภาษีของผู้มีหน้าที่เสียภาษีส่วนใหญ่มีความรู้ปานกลางและมีความคิดเห็นปานกลาง ในเรื่องประชาชนผู้เสียภาษีเห็นว่าเป็นหน้าที่ของประชาชน เห็นด้วยมากในเรื่องมีความสมัครใจในการชำระภาษีอากรให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค่ายภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดและเมื่อเปรียบเทียบ ทัศนคติและความรู้ของผู้เสียภาษีพบว่า ปัจจัยเพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพและรายได้มีผลต่อความรู้ ของผู้เสียภาษีและการศึกษาและอาชีพมีผลต่อทัศนคติของผู้เสียภาษี จากผลการศึกษาได้ข้อเสนอแนะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค่าย ควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับภาษี โดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ในหลายๆ รูปแบบและควรปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษี โดยอำนวยความสะดวกในการบริหาร การจัดเก็บภาษีให้กับประชาชน เช่นการจัดทำองค์การบริหารส่วนตำบลเคลื่อนที่ เป็นต้น

เนาวรัตน์ ธรรมวรกุล (2551) ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลลาลำควน อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่า 1) ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลลาลำควน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลลาลำควน ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดเก็บรายได้ อยู่ในระดับมาก และด้านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก 2) ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลลาลำควน เห็นว่า การจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลลาลำควนมีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เพราะ บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการจัดเก็บภาษีไม่สูงนัก เป็นผลทำให้ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ลดต่ำลงเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษีส่วนใหญ่ต้องทำงานหลายอย่างจึงไม่มีความชำนาญเฉพาะด้าน 3) เทศบาลตำบลลาลำควน ควรพิจารณาเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ในส่วน ที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรของตนเองให้เหมาะสม ฝึกอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ การประเมินรายได้ และการจัดการอื่น ๆ ฝึกอบรมด้านการบริการแก่ประชาชน การสร้างอัยยาศัยที่ดีต่อประชาชนผู้มาติดต่อขอใช้บริการ และการอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่สามารถกระทำได้

สมบัติ วรวิเวทย์ (2555) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดเก็บรายได้ และ แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลนครนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า เทศบาลนครนครสวรรค์มีเจ้าหน้าที่ ที่ดำเนินงาน ด้านการจัดเก็บรายได้ไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านกฎหมาย การจัดสรรงบประมาณของเทศบาลนครนครสวรรค์สำหรับใช้ในการพัฒนาบุคลากรยังไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์เกิดการชำรุดแล้วไม่ได้รับการซ่อมแซม ซึ่งก็จะส่งผลให้เกิดความล่าช้าและข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานได้

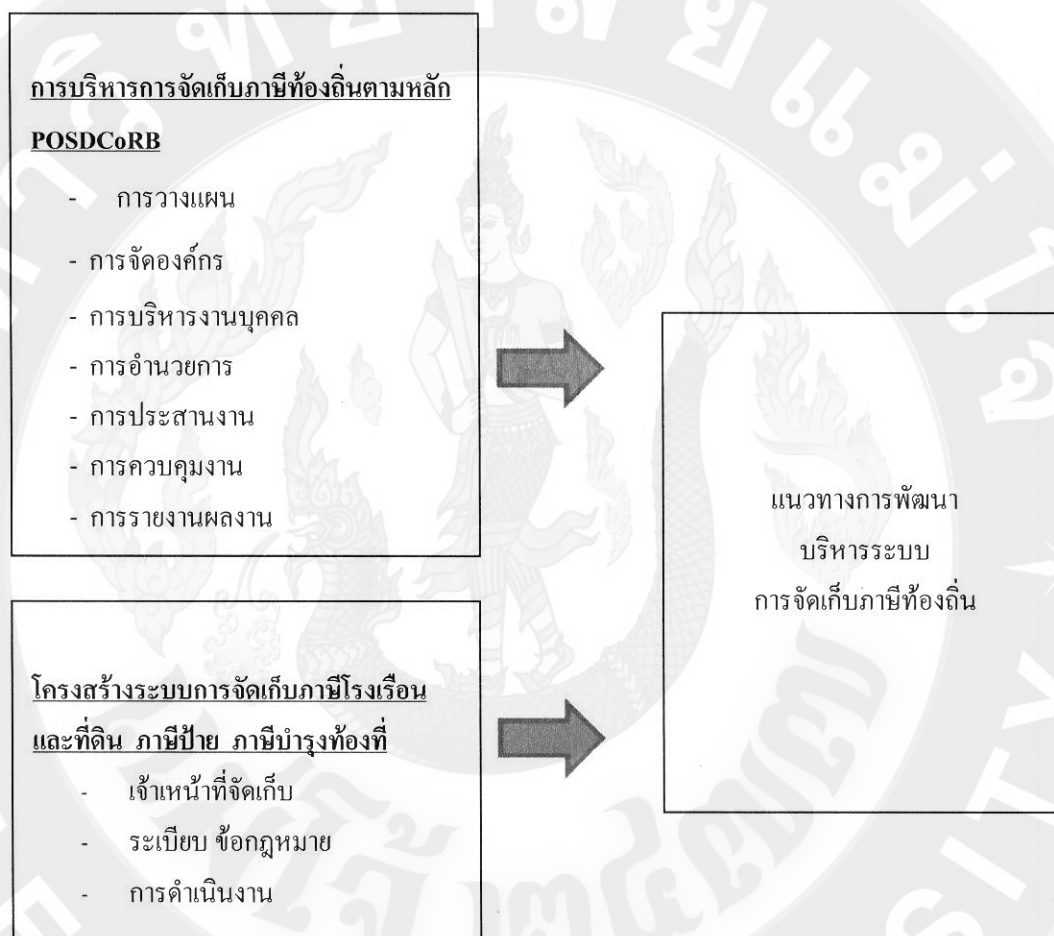
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยการบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลจีเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. เพื่อวิเคราะห์การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลจีเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อวิเคราะห์ระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลจีเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ข้อสรุปเชิงทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อสรุปทั้งหมดได้นำมาสู่การวิเคราะห์
ตัวแปร เพื่อนำไปสู่การศึกษางานวิจัยเสนอรูปแบบดังในภาพ 1

กรอบแนวคิด

ภาพ 3 กรอบแนวคิด

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาปัญหาพิเศษเรื่อง การบริหารระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล จีเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการบริหารและระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่แนวทางพัฒนาซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ในความรับผิดชอบองค์การบริหารส่วนตำบลจีเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ในการศึกษา ซึ่งมีหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบ 9 หมู่บ้าน ประกอบไปด้วย หมู่ที่ 3 บ้านดงป่าตัน, หมู่ที่ 4 บ้านหนองไค้ง, หมู่ที่ 5 บ้านทรายมูล, หมู่ที่ 6 บ้านรำเปิง, หมู่ที่ 7 บ้านแม่จะจาน, หมู่ที่ 8 บ้านปางเปา, หมู่ที่ 9 บ้านห้วยไร่, หมู่ที่ 10 บ้านทุ่งสีทองและหมู่ที่ 11 บ้านปางแสงทอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลจีเหล็ก ผู้มีหน้าที่เสียภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจีเหล็กอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษีระดับอำเภอและระดับจังหวัด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจีเหล็ก

ภาครัฐ ได้แก่ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย นายก องค์การบริหารส่วนตำบลจีเหล็ก 1 คน รองนายก องค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน หัวหน้าส่วนการคลัง 1 คน หัวหน้าส่วนโยธา 1 คน และเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการจัดเก็บรายได้จากภาษี 3 คน รวมเป็น 9 คน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลี่เหล็ก

1. ภาคประชาชน

1.1 ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีท้องถิ่น ที่ชำระไม่ครบ จำนวน 5 คน คัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1.1.1 ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ชำระภาษีท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลี่เหล็ก

1.1.2 ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ชำระภาษีท้องถิ่นให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลี่เหล็ก

1.1.3 ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ชำระภาษีท้องถิ่นให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลี่เหล็ก มีอัตราสูงสุดเรียงลำดับลง

1.2 ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีท้องถิ่น ที่ชำระครบ จำนวน 5 คน คัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1.2.1 ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ชำระภาษีท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบลี่เหล็ก

1.2.2 ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ชำระภาษีท้องถิ่นให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลี่เหล็กอย่างใดอย่างหนึ่ง

1.2.3 ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ชำระภาษีท้องถิ่นให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลี่เหล็ก มีอัตราสูงสุดเรียงลำดับลง

2. ฝ่ายวิชาการ ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดเก็บภาษีระดับอำเภอ 1 คน(นักวิชาการสรรพากร ชำนาญการ) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดเก็บภาษีระดับจังหวัด 1 คน(นักวิชาการสรรพากร เชี่ยวชาญ) รวมเป็น 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น
- 1.1 ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัย
 - 1.2 การวิเคราะห์ทฤษฎี POSDCoRB เทคนิคการบริหารงานจัดเก็บภาษีท้องถิ่น
- วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น
- 1.1 ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัย
 - 1.2 การวิเคราะห์โดยใช้โครงสร้างการจัดเก็บรายได้ภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2552 - 2554

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามแผนดำเนินงาน ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร โดยการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมแนวความคิด ทฤษฎีผลการวิจัย เอกสาร ตำรา บทความ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสารสนเทศระบบออนไลน์
2. รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก

การรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นโดยใช้ทฤษฎี POSDCoRB เทคนิคการบริหารงานโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อนำไปสู่การตอบโจทย์วิจัย วิธีดำเนินการวิจัย โดยมีการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ไว้และเก็บข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้ในการทบทวน ตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้มานั้น มีความน่าเชื่อถือเพียงใด มีความหมายอย่างไรและมีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกันอย่างไรกับเหตุการณ์ในการจัดเก็บภาษี จากอดีตสู่ปัจจุบัน เพื่อหาแนวทางการบริหารระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็ก

การรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์โครงสร้างการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อนำไปสู่การตอบโจทย์วิจัย วิเคราะห์การวิจัย โดยมีการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ไว้และเก็บข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้ในการทบทวน ตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้มานั้น มีความน่าเชื่อถือเพียงใด มีความหมายอย่างไรและมีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกันอย่างไรกับเหตุการณ์ในการจัดเก็บภาษี จากอดีตสู่ปัจจุบัน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารระบบการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่น และรวบรวมข้อมูล องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ โดยได้แบ่งนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอนดังต่อไปนี้

การศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารระบบการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ นี่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการกำหนดกรอบประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้า ตามวัตถุประสงค์มีดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็กโดยมีรายละเอียดผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล

เพศ

จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีผู้ที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในเรื่อง การบริหารระบบการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่น และรวบรวมข้อมูล องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 11 ราย หรือร้อยละ 52.38 รองลงมาเป็นเพศหญิงจำนวน 10 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 47.62

อายุ

จากจากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีผู้ที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในเรื่อง การบริหารระบบการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่น และรวบรวมข้อมูล องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่อายุ ระหว่าง 40 – 49 ปี จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมาอายุ 20 – 29 ปี และอายุ 30 – 39 ปี จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.81 และอายุ 50 – 59 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.52

สถานภาพ

จากจากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีผู้ที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในเรื่อง การบริหารระบบการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่น และรวบรวมข้อมูล องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.95 รองลงมาสถานภาพโสด จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.29 และสถานภาพหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 4.76

ระดับการศึกษา

จากจากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีผู้ที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในเรื่อง การบริหารระบบการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่น และรวบรวมข้อมูล องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีระดับปริญญาตรี มีมากที่สุด จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.86 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.10 และระดับปริญญาตรีและปริญญาโทหรือสูงกว่า มีจำนวนเท่ากัน คือ 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.04

รายได้ต่อเดือน

จากจากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีผู้ที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในเรื่อง การบริหารระบบการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่น และรวบรวมข้อมูล องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 15,001 - 20,000 จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.62 มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 15,000 จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.57 มีรายได้ต่อเดือน 20,001

บาทขึ้นไป จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.04 และมีรายได้ต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.76

สรุป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 21 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 11 คน เป็น และเพศหญิง จำนวน 10 คน มีอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 9 คน รองลงมา มีอายุ 30-39 ปี จำนวน 5 คน มีอายุระหว่าง 20-29 ปี จำนวน 5 คน และ มีอายุระหว่าง 50-59 ปี จำนวน 2 คน มีสถานภาพสมรส จำนวน 17 คน คิดเป็น รองลงมา มีสถานภาพโสด จำนวน 3 คน และมีสถานภาพหย่าร้าง จำนวน 1 คน การศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงจำนวน 8 คน การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 9 คน และมีการศึกษาระดับ ปริญญาโท จำนวน 4 คน มีรายได้ต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 10 คน รองลงมา มีรายได้ต่อ 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 6 คน รองลงมา มีรายได้ตั้งแต่ 20,001 บาท ขึ้นไปจำนวน 4 คน และมีรายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 1 คน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก

อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาพบว่า การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ นั้นมีการบริหารที่เป็นไปตามระบบราชการ แต่ก็ยังเกิดปัญหาอยู่หลายด้าน โดยกระบวนการในการบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

ด้านการวางแผน (Planning)

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “...องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก ได้มีการกำหนดนโยบายการบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นจัดทำแผนปฏิบัติงานตามแนวนโยบายการบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยการจัดประชุมในทุกๆ 3 ปี และ 5 ปี ตามข้อกำหนดการจัดทำแผนพัฒนาของตำบล

(นายอินสอน โสภากา 2556: สัมภาษณ์) รวมทั้งมีกระบวนการ“...การติดตามการปฏิบัติตามแผนงานนั้นอย่างครบถ้วน เช่น การให้เจ้าหน้าที่ติดตามการจัดเก็บภาษีโดยการออกไปเก็บนอกสถานที่ เป็นต้น...” (ณัฐชนัน ก้อนจำปา, 2556: สัมภาษณ์) “...อีกทั้งยังมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานตามแนวนโยบายการบริหารงานจัดเก็บภาษีท้องถิ่นสำรองหรือการปรับเปลี่ยนแผนงานไว้ล่วงหน้ากรณีไม่สามารถปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้...” (สุรัช ไชยวงษ์, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านการจัดการองค์การ (Organizing)

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็ก อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “...องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็กนั้นมีการกำหนดส่วนงาน บทบาท หน้าที่ของกลุ่มเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นอย่างชัดเจน...” (ณัฐชนัน ก้อนจำปา, 2556: สัมภาษณ์) “...มีการกำหนดสายการบังคับบัญชาและสายการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์ตามลำดับชั้น...” (มลธิรา ปาโส, 2556: สัมภาษณ์) และมีผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านหนึ่งกล่าวเสริมอีกว่า “...องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็กมีการกำหนดอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ของเจ้าหน้าที่แต่ละคนไว้อย่างชัดเจน และจัดทำผังองค์กรตามสายการบังคับบัญชา...” (เกศณีย์ ตานะเศรษฐ, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านการจัดการบุคคล (Staffing)

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็ก อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “...องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็กนั้นได้รับการจัดสรรพนักงานด้านการจัดเก็บภาษีที่ผ่านการสอบคัดเลือกจากส่วนกลาง โดยทุกกระบวนการสามารถตรวจสอบได้...” (อินสอน โสภากา, 2556: สัมภาษณ์) และบุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็กนั้น “...เป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านวิชาการเป็นอย่างดี...” (มลธิรา ปาโส, 2556: สัมภาษณ์) อีกทั้ง “...องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็กได้เสริมความรู้ความสามารถให้แก่บุคลากรได้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้เรื่องการจัดเก็บภาษี โดยไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี เพื่อนำมาพัฒนาองค์กร และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีของบุคลากรเป็นประจำทุกปี...” (จุฑาทิพย์ เชนชัยภูมิ, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านการอำนวยการ (Directing)

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “...องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็ก มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่งานเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นให้ปฏิบัติงานแทนกันโดยมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ...” (อินสอน โกสา, 2556: สัมภาษณ์) และองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็กได้มี “...การสร้างระเบียบข้อบังคับเพื่อความเป็นระเบียบในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของพนักงานในการบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น...” (ณัฐนันท์ ก้อนจำปา, 2556: สัมภาษณ์) “...เจ้าหน้าที่บริหารในหน่วยงานมีอำนาจตัดสินใจสั่งการได้ เปิดโอกาสให้เสนอความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจในการสั่งการตามลำดับขั้นตอนของสายการบังคับบัญชา โดยยึดแผนการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้เป็นหลัก...” (วิไลลักษณ์ ปานกลาง, 2556: สัมภาษณ์) ในการปฏิบัติงาน “...มีการให้อำนาจในการตัดสินใจสั่งการแก่ผู้บริหารในระดับต่างๆ อย่างเหมาะสม...” (พริจิต ใสสอง, 2556: สัมภาษณ์) “...ในการสั่งการนั้นต้องมีความเหมาะสมกับเวลาและสถานที่ โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการปรึกษาหารือกับบุคลากรฝ่ายจัดเก็บภาษี ก่อนการตัดสินใจ...” (ทิพวรรณ จันณะคำ, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านการประสานงาน (Coordinating)

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “...องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็ก มีการจัดระบบการประสานงาน ในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีการประชุมชี้แจงวิธีการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอนของการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น...” (วิไลลักษณ์ ปานกลาง, 2556: สัมภาษณ์) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ “...เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานรู้บทบาทและหน้าที่ของตน มีการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีและช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างเจ้าหน้าที่...” (พริจิต พวงเงิน, 2556: สัมภาษณ์) “...และผู้ปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น มีการประสานงานระหว่างบุคลากรกับชุมชนได้อย่างเหมาะสม มีการบริการข้อมูลข่าวสารแก่หน่วยงานและผู้ที่มาติดต่อเรื่องการจัดเก็บภาษี...” (ฉัตรชัย แอบเงิน, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านการรายงานผล (Reporting)

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “...องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็กนั้นได้มีการติดตามรายงานการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของส่วนงานที่เกี่ยวข้องทุกส่วนงานภายในกำหนดเวลา...” (อินสอน โสกา, 2556: สัมภาษณ์) ทั้งทั้งในกระบวนการทำงานในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็ก “...มีการควบคุมติดตาม รายงานการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น จัดให้มีการเสนอข่าวสาร การจัดเก็บภาษีให้บุคลากรรับทราบ จัดให้มีรายงานผลการประชุมของฝ่ายจัดเก็บภาษี อย่างสม่ำเสมอ...” (มลธิรา ปาโส, 2556: สัมภาษณ์) “...และมีแจ้งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับผลการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษี แจ้งสิทธิและประโยชน์ที่พึงมีได้ให้ทราบอย่างสม่ำเสมอ...” (พริจิตร์ พวงเงิน, 2556: สัมภาษณ์)

ด้านการจัดทำงบประมาณ (Budgeting)

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “...องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็กมีการจัดทำงบประมาณทางการเงินในการจัดเก็บภาษี รวมทั้งมีการวางแผนเพื่อจัดสรรงบประมาณด้านการจัดเก็บภาษี...” (ณัฐชนัน ก้อนจำปา, 2556: สัมภาษณ์) “...และมีการพิจารณาปรับแผนการใช้จ่ายงบประมาณด้านการจัดเก็บภาษี จัดเสนอขอ งบประมาณด้านการจัดเก็บภาษีเพิ่มเติมสำหรับโครงการใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนา มีการประเมินผล การใช้งบประมาณ เพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดทำแผนการจัดเก็บภาษีในปีต่อไป...” (อินสอน โสกา, 2556: สัมภาษณ์) “...แต่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็กนั้นยังไม่ได้มีการจัดตั้งงบประมาณในการพัฒนาด้านการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีให้มีความรู้และทักษะในเรื่องภาษี อีกทั้งการจัด งบประมาณในส่วนของการพัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีให้มีความคล่องตัวและรวดเร็วมากขึ้น...” (มลธิรา ปาโส, 2556: สัมภาษณ์)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหลัก

ข้อมูลการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลหลัก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ระบบโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลหลัก มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีเองได้ 3 ประเภท ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย

ภาษีโรงเรือนและที่ดิน หมายถึง ภาษีที่เรียกเก็บจากทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษี ได้แก่ อาคาร โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ กับที่ดินต่อเนื่องซึ่งใช้ปลูกสร้างอาคาร โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ รวมถึงบริเวณที่ต่อเนื่องกันซึ่งตามปกติใช้ประโยชน์ไปด้วยกันกับอาคาร โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ ซึ่งเจ้าของกรรมสิทธิ์ได้นำทรัพย์สินดังกล่าวออกหาผลประโยชน์ตอบแทนนอกเหนือจากการอยู่อาศัยของตนเองโดยปกติหรือให้ผู้อื่นนำไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม ทรัพย์สินแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. โรงเรือน อาคาร สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ
2. ที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือน อาคาร สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ซึ่งหมายความว่า เป็นที่ดินซึ่งใช้เป็นที่พักปลูกสร้างโรงเรือน อาคาร สิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ และที่ดินอันเป็นบริเวณต่อเนื่องกันซึ่งตามปกติ ใช้ประโยชน์ไปด้วยกันกับโรงเรือน อาคาร สิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ

ทรัพย์สินที่ได้รับยกเว้นภาษี

1. พระราชวังอันเป็นส่วนของแผ่นดิน
2. ทรัพย์สินของรัฐบาลที่ใช้ในกิจการของรัฐบาล หรือสาธารณะและทรัพย์สินของการรถไฟแห่งประเทศไทยที่ใช้ในกิจการรถไฟโดยตรง
3. ทรัพย์สินของโรงพยาบาลสาธารณะและโรงเรียนสาธารณะ ซึ่งกระทำการอันมิใช่เพื่อเป็นผลกำไรส่วนบุคคลและใช้เฉพาะในการรักษาพยาบาลและการศึกษา
4. ทรัพย์สินซึ่งเป็นศาสนสมบัติอันใช้เฉพาะในศาสนกิจอย่างเดียวหรือเป็นที่อยู่ของสงฆ์
5. โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ซึ่งปิดไว้ตลอดปีและเจ้าของมิได้อยู่เองหรือให้ผู้อื่นอยู่นอกจากคนเฝ้าในโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง อย่างอื่น ๆ หรือในที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกัน

6. โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างของการเคหะแห่งชาติที่ผู้เช่าซื้ออาศัยอยู่เองโดยมิได้ใช้เป็นที่พักเก็บสินค้าหรือประกอบการอุตสาหกรรม หรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้ ประกาศกระทรวงมหาดไทย ฉบับลงวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2535 ยกเว้นพื้นที่อ่างเก็บน้ำ เขื่อนต่างๆ ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ซึ่งเป็นที่ต่อเนื่อง

การขอลดหย่อนภาษี

การขอลดหย่อนภาษี การขอยกเว้น การงดเว้น การขอปลดภาษี การขอลดค่าภาษี จะทำได้ดังกรณีต่อไปนี้

1. ถ้าโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ถูกรื้อถอนหรือทำลาย ให้ลดหย่อนค่ารายปีของทรัพย์สินนั้นตามส่วนที่ถูกทำลายตลอดเวลาที่ยังไม่ได้ทำขึ้น แต่ในเวลานั้นโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ นั้นต้องเป็นที่ซึ่งยังใช้ไม่ได้
2. โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ซึ่งทำขึ้นในระหว่างปีนั้น ให้ถือเอาเวลาซึ่งโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ นั้น ได้มีขึ้นและสำเร็จจนควรเข้าอยู่ได้แล้วเท่านั้นมาเป็นเกณฑ์คำนวณค่ารายปี
3. ถ้าเจ้าของโรงเรือนใดติดตั้งส่วนควบที่สำคัญที่มีลักษณะเป็นเครื่องจักรกล เครื่องกระทำหรือเครื่องกำเนิดสินค้าเพื่อใช้ดำเนินการอุตสาหกรรมบางอย่าง เช่น โรงสี โรงเลื่อย ฯลฯ ขึ้นในโรงเรือนนั้น ๆ ในการประเมินให้ลดค่ารายปีลงเหลือหนึ่งในสามของค่ารายปีของทรัพย์สินนั้น รวมทั้งส่วนควบดังกล่าว แล้วด้วย
4. เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นได้รับความเสียหายเพราะโรงเรือนว่างลงหรือชำรุดจึงจำเป็นต้องซ่อมแซมส่วนสำคัญ เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นมีสิทธิขอลดภาษีได้ ทั้งนี้เป็นไปตามดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะลดค่าภาษีตามส่วนที่เสียหายหรือปลดภาษีทั้งหมดก็ได้
5. ถ้าเจ้าของโรงเรือนมีเหตุเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินในปีที่ผ่านมาย่อมได้รับการยกเว้น งดเว้น ปลดภาษี หรือลดค่าภาษี แล้วแต่กรณี

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี คือ ผู้รับประเมิน ซึ่งหมายถึง เจ้าของกรรมสิทธิในทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีเว้นแต่ถ้าที่ดินและอาคาร โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เป็นคนละเจ้าของกันให้เจ้าของกรรมสิทธิในอาคาร โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี

กำหนดระยะเวลาให้ยื่นแบบแสดงรายการ

ให้ผู้รับประเมินยื่นแบบแจ้งรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ภ.ร.ด.2) ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่ซึ่งทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี

ฐานภาษี

ฐานภาษีคือ ค่ารายปีของทรัพย์สินซึ่งหมายถึง จำนวนเงินซึ่งทรัพย์สินนั้นสมควรให้เข้าได้ในปีหนึ่ง ๆ ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นให้เช่าและค่าเช่านั้นเป็นจำนวนเงินอันสมควรที่จะให้เข้าได้ให้ถือค่าเช่านั้นเป็นค่ารายปี แต่ถ้ามีกรณีที่เหมาะสมจะให้พิจารณาได้ว่าค่าเช่านั้นมีใช้จำนวนเงินอันสมควรที่จะให้เข้าได้ หรือกรณีที่ไม่มีค่าเช่าเนื่องจากเจ้าของทรัพย์สินดำเนินกิจการเองหรือด้วยเหตุอื่น ๆ ให้พิจารณากำหนดค่ารายปีโดยเทียบเคียงกับค่ารายปีของทรัพย์สินที่ให้เช่าที่มีลักษณะ ขนาด พื้นที่ ทำเลที่ตั้งและบริการสาธารณะซึ่งทรัพย์สินนั้นได้รับประโยชน์คล้ายคลึงกัน

อัตราภาษี

อัตราภาษีให้เสียในอัตราร้อยละสิบสองจุดห้าของค่ารายปี (พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน, 2475)

ขั้นตอนการยื่นเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน

การยื่นแบบพิมพ์

ให้ผู้รับประเมินขอรับแบบ ภ.ร.ด.2 ได้ที่สำนักงานเขตโดยกรอกรายการในแบบ ภ.ร.ด.2 ตามความเป็นจริงให้ครบถ้วน รับรองความถูกต้องของข้อความดังกล่าว พร้อมทั้งลงลายมือชื่อ วันที่ เดือน ปี กำกับไว้ แล้วส่งคืนไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่แห่งท้องที่ ณ สำนักงานเขตที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ การส่งแบบพิมพ์ จะนำส่งด้วยตนเอง มอบหมายให้ผู้อื่นไปส่งแทน หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้ (ให้ถือวันที่ส่งทางไปรษณีย์เป็นวันยื่นแบบพิมพ์)

เอกสารหลักฐานที่ต้องใช้ประกอบการยื่นแบบ

กรณีโรงเรือนรายใหม่ : ให้เจ้าของกรรมสิทธิ์โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่ยังไม่เคยยื่นแบบเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินมาก่อน ยื่นแบบเสียภาษีภายในเดือนกุมภาพันธ์ของปีถัดจากปีที่ได้มีการใช้ประโยชน์ในโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น โดยยื่นแบบ ภ.ร.ด.2 ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่ซึ่งทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ พร้อมสำเนาหลักฐานประกอบการพิจารณาได้แก่

1. โฉนดที่ดินที่ปลูกสร้างโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น
2. หนังสือสัญญาขาย หรือสัญญาให้ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง
3. ใบอนุญาตให้ปลูกสร้างอาคาร, ใบอนุญาตให้ใช้อาคาร
4. ใบให้เลขหมายประจำบ้าน

5. สำเนาทะเบียนบ้านของเจ้าของโรงเรียน, สำเนาทะเบียนบ้านของโรงเรียนที่
พิกัดภาษี
6. บัตรประจำตัวประชาชน/บัตรข้าราชการ/บัตรพนักงานรัฐวิสาหกิจ/บัตร
ประจำตัวผู้เสียภาษี
7. หลักฐานการเปิดดำเนินการกิจการ เช่น หนังสือรับรองการจดทะเบียนห้าง
หุ้นส่วนบริษัท/ ทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม / ทะเบียนพาณิชย์
8. สำเนางบการเงิน (กรณีเป็นนิติบุคคล)
9. หลักฐานของสรรพากรเช่น ภ.พ.01, ภ.พ.09, ภ.พ.20
10. ใบอนุญาตตั้งและ/หรือประกอบกิจการโรงงาน
11. ใบอนุญาตติดตั้งเครื่องจักร
12. ใบอนุญาตของฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล
13. ใบเสร็จค่าติดตั้งมิเตอร์น้ำประปา / ไฟฟ้า
14. สัญญาเช่าโรงเรียนที่พิกัดภาษี
15. หนังสือมอบอำนาจ (กรณีไม่สามารถยื่นแบบได้ด้วยตนเอง พร้อมติดอากร
แสตมป์ตามกฎหมาย)

16. หลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์โรงเรียนที่พิกัดภาษี

หมายเหตุ ให้ผู้รับประเมิน หรือ เจ้าของโรงเรียนถ่ายสำเนาหลักฐาน เอกสารที่
เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น พร้อมลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับทุกฉบับ

กรณีโรงเรียนรายเก่า : ให้เจ้าของกรรมสิทธิ์โรงเรียนหรือสิ่งปลูกสร้างยื่นแบบ
ภ.ร.ด.2 ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี พร้อมใบเสร็จรับเงิน การเสียภาษีครั้งสุดท้าย (ถ้ามี) กรณี
เจ้าของเป็นนิติบุคคลให้แนบหนังสือรับรองการจดทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทพร้อมการยื่นแบบ ภ.ร.ด.

2

การชำระภาษี

ผู้รับประเมินได้รับใบแจ้งรายการประเมิน (ภ.ร.ด.8) ให้ชำระเงินภายใน 30 วัน นับ
แต่วันถัดจากวันที่ได้รับใบแจ้งการประเมิน โดยชำระภาษีได้ที่สำนักงานเขตซึ่งโรงเรียนนั้นตั้งอยู่
หรือที่กองการเงิน สำนักการคลัง ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร (เสาชิงช้า) การชำระภาษีจะชำระ
โดยการส่งธนาคติ ตัวแลกเงินของธนาคารหรือเช็คที่ธนาคารรับรองทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้
และให้ถือว่าวันส่งทางไปรษณีย์เป็นวันรับชำระภาษี

การขอผ่อนชำระภาษี

ผู้มีสิทธิขอผ่อนชำระภาษีได้ 3 งวด โดยไม่เสียเงินเพิ่มมีเงื่อนไขดังนี้

1. ผู้มีหน้าที่เสียภาษี จะขอผ่อนชำระค่าภาษีได้ โดยวงเงินค่าภาษีที่จะขอผ่อนชำระนั้น จะต้องมียอดเงินค่าภาษีตั้งแต่เก้าพันบาทขึ้นไป

2. ได้ยื่นแบบพิมพ์เพื่อแจ้งรายการทรัพย์สินต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของปีนั้น

3. ได้แจ้งความจำนงค์ขอผ่อนชำระค่าภาษีเป็นหนังสือต่อพนักงานเก็บภาษีภายใน 30 วันนับแต่วันถัดจากวันที่ได้รับแจ้งการประเมิน

เงินเพิ่ม

เงินค่าภาษีค้างชำระให้เพิ่มจำนวนดังอัตราต่อไปนี้

1. ถ้าชำระไม่เกินหนึ่งเดือนนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันถัดจากวันที่ได้รับแจ้งการประเมิน ให้เพิ่มร้อยละ 2.5 ของค่าภาษีที่ค้าง

2. ถ้าเกินหนึ่งเดือนแต่ไม่เกินสองเดือนให้เพิ่มร้อยละ 5 ของค่าภาษีที่ค้าง

3. ถ้าเกินสองเดือนแต่ไม่เกินสามเดือนให้เพิ่มร้อยละ 7.5 ของค่าภาษีที่ค้าง

4. ถ้าเกินสามเดือนแต่ไม่เกินสี่เดือนให้เพิ่มร้อยละ 10 ของค่าภาษีที่ค้าง

ถ้ามิได้มีการชำระค่าภาษีและเงินเพิ่มภายในสี่เดือนกรุงเทพมหานครมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ยึด อาศัย หรือขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ซึ่งค้างชำระค่าภาษีได้

ถ้าค่าภาษีค้างอยู่และมีได้ชำระขณะเมื่อทรัพย์สินได้โอนกรรมสิทธิ์ไปเป็นของเจ้าของใหม่โดยเหตุใด ๆ ก็ตาม เจ้าของเก่าและเจ้าของใหม่เป็นลูกหนี้ค่านี้นั้นร่วมกัน

การอุทธรณ์ภาษี

เมื่อผู้มีหน้าที่เสียภาษีหรือเจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง ได้รับแจ้งการประเมินแล้วไม่พอใจในการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยเห็นว่าค่าภาษีสูงเกินไป หรือประเมินไม่ถูกต้องก็มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้พิจารณาการประเมินใหม่ต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยกรอกในแบบพิมพ์ (ภ.ร.ด.9) และยื่นแบบดังกล่าว ณ สำนักงานเขตท้องที่ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมิน หากพ้นกำหนดดังกล่าวแล้ว ผู้รับประเมินหมดสิทธิที่จะขอให้พิจารณาการประเมินใหม่ และไม่มีสิทธินำคดีสู่ศาล เว้นแต่ในปัญหาข้อกฎหมายซึ่งอ้างว่าเป็นเหตุหมดสิทธินั้น เมื่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพิจารณาเป็นประการใดจะแจ้งคำชี้ขาดไปยังผู้ยื่นคำร้องเป็นลายลักษณ์อักษร หากผู้รับประเมินยังไม่เห็นด้วยหรือไม่พอใจในคำชี้ขาดดังกล่าว ย่อมมีสิทธินำคดีสู่ศาลเพื่อแสดงให้ศาลเห็นว่า การประเมินไม่ถูกต้อง และขอให้ศาลเพิก

ถอนการประเมินนั้นเสีย แต่ต้องทำภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันรับแจ้งคำชี้ขาด และการยื่นฟ้องต้องเป็นที่พอใจศาลว่าผู้รับประเมินได้ชำระค่าภาษีทั้งสิ้นซึ่งถึงกำหนดชำระหรือจะถึงกำหนดชำระระหว่างคดียังอยู่ในศาล

การขอคืนเงินค่าภาษี

ในกรณีที่มิควาวินิจฉัยอุทธรณ์ให้มีการลดจำนวนเงินที่ประเมินไว้ให้ยื่นคำขอรับเงินคืนได้ที่สำนักงานเขต โดยแนบเอกสารที่เกี่ยวข้องพร้อมสำเนาใบเสร็จรับเงินประกอบด้วยกรณีที่ศาลพิพากษาให้ลดค่าภาษีศาลจะพิพากษาคืนเงินส่วนที่ลดนั้นให้ภายใน 3 เดือน

บทกำหนดโทษ

1. ผู้รับประเมิน ผู้เช่า หรือผู้ครองทรัพย์สินกรอกรายการในแบบพิมพ์ตามความเป็นจริงตามความรู้เห็นของตนให้ครบถ้วน และรับรองความถูกต้องของข้อความดังกล่าว พร้อมทั้งลงวันที่ เดือน ปี และลงลายมือชื่อของตนกำกับไว้แล้วส่งคืนไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่แห่งท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ การส่งแบบพิมพ์จะนำส่งด้วยตนเอง มอบหมายให้ผู้อื่นไปส่งแทน หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้ หากผู้ใดละเลยไม่แสดงข้อความข้างต้น เว้นแต่จะเป็นด้วยเหตุสุดวิสัย ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

2. ผู้ใดโดยรู้อยู่แล้วหรือจงใจละเลยไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกของพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่แจ้งรายการเพิ่มเติมละเอียดยิ่งขึ้นเมื่อเรียกร้อง ไม่นำพยานหลักฐานมาแสดง หรือไม่ตอบคำถามเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซักถาม (ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่มิได้รับคำตอบจากผู้รับประเมินภายในสิบวัน หรือได้รับคำตอบอันไม่เพียงพอ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกหมายเรียกผู้รับประเมินมา ณ สถานที่ซึ่งเห็นสมควรและให้นำพยานหลักฐานในเรื่องอสังหาริมทรัพย์นั้นมาแสดงกับให้มีอำนาจซักถามผู้รับประเมินในเรื่องใบแจ้งรายการนั้น) ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

3. ผู้ใด

3.1 โดยรู้อยู่แล้วหรือจงใจยื่นข้อความเท็จ หรือให้ถ้อยคำเท็จ หรือตอบคำถามด้วยคำอันเป็นเท็จหรือนำพยานหลักฐานเท็จมาแสดง เพื่อหลีกเลี่ยงหรือจัดหาทางให้ผู้อื่นหลีกเลี่ยงการคำนวณค่ารายปีแห่งทรัพย์สินของตนตามที่ควร

3.2 โดยความเท็จ โดยเจตนาละเลย โดยฉ้อโกง โดยอุบาย โดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดทั้งสิ้นที่จะหลีกเลียงหรือพยายามหลีกเลียงการคำนวณค่ารายปีแห่งทรัพย์สินของตนตามที่ควร ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ(พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน, 2475)

ภาษีบำรุงท้องที่ หมายถึง ภาษีที่เรียกเก็บจากการถือครองหรือการครอบครองกรรมสิทธิ์ในที่ดิน โดยที่ดินที่ต้องเสียภาษีได้แก่ พื้นที่ดินรวมไปถึงพื้นที่ที่เป็นภูเขาหรือที่มีน้ำด้วย ส่วนที่ดินที่ไม่ต้องเสียภาษี ได้แก่

1. ที่ดินที่เป็นที่ตั้งพระราชวังอันเป็นส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
2. ที่ดินที่เป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินหรือที่ดินของรัฐที่ใช้ในกิจการของรัฐหรือสาธารณะ โดยมีได้หาผลประโยชน์
3. ที่ดินของราชการส่วนท้องถิ่นที่ใช้ในกิจการของราชการส่วนท้องถิ่นหรือสาธารณะ โดยมีได้หาผลประโยชน์
4. ที่ดินที่ใช้เฉพาะการพยาบาลสาธารณะ การศึกษา หรือการกุศลสาธารณะ
5. ที่ดินที่ใช้เฉพาะศาสนกิจศาสนาใดศาสนาหนึ่ง ที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของวัด ไม่ว่าจะใช้ประกอบศาสนกิจศาสนาใดศาสนาหนึ่งหรือไม่ หรือที่ศาลเจ้า โดยมีได้หาผลประโยชน์
6. ที่ดินที่ใช้เป็นสุสานและฌาปนสถานสาธารณะ โดยมีได้รับประโยชน์ตอบแทน
7. ที่ดินที่ใช้ในการรถไฟ การประปา การไฟฟ้า หรือการทำเรือของรัฐ หรือที่ใช้เป็นสนามบินของรัฐ
8. ที่ดินที่ใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนที่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินอยู่แล้ว
9. ที่ดินของเอกชนเฉพาะส่วนที่เจ้าของที่ดินยินยอมให้ทางราชการจัดใช้เพื่อสาธารณประโยชน์โดยเจ้าของที่ดินมิได้ใช้หรือหาผลประโยชน์ในที่ดินเฉพาะส่วนนั้น
10. ที่ดินที่เป็นที่ตั้งทำการขององค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนัญพิเศษของสหประชาชาติ หรือองค์การระหว่างประเทศอื่น ในเมื่อประเทศไทยมีข้อผูกพันให้ยกเว้นตามอนุสัญญาหรือความตกลง

11. ที่ดินที่เป็นที่ตั้งที่ทำการของสถานทูต หรือสถานกงสุล ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกัน

12. ที่ดินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี คือ เจ้าของที่ดิน ซึ่งเป็นบุคคลหรือคณะบุคคลไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือครอบครองอยู่ในที่ดินที่ไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชนเช่น ผู้เช่าที่ดินของรัฐ

ฐานภาษีและอัตราภาษี

ฐานภาษีคือ ราคาปานกลางที่ดินที่คณะกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งได้กำหนดขึ้น ปกติให้เสียภาษีตามบัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่ท้ายพระราชบัญญัติ ที่ดินที่ใช้ประกอบกิจกรรมเฉพาะประเภทไม้ล้มลุกให้เสียถึงอัตรา แต่ถ้าเจ้าของที่ดินประกอบกิจกรรมประเภทไม้ล้มลุกนั้นด้วยตนเองให้เสียอย่างสูงไม่เกินไร่ละ 5 บาท และที่ดินที่ทิ้งไว้ว่างเปล่าหรือไม่ได้ทำประโยชน์ตามควรแก่สภาพของที่ดินให้เสียเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเท่า (พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่, 2508)

ขั้นตอนการยื่นเสียภาษีบำรุงท้องที่

การยื่นแบบพิมพ์

ให้เจ้าของที่ดินในวันที่ 1 มกราคมของปีใด มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่ในปีนั้น และยื่นแบบแสดงรายการที่ดิน (ภ.บ.ท.5) ต่อเจ้าพนักงานประเมิน ณ สำนักงานเขตที่ดินตั้งอยู่

กำหนดระยะเวลาให้ยื่นแบบแสดงรายการ

1. ในปีแรกที่มีการตราราคาปานกลางของที่ดิน ให้เจ้าของที่ดินหรือผู้แทนยื่นแบบแสดงรายการที่ดิน (ภ.บ.ท.5) ภายในเดือนมกราคมของปี และให้ใช้ได้ทุกปีในรอบระยะเวลาสี่ปีนั้น (ปัจจุบันคือปี พ.ศ. 2545 - 2548)

2. บุคคลใดเป็นเจ้าของที่ดินขึ้นใหม่ หรือจำนวนเนื้อที่ดินเดิมของเจ้าของที่ดินผู้ใดได้เปลี่ยนแปลงไป หรือเจ้าของที่ดินผู้ใดได้เปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอันเป็นเหตุให้มีการลดหย่อนที่ดินเปลี่ยนแปลงไป หรือมีเหตุอย่างอื่นทำให้อัตราภาษีบำรุงท้องที่สำหรับที่ดินเปลี่ยนแปลงไปให้เจ้าของที่ดินผู้นั้นแจ้งเหตุการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้นต่อเจ้าพนักงานประเมินภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่มิเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ

เอกสารหลักฐานที่ต้องใช้ประกอบการยื่นแบบ

กรณีที่ดินรายใหม่ หรือปีที่มีการตีราคาปานกลาง ให้เจ้าของที่ดินยื่นแบบเสียภาษี ภายในเดือนมกราคมของปีที่มีการตีราคาปานกลางที่ดินหรือทุกรอบระยะเวลา 4 ปี หรือภายใน 30 วัน กรณีที่ได้กรรมสิทธิ์ใหม่หรือเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินใหม่ โดยยื่นแบบ ภ.บ.ท.5 พร้อมสำเนาหลักฐานประกอบการพิจารณา ได้แก่

1. โฉนดที่ดิน
2. สำเนาทะเบียนบ้าน
3. บัตรประจำตัวประชาชน / บัตรข้าราชการ / บัตรพนักงานรัฐวิสาหกิจ/บัตรประจำตัวผู้เสียภาษี
4. กรณีเจ้าของที่ดินเป็นนิติบุคคลให้แนบหนังสือรับรองสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท
5. หนังสือมอบอำนาจ (กรณีไม่สามารถยื่นแบบได้ด้วยตนเอง พร้อมติดอากรแสตมป์ตามกฎหมาย)
6. ใบเสร็จรับเงินการเสียภาษีครั้งสุดท้าย (ถ้ามี)

กรณีที่ดินรายเก่า ให้เจ้าของที่ดินชำระเงินค่าภาษีภายในเดือนเมษายนของทุกปี และเพื่อความสะดวก รวดเร็วในการติดต่อ โปรดนำใบเสร็จรับเงินการเสียภาษีครั้งสุดท้ายมาแสดงด้วย

การขอลดหย่อนภาษี

บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินแปลงเดียวหรือหลายแปลงที่อยู่ในจังหวัดเดียวกันและใช้ที่ดินนั้นเป็นที่อยู่อาศัยของตน เป็นที่เลี้ยงสัตว์ของตน หรือประกอบกิจกรรมของตนให้ลดหย่อนไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ตามเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

ที่ดินในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ลดหย่อนได้ ดังนี้

1. ในท้องที่ที่มีชุมชนหนาแน่นมาก ให้ลดหย่อนหนึ่งร้อยตารางวา
2. ในท้องที่ที่มีชุมชนหนาแน่นปานกลาง ให้ลดหย่อนหนึ่งไร่
3. ในท้องที่ชนบท ให้ลดหย่อนห้าไร่

ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ท้องที่ใดจะเป็นท้องที่ตาม 1 2 หรือ 3 ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ที่ดินที่มีสิ่งปลูกสร้าง และใช้สิ่งปลูกสร้างนั้นเป็นสถานการค้าหรือให้เช่าไม่ได้รับการลดหย่อนสำหรับส่วนของที่ดินที่มีสิ่งปลูกสร้างที่ใช้เป็นสถานการค้าหรือให้เช่านั้น

ในกรณีที่บุคคลธรรมดาหลายคนเป็นเจ้าของที่ดินร่วมกัน ให้ได้รับการลดหย่อนรวมกันตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

การลดหย่อนตามหลักเกณฑ์ในมาตรานี้ ให้ได้รับการลดหย่อนสำหรับที่ดินที่อยู่ในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งแต่จังหวัดเดียว

ที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูก ถ้าในปีล่วงมาแล้วการเพาะปลูกในบริเวณนั้นเสียหายมากผิดปกติ หรือทำการเพาะปลูกไม่ได้ด้วยเหตุอันพ้นวิสัยที่จะป้องกันได้โดยทั่วไป ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร) มีอำนาจพิจารณายกเว้นหรือลดภาษีบำรุงท้องที่ให้ได้ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ที่ดินที่ใช้เป็นสุสานและฌาปนสถานสาธารณะ โดยรับประโยชน์ตอบแทน อาจได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ใดเฉพาะที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การลดหย่อนไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่, 2525)

เงินเพิ่ม

ให้เจ้าของที่ดินเสียเงินเพิ่มนอกจากเงินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ในกรณีและอัตราดังนี้

1. ไม่ยื่นแบบแสดงรายการที่ดินภายในเวลาที่กำหนดให้เสียเงินเพิ่มร้อยละสิบของจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ เว้นแต่กรณีที่เจ้าของที่ดินได้ยื่นแบบแสดงรายการที่ดินก่อนที่เจ้าพนักงานประเมินจะได้แจ้งให้ทราบถึงการละเว้นนั้น ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละห้าของจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่
2. ยื่นแบบแสดงรายการที่ดินโดยไม่ถูกต้องทำให้จำนวนเงินที่จะต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ลดน้อยลง ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละสิบของภาษีบำรุงท้องที่ประเมินเพิ่มเติม เว้นแต่กรณีที่เจ้าของที่ดินได้มาขอแก้ไขแบบแสดงรายการที่ดินให้ถูกต้องก่อนที่เจ้าพนักงานประเมินแจ้งการประเมิน
3. ชี้เขตแจ้งจำนวนเนื้อที่ดินไม่ถูกต้องต่อเจ้าพนักงานสำรวจ โดยทำให้จำนวนเงินที่จะต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ลดน้อยลง ให้เสียเงินเพิ่มอีกหนึ่งเท่าของภาษีบำรุงท้องที่ที่ประเมินเพิ่มเติม

4. ไม่ชำระภาษีบำรุงท้องที่ภายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละสิบสี่ต่อปีของจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ เศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน ทั้งนี้ไม่ให้นำเงินเพิ่มตาม 1 2 หรือ 3 มาคำนวณเพื่อเสียเงินเพิ่มตาม 4 ด้วยเงินเพิ่มให้ถือว่าเป็นภาษีบำรุงท้องที่

การชำระภาษี

1. ในปีแรกที่มีการตราค่าปานกลางของที่ดิน ให้ยื่นหลักฐานการแจ้งการประเมิน (ภ.บ.ท.9) พร้อมชำระเงินภายในเดือนเมษายน กรณีได้รับแจ้งการประเมินหลังเดือนมีนาคมให้ชำระภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมิน

2. กรณีอื่น ๆ ให้ชำระภายในเดือนเมษายนของทุกปี

การขอผ่อนชำระภาษี

ถ้าภาษีบำรุงท้องที่ที่ต้องชำระมีจำนวนตั้งแต่สามพันบาทขึ้นไป ผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะขอผ่อนชำระเป็นสามงวด งวดละ เท่า ๆ กันก็ได้ โดยแจ้งความจำนงค์เป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนครบกำหนดเวลาชำระภาษี และให้ชำระงวดที่หนึ่งก่อนครบกำหนดเวลาชำระภาษี งวดที่สองภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันสุดท้ายที่ต้องชำระงวดที่หนึ่ง งวดที่สามภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันสุดท้ายที่ต้องชำระงวดที่สอง

การขอคืนเงินค่าภาษี

ในกรณีที่มิคำวินิจฉัยอุทธรณ์หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดของศาล ให้มีการลดจำนวนเงินที่ได้ประเมินไว้ให้แจ้งผู้มีหน้าที่เสียภาษีทราบโดยเร็ว เพื่อกำหนดเงินคืนโดยยื่นคำร้องขอคืนภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ผู้ใดเสียภาษีบำรุงท้องที่โดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือเสียเกินกว่าที่ควรต้องเสียผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินคืนโดยยื่นคำร้องขอคืนภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ได้เสียภาษี

การเร่งรัดภาษีค้างชำระ

ภาษีบำรุงท้องที่จำนวนใดที่เจ้าพนักงานประเมิน ได้แจ้งหรือประกาศการประเมินแล้วถ้ามิได้ชำระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือเป็นภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระ ซึ่งทรัพย์สินของผู้ค้างชำระ อาจถูกยึด อาศัยหรือขายทอดตลาด เพื่อนำเงินมาชำระภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระ

การอุทธรณ์

เจ้าของที่ดินมีสิทธิอุทธรณ์ได้ 2 กรณี คือกรณีไม่เห็นพ้องด้วยกับราคาปานกลางของที่ดิน และกรณีที่ได้รับแจ้งการประเมินภาษีบำรุงท้องที่แล้วเห็นว่าการประเมินนั้นไม่ถูกต้องการยื่นอุทธรณ์ให้อุทธรณ์ต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยยื่นต่อเจ้าพนักงานประเมินภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

1. ในกรณีที่เจ้าของที่ดินไม่เห็นพ้องด้วยกับการตีราคาปานกลางของที่ดินที่คณะกรรมการตีราคาปานกลางของที่ดินได้พิจารณากำหนดไว้ตามประกาศ เจ้าของที่ดินมีสิทธิอุทธรณ์การตีราคาปานกลางของที่ดินได้ภายใน 30 วันนับจากวันที่ได้มีการประกาศราคาปานกลางของที่ดิน
2. ในกรณีที่เจ้าของที่ดินได้รับแจ้งการประเมินภาษีบำรุงท้องที่แล้วหากเห็นว่าการประเมินไม่ถูกต้องก็สามารถอุทธรณ์การประเมินได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับการประเมิน

ทั้ง 2 กรณีดังกล่าวนี้ให้อุทธรณ์ต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยยื่นต่อเจ้าพนักงานประเมิน ณ สำนักงานเขตท้องที่ที่ดินตั้งอยู่ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามที่เจ้าของที่ดินยื่นมาแล้วแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์เป็นหนังสือไปยังผู้อุทธรณ์และเจ้าพนักงานประเมิน และผู้อุทธรณ์มีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต่อศาลภายใน 30 วันนับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครยกอุทธรณ์ด้วยเหตุที่ผู้อุทธรณ์ไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกหรือไม่ยอมให้ถ้อยคำโดยไม่มีเหตุอันสมควร

การอุทธรณ์ไม่เป็นการทุเลาการเสียภาษีบำรุงท้องที่ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครให้รอคำวินิจฉัยอุทธรณ์ หรือคำพิพากษาของศาล ดังนั้น แม้จะยื่นอุทธรณ์เจ้าของที่ดินก็ต้องชำระภาษีบำรุงท้องที่ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หากผลการอุทธรณ์จะต้องคืนเงินภาษีบำรุงท้องที่ที่ยื่นคำร้องขอรับเงินคืนได้

บทกำหนดโทษ

1. ผู้ใดโดยรู้อยู่แล้วหรือจงใจแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ให้ถ้อยคำเท็จ ตอบคำถามด้วยถ้อยคำอันเป็นเท็จ หรือนำพยานหลักฐานเท็จมาแสดงเพื่อหลอกลวงหรือพยายามหลอกลวงการเสียหายบำรุงท้องที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
 2. ผู้ใดจงใจไม่มาหรือไม่ยอมชี้เขตหรือไม่ยอมแจ้งจำนวนเนื้อที่ดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
 3. ผู้ใดชักชวนเจ้าพนักงาน ซึ่งปฏิบัติการตามคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดที่ให้เข้าไปทำการสำรวจที่ดินหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดจำนวนเนื้อที่ดินในการขึ้นแบบแสดงรายการที่ดินแทนเจ้าของที่ดิน หรือผู้ใดชักชวน นายอำเภอ หรือ นายกเทศมนตรี ในการปฏิบัติการตามหน้าที่เพื่อเร่งรัดภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระ โดยกระทำการเพื่อไม่ให้ นายอำเภอหรือ นายกเทศมนตรีเข้าไปในที่ดินหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องแก่การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ภายหลังจากที่เจ้าของที่ดินหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกของนายอำเภอหรือนายกฯเพื่อมาให้ถ้อยคำ หรือส่งบัญชี หรือเอกสารมาตรวจสอบ และในกรณีเจ้าของที่ดิน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ทำตามคำสั่งที่ให้ปฏิบัติการเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการเร่งรัดภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระ หรือผู้ใดชักชวน เจ้าพนักงานประเมิณในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเข้าไปในที่ดินหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องแก่การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ของผู้มีหน้าที่เสียภาษี ในเวลากลางวันหรือเวลาทำการ เพื่อสอบถามบุคคล ตรวจสอบ ตรวจสอบบัญชี หรือเอกสาร หรือยึด อาศัยบัญชี หรือเอกสาร เพื่อให้ทราบว่าผู้มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่ปฏิบัติถูกต้องตามพระราชบัญญัติหรือไม่
- ผู้ใดชักชวนกรณีดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ
4. ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งนายอำเภอหรือนายกเทศมนตรี ในการปฏิบัติการตามหน้าที่เพื่อเร่งรัดภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระ ซึ่งได้ให้เจ้าของที่ดินหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือส่งบัญชี หรือเอกสารมาตรวจสอบ หรือเจ้าของที่ดินหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติการเท่าที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ในการเร่งรัดภาษีบำรุงท้องที่หรือผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงานประเมิณที่มีหนังสือสั่งให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง มาให้ถ้อยคำหรือส่งบัญชีหรือ

เอกสารมาตรวจสอบ หรือผู้อุทธรณ์หรือบุคคลใดๆ ฝ่าฝืนคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัด ที่มีหนังสือเรียกเพื่อมาให้ ถ้อยคำหรือส่งเอกสารอันควรแก่เรื่องมาแสดงในการพิจารณาอุทธรณ์

ผู้ใดฝ่าฝืนต่อคำสั่งกรณีดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

5. ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้านายอำเภอ หรือนายกเทศมนตรี แล้วแต่กรณี เห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุก ให้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับได้ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่นายอำเภอหรือนายกเทศมนตรีกำหนดภายในสามสิบวัน คดีนั้นเป็นอันเสร็จเด็ดขาด (พระราชบัญญัติภาษีมารุงท้องที่, 2508)

ภาษีป้าย หมายถึง ภาษีที่เรียกเก็บจากการติดตั้งป้ายในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งหลัก ซึ่งป้ายที่ต้องเสียภาษี ได้แก่ป้ายที่แสดงชื่อ ยี่ห้อหรือเครื่องหมาย ที่ใช้ในการประกอบการค้าหรือประกอบกิจการอื่น เพื่อหารายได้หรือโฆษณาการค้าหรือกิจการอื่นเพื่อหารายได้ ไม่ว่าจะได้แสดงหรือโฆษณาไว้ที่วัตถุใด ๆ ด้วยอักษร ภาพ หรือเครื่องหมายที่เขียนแกะสลัก จารึก หรือทำให้ปรากฏด้วยวิธีอื่น ส่วนป้ายที่ไม่ต้องเสียภาษี ได้แก่

1. ป้ายที่แสดงไว้ ณ โรงมหรสพและบริเวณของโรงมหรสพนั้นเพื่อโฆษณามหรสพ
2. ป้ายที่แสดงไว้ที่สินค้าหรือที่สิ่งหุ้มห่อหรือบรรจุสินค้า
3. ป้ายที่แสดงไว้ในบริเวณงานที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว
4. ป้ายที่แสดงไว้ที่คนหรือสัตว์
5. ป้ายที่แสดงไว้ในอาคารที่ใช้ประกอบการค้าหรือประกอบกิจการอื่นหรือภายในอาคารซึ่งเป็นที่รโหฐาน ทั้งนี้ เพื่อหารายได้ และแต่ละป้ายมีพื้นที่ไม่เกิน 3 ตารางเมตรที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ไม่รวมถึงป้ายตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนพาณิชย์
6. ป้ายของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคหรือราชการส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
7. ป้ายขององค์การที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาลหรือตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ และหน่วยงานที่นารายได้ส่งรัฐ
8. ป้ายของธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

9. ป้ายของโรงเรียนเอกชน ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชนหรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่แสดงไว้ ณ อาคารหรือบริเวณของโรงเรียนเอกชน หรือสถาบัน อุดมศึกษาเอกชนนั้น

10. ป้ายของผู้ประกอบการเกษตรซึ่งค่าผลผลิตอันเกิดจากการเกษตรของตน

11. ป้ายของวัดหรือผู้ดำเนินการเพื่อการประโชชน์แก่การศาสนา หรือการกุศลสาธารณะโดยเฉพาะ

12. ป้ายของสมาคมหรือมูลนิธิ

13. ป้ายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ปัจจุบันมีฉบับที่ 2) กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ.2535) ให้เจ้าของป้ายไม่ต้องเสียภาษีป้าย สำหรับ

(ก) ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่รถยนต์ส่วนบุคคล รถจักรยานยนต์ รถบดถนนหรือรถแทรกเตอร์ ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์

(ข) ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่ล้อเลื่อน ตามกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน

(ค) ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่ยานพาหนะนอกเหนือจาก (ก) และ (ข) โดยมีพื้นที่ไม่เกินห้าร้อยตารางเซนติเมตร

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายคือ เจ้าของป้าย แต่ในกรณีที่ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าไม่มีผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย (ภ.ป.1) สำหรับป้ายใด เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจหาตัวเจ้าของป้ายนั้นได้ให้ถือว่าผู้ครอบครองป้ายนั้นเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้าย ถ้าไม่อาจหาตัวผู้ครอบครองป้ายนั้นได้ให้ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร หรือที่ดินที่ป้ายนั้นติดตั้งหรือแสดงอยู่เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายตามลำดับและให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งการประเมินภาษีเป็นหนังสือไปยังบุคคลดังกล่าว

กำหนดระยะเวลาให้ยื่นแบบแสดงรายการ

ให้เจ้าของป้ายซึ่งจะต้องเสียภาษีป้าย ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายตามแบบและวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ภายในเดือนมีนาคมของปี ให้เจ้าของป้ายมีหน้าที่เสียภาษีป้ายโดยเสียเป็นรายปี ยกเว้นป้ายที่เริ่มติดตั้งหรือแสดงในปีแรกให้เสียภาษีป้ายตั้งแต่วันเริ่มติดตั้ง หรือแสดงจนถึงวันสิ้นปี และให้คิดภาษีป้ายเป็นรายงวด งวดละสามเดือนของปี โดยเริ่มเสียภาษีป้ายตั้งแต่วุดที่ติดตั้งป้ายจนถึงงวดสุดท้ายของปี ทั้งนี้เป็นไปตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง ป้ายที่ติดตั้งบนอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลอื่น และมีพื้นที่เกินสองตารางเมตรต้องมีชื่อและที่อยู่ของเจ้าของป้าย เป็นตัวอักษรไทยที่ชัดเจนที่มุมขวาด้านล่างของป้ายและให้ข้อความดังกล่าวได้รับ

ยกเว้นภาษีป้าย ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีที่เจ้าของป้ายอยู่นอกประเทศไทย ให้ตัวแทน หรือผู้แทนในประเทศ มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายแทนเจ้าของป้าย ถ้าเจ้าของป้ายตาย เป็นผู้ไม่อยู่เป็นคณสาบสูญ เป็นคนไร้ความสามารถหรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถให้ผู้จัดการมรดก ผู้ครอบครองทรัพย์สินมรดกไม่ว่าจะเป็นทายาทหรือผู้อื่น ผู้จัดการทรัพย์สิน ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์แล้วแต่กรณี มีหน้าที่ปฏิบัติการแทนเจ้าของป้าย เจ้าของป้ายผู้ใด

1. ติดตั้งหรือแสดงป้ายอันต้องเสียภาษีภายหลังเดือนมีนาคม ให้เสียเป็นรายงวด
2. ติดตั้งหรือแสดงป้ายใหม่แทนป้ายเดิม และมีพื้นที่ ข้อความ ภาพและเครื่องหมายอย่างเดียวกับป้ายเดิมที่ได้เสียภาษีป้ายแล้ว ป้ายชำรุดไม่ต้องชำระเฉพาะปีที่ติดตั้ง
3. เปลี่ยนแปลงแก้ไขพื้นที่ป้าย ข้อความ ภาพ หรือเครื่องหมายบางส่วนในป้ายที่ได้เสียภาษีป้ายแล้ว อันเป็นเหตุให้ต้องเสียภาษีป้ายเพิ่ม ป้ายที่เพิ่มข้อความชำระตามประเภทป้าย เฉพาะส่วนที่เพิ่มป้ายที่ลดขนาดไม่ต้องคืนเงินภาษีในส่วนที่ลด ถ้าเปลี่ยนขนาดต้องชำระใหม่ ให้เจ้าของป้ายตาม 1 2 หรือ 3 ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ติดตั้งหรือแสดงป้าย หรือนับแต่วันเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อความ ภาพ หรือเครื่องหมายป้ายเดิมแล้วแต่กรณี

ฐานภาษีและอัตราภาษี

ฐานภาษีและอัตรา คือเนื้อที่ของป้ายและประเภทของป้ายรวมกัน ถ้าเป็นป้ายที่มีขอบเขตกำหนดได้ การคำนวณพื้นที่ป้ายให้เอาส่วนกว้างที่สุดคูณด้วยส่วนยาวที่สุดเป็นขอบเขตของป้าย ถ้าเป็นป้ายที่ไม่มีขอบเขตกำหนดได้ ให้ถือเอาตัวอักษร ภาพ หรือเครื่องหมายที่อยู่ริมสุดเป็นขอบเขตสำหรับกำหนดส่วนที่กว้างที่สุดและยาวที่สุด แล้วคำนวณเป็นตารางเซนติเมตร เศษของ 500 ตารางเซนติเมตรถ้าเกินครึ่ง ให้นับเป็น 500 ตารางเซนติเมตร ถ้าต่ำกว่าปัดทิ้ง ประกอบกับประเภทของป้าย คำนวณเป็นค่าภาษีป้ายที่ต้องชำระ โดยกำหนดอัตราภาษีป้ายดังนี้

1. ป้ายที่มีอักษรไทยล้วน คิดอัตรา 3 บาท ต่อห้าร้อยตารางเซนติเมตร
2. ป้ายที่มีอักษรไทยปนกับอักษรต่างประเทศ และหรือปนกับภาพ และหรือเครื่องหมายอื่นให้คิดอัตรา 20 บาท ต่อห้าร้อยตารางเซนติเมตร
3. ป้ายดังต่อไปนี้ ให้คิดอัตรา 40 บาท ต่อห้าร้อยตารางเซนติเมตร
 - 3.1 ป้ายที่ไม่มีอักษรไทย ไม่ว่าจะมิภาพหรือเครื่องหมายใด หรือไม
 - 3.2 ป้ายที่มีอักษรไทยบางส่วน หรือทั้งหมดอยู่ได้หรือต่ำกว่าอักษรต่างประเทศ

4. ป้ายที่เปลี่ยนแปลงแก้ไขพื้นที่ป้าย ข้อความ ภาพ หรือเครื่องหมายบางส่วนในป้ายที่ได้เสียภาษีแล้ว อันเป็นเหตุให้ต้องเสียภาษีป้ายเพิ่มขึ้น ให้คิดอัตราตาม 1 2 หรือ 3 แล้วแต่กรณี และให้เสียเฉพาะจำนวนเงินภาษีที่เพิ่มขึ้น

5. ป้ายทุกประเภทเมื่อคำนวณพื้นที่ของป้ายแล้ว ถ้ามีอัตราที่ต้องเสียภาษีต่ำกว่าป้ายละ 200 บาท ให้เสียภาษีป้ายละ 200 บาท (พระราชบัญญัติภาษีป้าย, 2510)

ขั้นตอนการยื่นเสียภาษีป้าย

ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายสามารถขอรับแบบแสดงรายการภาษีป้าย (ภ.ป.1) ได้ที่สำนักงานเขตโดยไม่คิดมูลค่า กรอกรายการในแบบ ภ.ป.1 ตามความเป็นจริงให้ครบถ้วน ลงลายมือชื่อของตนพร้อมวันเดือน ปี ส่งคืนพนักงานเจ้าหน้าที่แห่งท้องที่ที่ป้ายนั้น ได้ติดตั้งหรือแสดงไว้ ทั้งนี้จะนำส่งด้วยตนเอง มอบหมายให้ผู้อื่นไปส่งแทน หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้ ให้เจ้าของป้ายหรือผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สำนักงานเขตที่ป้ายนั้นติดตั้งหรือแสดงอยู่ สำหรับป้ายที่แสดงไว้ที่ยานพาหนะที่ต้องเสียภาษี ให้ยื่น ณ สำนักงานเขตซึ่งการจดทะเบียนยานพาหนะได้กระทำในท้องที่นั้น

เอกสารหลักฐานที่ต้องใช้ประกอบการยื่นแบบฯ

กรณีป้ายใหม่ ให้เจ้าของป้ายยื่นแบบเสียภาษี พร้อมสำเนาหลักฐานและลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้อง ได้แก่

1. ใบอนุญาตติดตั้งป้าย, ใบเสร็จรับเงินค่าทำป้าย
2. สำเนาทะเบียนบ้าน
3. บัตรประจำตัวประชาชน / บัตรข้าราชการ / บัตรพนักงานรัฐวิสาหกิจ/บัตร

ประจำตัวผู้เสียภาษี

4. กรณีเจ้าของป้ายเป็นนิติบุคคลให้แนบหนังสือรับรองสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท, ทะเบียนพาณิชย์และหลักฐานของสรรพากร เช่น ภ.พ.01, ภ.พ.09, ภ.พ.20

5. หนังสือมอบอำนาจ (กรณีไม่สามารถยื่นแบบได้ด้วยตนเอง พร้อมติดอากรแสตมป์ตามกฎหมาย)

6. หลักฐานอื่น ๆ ตามที่เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ

กรณีป้ายเก่า ให้เจ้าของป้ายยื่นแบบเสียภาษีป้าย (ภ.ป. 1) พร้อมใบเสร็จรับเงินการเสียภาษีครั้งสุดท้าย กรณีเจ้าของป้ายเป็นนิติบุคคลให้แนบหนังสือรับรองสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทพร้อมกับการยื่นแบบ ภ.ป. 1

การชำระภาษี

ผู้รับประเมินได้รับหนังสือแจ้งการประเมินภาษี (ภ.ป.3) ให้ชำระเงินภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมิน โดยชำระภาษีได้ที่สำนักงานเขต ซึ่งป้ายนั้นตั้งอยู่หรือที่กองการเงิน สำนักการคลัง ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร (เสาชิงช้า) การชำระภาษีป้ายจะกระทำโดยส่ง ธนาณัติ หรือตัวแลกเงินของธนาคารที่ส่งจ่ายแก่กรุงเทพมหานครก็ได้ โดยส่งทางไปรษณีย์ ลงทะเบียน และให้ถือว่าวันที่ได้ทำการส่งดังกล่าวเป็นวันชำระภาษีป้าย

การขอผ่อนชำระภาษี

ถ้าภาษีป้ายที่ต้องชำระมีจำนวนตั้งแต่สามพันบาทขึ้นไป ผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายจะขอผ่อนชำระเป็นสามงวดงวดละเท่า ๆ กันก็ได้ โดยแจ้งความจำเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนครบกำหนดเวลาชำระภาษี และให้ชำระงวดที่หนึ่งก่อนครบกำหนดเวลาชำระภาษี งวดที่สองภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันสุดท้ายที่ต้องชำระงวดที่หนึ่งและงวดที่สามภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันสุดท้ายที่ต้องชำระงวดที่สอง

เงินเพิ่ม

ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้าย เสียเงินเพิ่มนอกจากเงินที่ต้องเสียภาษีป้ายในกรณีและอัตราดังนี้

1. ไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายภายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละสิบของจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีป้าย เว้นแต่กรณีที่เจ้าของป้ายได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะได้แจ้งให้ทราบถึงการละเว้นนั้น ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละห้าของจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีป้าย
2. ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายโดยไม่ถูกต้องทำให้จำนวนเงินที่จะต้องเสียภาษียลดน้อยลง ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละสิบของภาษีป้ายที่ประเมินเพิ่มเติมเว้นแต่กรณีที่เจ้าของป้ายได้มาขอแก้ไขแบบแสดงรายการภาษีป้ายให้ถูกต้องก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งการประเมิน
3. ไม่ชำระภาษีป้ายภายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละสองต่อเดือนของจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีป้ายเศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน ทั้งนี้ไม่ให้นำเงินเพิ่มตาม 1 และ 2 มาคำนวณเป็นเงินเพิ่ม

การอุทธรณ์

เมื่อผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายได้รับแจ้งการประเมินแล้ว หากเห็นว่าการประเมินนั้นไม่ถูกต้องมีสิทธิอุทธรณ์การประเมินต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยยื่นอุทธรณ์ผ่านพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ฝ่ายรายได้สำนักงานเขตท้องที่ซึ่งยื่นแบบแสดงรายการภาษีไว้ โดยต้องยื่นอุทธรณ์ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมิน ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่ยื่นอุทธรณ์ภายใน 30 วันหรือไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกไม่ยอมให้ถ้อยคำ หรือไม่ยอมส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยไม่มีเหตุอันสมควร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมายมีอำนาจยกอุทธรณ์นั้นเสียได้ เมื่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้วินิจฉัยอุทธรณ์เสร็จและแจ้งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยเหตุผลเป็นหนังสือไปยังผู้อุทธรณ์ หากผู้อุทธรณ์ไม่เห็นพ้องด้วยกับคำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้อุทธรณ์มีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยฟ้องเป็นคดีต่อศาลภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ เว้นแต่ในกรณีที่เป็นการยกอุทธรณ์ดังได้กล่าวข้างต้น อย่างไรก็ตามการอุทธรณ์นั้นไม่เป็นการทุเลาการเสียภาษีป้าย เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครว่าให้รอคำวินิจฉัยอุทธรณ์หรือคำพิพากษาของศาลเสียก่อน

การขอคืนเงินค่าภาษี

ในกรณีที่มิได้คำวินิจฉัยอุทธรณ์หรือมีคำพิพากษาลงถึงที่สุดของศาลให้มีการลดจำนวนเงินที่ได้ประเมินไว้ให้แจ้งผู้มีหน้าที่เสียภาษีทราบโดยเร็วเพื่อมาขอรับเงินคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ผู้ใดเสียภาษีป้ายโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีหรือเสียเกินกว่าที่ควรต้องเสียมีสิทธิได้รับเงินคืนโดยยื่นคำร้องขอคืนภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ชำระเงินค่าภาษี

บทกำหนดโทษ

ผู้ใดรู้อยู่แล้วหรือโดยจงใจแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ให้ถ้อยคำเท็จตอบคำถามด้วยถ้อยคำอันเป็นเท็จหรือนำพยานหลักฐานเท็จมาแสดงเพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีป้าย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้ใดจงใจไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาท ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามนี้คือป้ายที่ติดตั้งบนอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลอื่น และมีพื้นที่เกินสองตารางเมตรต้องมีชื่อและที่อยู่เจ้าของป้ายเป็นตัวอักษรไทยที่ชัดเจนที่มุมขวาด้านล่างของป้าย ต้องระวางโทษปรับวันละหนึ่งร้อยบาทเรียงรายวันตลอดระยะเวลาที่กระทำความผิด ผู้ใดไม่แจ้งการรับโอนป้ายคือให้ผู้รับโอนแจ้งการรับโอนเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสามสิบวันนับแต่วันรับโอน หรือไม่แสดงการเสียภาษีป้าย (ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายแสดงหลักฐานการเสียภาษีป้ายไว้ ณ

ที่เปิดเผยในสถานที่ประกอบการค้าหรือประกอบกิจการ) ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยไม่ให้เข้าไปในสถานที่ประกอบการค้าหรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้ของผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้าย หรือบริเวณที่ต่อเนื่องกับสถานที่ดังกล่าว หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีป้ายในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการเพื่อตรวจสอบว่าผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายได้ปฏิบัติตามถูกต้องตามพระราชบัญญัติหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชีหรือเอกสารเกี่ยวกับภาษีป้ายมาตรวจสอบ ภายในกำหนดเวลาอันสมควรต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัติเป็นนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น (พระราชบัญญัติภาษีป้าย ฉบับที่ 2, 2534)

ระบบการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

1. ขั้นตอนการเตรียมการจัดเก็บภาษี มีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับภาษี เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการแล้วในช่วงเดือนกันยายนเจ้าหน้าที่ต้องจัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำปี มีการตรวจสอบ คัดลอกรายชื่อผู้อยู่ในเกณฑ์เสียภาษีและบัญชีลูกหนี้ว่ามีผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีกี่ราย และแยกเป็นภาษีแต่ละประเภท เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการเรียกเก็บภาษีกับผู้มีหน้าที่เสียภาษี และเพื่อความเหมาะสมในการจัดเตรียมแบบพิมพ์ต่างๆ ที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคมจัดทำหนังสือประชาสัมพันธ์แจ้งล่วงหน้าให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีทราบ

2. ขั้นตอนการการจัดเก็บภาษี ซึ่งเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนเมษายน ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษี (ภาษีโรงเรียนและที่ดิน ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีภายในเดือนกุมภาพันธ์ ภาษีป้ายยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีภายในเดือนมีนาคม และภาษีบำรุงท้องที่ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีในเดือนเมษายน) เมื่อผู้รับประเมินไม่พอใจการประเมินของพนักงาน มีสิทธิ์ร้องขอให้พิจารณาการประเมินใหม่ และการร้องขอยกเว้นขอให้ปลดภาษีหรือลดค่าภาษีได้

3. ขั้นตอนเร่งรัดการจัดเก็บภาษี ซึ่งเกิดขึ้นกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีภายในระยะเวลาที่กำหนด เจ้าหน้าที่ได้มีหนังสือแจ้งเตือนไปแล้วแต่ยังคงไม่มายื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษี เมื่อติดตามทวงถามถึง 3 ครั้ง แล้วยังไม่มายื่นแบบแสดงรายการ เพื่อเสียภาษี ให้แจ้งความต่อพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง (อำเภอ) เพื่อดำเนินคดีแก่ผู้ไม่ยื่นแบบเสียภาษี และประสานกับอำเภอขอทราบผลคดีเป็นระยะๆ

ตาราง 1 รายได้จากการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน

ปี พ.ศ.	ผู้เข้าข่ายมีหน้าที่ชำระภาษี(ราย)	ประมาณการ	รายรับ	คงค้าง	
		การ		ราย	จำนวนเงิน
2552	259	220,000	240,641	22	19,128
2553	229	240,000	205,769	15	16,657
2554	257	265,000	216,775	18	16,989

จากตารางแสดงให้เห็นว่าในการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็กมีรายได้การจัดเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งสังเกตได้จากรายได้จากการเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินที่เพิ่มขึ้นทุกปี แต่ในส่วนของผู้ที่ค้างชำระนั้นก็ยังคงมีอยู่จำนวนหนึ่งทุกปี ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าการที่มีผู้ที่ค้างชำระนั้นเป็นเหตุมาจากกระบวนการ หรือระบบการจัดเก็บภาษีของทางองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็ก

ตาราง 2 รายได้จากการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่

ปี พ.ศ.	ผู้เข้าข่ายมีหน้าที่ชำระภาษี(ราย)	ประมาณการ	รายรับ	คงค้าง	
				ราย	จำนวนเงิน
2552	573	80,000	83,774	34	7,313
2553	579	84,000	77,562.32	66	9,378
2554	598	85,000	81,687	46	4,731

จากตารางแสดงให้เห็นว่าในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็กในปีพ.ศ.2552- พ.ศ. 2554 ซึ่งมีผู้ค้างชำระภาษี จำนวนทั้งสิ้น 146 ราย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่นั้นยังมีปัญหาอยู่ ซึ่งปัญหาในที่นี้อาจเกิดจากระบบการในเรื่องระบบการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็กเอง หรืออาจเกิดจากผู้ที่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีก็ได้

ตาราง 3 รายได้จากการจัดเก็บภาษีป้าย

ปี พ.ศ.	ผู้เข้าข่ายมีหน้าที่ชำระภาษี(ราย)	ประมาณการ	รายรับ	คงค้าง	
				ราย	จำนวนเงิน
2552	55	120,000	153,210	4	800
2553	55	148,000	140,218	2	1400
2554	69	150,000	186,220	5	8,480

จากตารางแสดงให้เห็นว่าในการจัดเก็บภาษีป้ายขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็กมีการจัดเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งเห็นได้จากจำนวนผู้ที่มีชื่อมีหน้าที่ชำระ และรายได้จากการเก็บภาษีป้ายที่เพิ่มขึ้นทุกปี แต่ก็ยังมีผู้ที่ค้างชำระอยู่จำนวนหนึ่งทุกปี ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าการที่มีผู้ที่ค้างชำระนั้นเป็นเหตุมาจากกระบวนการ หรือระบบการจัดเก็บภาษีของทางองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก

วิเคราะห์ระบบการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาถึงระบบการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้เห็นถึงปัญหา และจุดบกพร่องในกระบวนการจัดเก็บภาษี โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

ด้านเจ้าหน้าที่จัดเก็บ

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาส่วนมากเกิดจากจำนวนบุคลากรและความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ ซึ่งพบว่าจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการจัดเก็บภาษี และติดตามภาษีค้างชำระได้อย่างทั่วถึง เกิดจากเจ้าหน้าที่ไม่อาจใช้มาตรการบังคับทางภาษีได้ เนื่องจากถือเป็นการบังคับทางปกครองที่ถือเป็นเรื่องใหม่ที่เจ้าหน้าที่ยังไม่มีความรู้และ

ประสบการณ์ และไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนจึงยังไม่กล้าใช้อำนาจดังกล่าว เนื่องจากก่อนหน้านี้หากมีกรณีภาษีค้างชำระจะมีการส่งเรื่อง ให้พนักงานอัยการฟ้องเป็นคดีต่อศาลเพื่อให้มีการบังคับคดีตามคำพิพากษา แต่ปัจจุบันไม่อาจส่งเรื่องให้พนักงานอัยการฟ้องเป็นคดีแพ่งได้เนื่องจากถือเป็นกรณีที่ต้ององค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลัก มีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้เองและปัญหาเกิดจากการประเมินภาษีย้อนหลัง ตามมาตรา 24 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ.2475 กรณีที่ผู้รับการประเมินไม่ยื่นแบบขอรับการประเมินภาษี ซึ่งมีบางกรณีที่ กว่าเจ้าหน้าที่จะได้รวบรวมข้อมูลการเสียภาษีก็ปรากฏว่าได้ล่วงเลยระยะเวลาการเสียภาษีไป หลายปี ซึ่งเป็นเหตุให้เจ้าพนักงานต้องแจ้งการประเมินภาษีย้อนหลังตามจำนวนปีที่ค้างชำระ โดยมีค่าภาษีจำนวนมาก จึงเป็นอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้รับการประเมินไม่ยอมเสียภาษี อีกทั้งเป็นการยากต่อการติดตามให้มีการชำระภาษีเพราะระหว่างนั้น เนื่องจากอาจมีการเปลี่ยนแปลงการครอบครองทรัพย์สินด้วยปัญหาเจ้าหน้าที่ไม่อาจใช้มาตรการบังคับทางภาษีได้ เนื่องจากการกระทบสิทธิของประชาชนโดยตรง และผู้บริหารท้องถิ่นอาจไม่เห็นด้วยกับการดำเนินการดังกล่าว

ด้านระเบียบ ข้อกฎหมาย

ผลวิจัยพบว่าปัญหาและอุปสรรคด้านระเบียบข้อกฎหมาย ที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารส่วนตำบลชี้หลัก

1. การบังคับใช้กฎหมายในการบังคับชำระหนี้ภาษี โดยเฉพาะในขั้นตอนที่เจ้าหน้าที่ได้มีการแจ้งเตือนการชำระภาษีครบถ้วนตามกฎหมายแล้ว หรือเรียกเจรจาไกล่เกลี่ย หรือทาสัญญาผ่อนชำระภาษีค้างแล้วไม่เป็นผล และไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่เห็นว่าระเบียบกฎหมายมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ไม่ชัดเจน และยากต่อการนำไปปฏิบัติ ทั้งนี้ ตามที่พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475 พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 และพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510 ได้ระบุให้องค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักนำวิธีการเกี่ยวกับการยึด อาศัย และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาปรับใช้ โดยอนุโลม ซึ่งวิธีการเกี่ยวกับการยึด อาศัย และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เป็นอำนาจหน้าที่เฉพาะของเจ้าพนักงานบังคับคดีโดยปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลจึงเป็นปัญหาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักจะสามารถนำข้อกฎหมายดังกล่าวมาปรับใช้ในกระบวนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นการดำเนินการบังคับทางปกครองได้โดยอนุโลมเพียงใด ซึ่งหากมีการปฏิบัติไม่ถูกต้องอาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่หรือองค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักถูกร้องเรียนได้ง่าย เช่น ปัญหาอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักใน

ขั้นตอนในการยึด และการขายทอดตลาดทรัพย์สิน และมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ในการอำนาจหน้าที่ดังกล่าว เป็นต้น

2. ปัญหาการที่ไม่มีแนวทางปฏิบัติงานอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการ

แม้ว่ากระทรวงมหาดไทยได้มีการออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการยึดอายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นหลัก พ.ศ. 2551 เพื่อให้้องค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นหลัก ถือปฏิบัติและสามารถนำมาใช้กับกรณีการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ค้างชำระภาษีก็ตาม แต่เนื่องจากยังไม่มีกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ค้างชำระภาษี ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้้องค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นหลักแต่ละแห่งสามารถนำไปปฏิบัติได้ในทิศทางเดียวกัน จึงส่งผลทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นหลักประสบปัญหาค้ำคลั่งกัน โดยไม่อาจใช้วิธีการดำเนินการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ค้างชำระภาษี เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาลูกหนี้ผู้ค้างชำระของ้องค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นหลักอย่างจริงจัง และผู้ปฏิบัติงานในด้านนี้ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความชำนาญเรื่องดังกล่าวจึงยังไม่กล้าพอที่จะใช้มาตรการบังคับทางภาษีตามระเบียบดังกล่าวได้

3. ปัญหาความไม่น่าเชื่อถือของคำสั่งทางปกครอง

ปัญหาความไม่น่าเชื่อถือของคำสั่งทางปกครองที่ออกโดย้องค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นหลัก ทำให้เกิดปัญหาการสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ และปัญหาการไม่อาจเข้าถึงข้อมูลทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ค้างชำระภาษี เนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีข้อมูลทรัพย์สินของลูกหนี้ และ้องค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นหลักไม่มีอำนาจในการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ได้อย่างเต็มที่

ด้านการดำเนินงาน

ผลการวิจัยพบว่า้องค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นหลักประสบปัญหาด้านการดำเนินงานหลายประเด็นจึงทำให้มีภาษีค้างค้ำทุกๆปีเช่น

1. ปัญหาขั้นตอนการประเมินภาษีไม่ชอบด้วยกฎหมายมาตั้งแต่ขั้นตอนการประเมินภาษีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมาตั้งแต่ต้น เนื่องมาจากกรณีไม่ได้ ให้เหตุผลหรือข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญข้อกฎหมายอ้างอิงเพื่อให้เป็นคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 เพื่อแสดงถึงการใช้อำนาจในประเมินภาษีและแจ้งคำสั่งให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมียกหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งนั้นซึ่งในขั้นตอนของการประเมินของ้องค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นหลักส่วนใหญ่มีการดำเนินการในขั้นตอนการประเมินภาษียังไม่ชอบ

ด้วยกฎหมาย โดยไม่ได้มีการให้เหตุผลหรือข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญข้อกฎหมายอ้างอิง ประกอบการประเมินภาษีเพื่อให้การแจ้งการประเมินภาษีมียุทธศาสตร์เป็นคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากมาจากแบบเอกสารแจ้งการประเมินภาษีตามท้ายพระราชบัญญัติไม่ได้มีส่วนให้ระบุข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายอ้างอิงให้เป็นส่วนหนึ่งของการแจ้งการประเมินภาษี ซึ่งอาจทำให้การแจ้งการประเมินเป็นการแจ้งคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และอาจทำให้เป็นกระบวนการทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่อาจดำเนินการในขั้นตอนต่อไปได้โดยชอบ ซึ่งอาจถูกเพิกถอนหรือถูกโต้แย้งในภายหลังได้

2. ปัญหาการจัดเก็บข้อมูลผู้มีหน้าที่เสียภาษี

ผลการวิจัยพบว่าในขั้นตอนของตรวจสอบทรัพย์สิน การประเมินภาษีและการแจ้งการประเมินภาษีไปยังผู้มีหน้าที่เสียภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหลือส่วนใหญ่ ไม่มีการบันทึกข้อมูลหมายเลขบัตรประชาชนของผู้มีหน้าที่เสียภาษีซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่สามารถบ่งชี้ถึงตัวบุคคลได้เป็นอย่างดี และไม่มีการบันทึกรายละเอียดข้อมูลมูลิลาเนาที่เป็นปัจจุบันของผู้เสียภาษี หรือรายละเอียดการเช่าทรัพย์สินและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินภาษีและการแจ้งการประเมินภาษี ซึ่งเป็นเรื่องของระบบการจัดเก็บข้อมูลทางภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหลือ ดังนั้น หากต่อมาภายหลังต้องมีการติดตามเร่งรัดการชำระภาษีหรือการดำเนินการบังคับชำระภาษีจึงทำให้เกิดความยุ่งยากต่อการยืนยันถึงตัวบุคคลที่เป็นลูกหนี้ผู้ค้างชำระภาษี และยากต่อการติดตามเร่งรัดบังคับเอาเก็บลูกหนี้ผู้ค้างชำระภาษีดังกล่าว หากลูกหนี้ผู้ค้างชำระภาษีได้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อหรือนามสกุล ก็อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ไม่อาจติดตามให้ชำระได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากแบบเอกสารเกี่ยวกับการบันทึกดังกล่าวไม่มีส่วนให้ต้องระบุข้อมูลดังกล่าว และเมื่อประกอบกับการที่เจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอ และไม่มีความรู้ความชำนาญและไม่มีประสบการณ์ จึงอาจทำให้มองข้ามการจัดเก็บบันทึกข้อมูลที่สำคัญต่อการดำเนินการในชั้นการใช้มาตรการบังคับทางภาษีได้

3. ปัญหาการให้อำนาจผู้บริหารท้องถิ่นในการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

การให้อำนาจผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายบังคับชำระหนี้ภาษีไม่สามารถทำได้เต็มที่ เนื่องจากการดำเนินการยึดอายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินลูกหนี้ผู้ค้างชำระภาษีเป็นเรื่องกระทบสิทธิและทรัพย์สินของประชาชนโดยตรง เป็นเรื่องการกระทบต่อฐานเสียงทางการเมืองโดยตรง ทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นอาจไม่ให้ความยินยอมหรือให้ความร่วมมือในการใช้วิธีการดังกล่าว จึงส่งผลทำให้ข้าราชการประจำไม่อาจกำหนดทิศทางการดำเนินงานได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมี

ปัญหาตั้งแต่กระบวนการในชั้นการประเมินภาษีซึ่งบางท้องถิ่นอาจพบว่าการเลือกปฏิบัติต่อผู้รับ การประเมินภาษีด้วย เช่น การยกเว้นการประเมินภาษี หรือการประเมินภาษีไม่ตรงกับความเป็นจริง เป็นต้น จึงถือเป็นเลือกปฏิบัติและไม่ยุติธรรม และส่งผลกระทบต่อองค์กรบริหารส่วนตำบลชี้เล็กไม่อาจดำเนินการได้อย่างเต็มที่และไม่มีประสิทธิภาพ

4. ปัญหาการจำหน่ายหนี้สูญ การลดยอดลูกหนี้ค้างชำระ

การพิจารณาถึงปัญหาอำนาจหน้าที่ขององค์กรบริหารส่วนตำบลชี้เล็กตามระเบียบ กฎหมายเกี่ยวกับการการดำเนินการยึด อาศัยและการขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ ค้างชำระภาษี และปัญหาความร่วมมือในด้านบุคลากรในการดำเนินงานแล้ว ในกระบวนการบริหาร การจัดเก็บภาษีค้างชำระขององค์กรบริหารส่วนตำบลชี้เล็กยังคงต้องคำนึงถึงปัญหาที่สำคัญอีก ด้านหนึ่ง คือ ปัญหาการจำหน่ายหนี้สูญ การลดยอดลูกหนี้ค้างชำระ ซึ่งหากกรณีขององค์กรบริหาร ส่วนตำบลชี้เล็กไม่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามที่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ข้างต้น จนทหา ให้องค์กรบริหารส่วนตำบลชี้เล็กมีหนี้ค้างชำระแล้ว ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย การรับ เงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรบริหารส่วนตำบล ชี้เล็ก พ.ศ.2547 ได้กำหนดให้อำนาจแก่องค์กรบริหารส่วนตำบลชี้เล็กสามารถจำหน่ายหนี้ ต่างๆที่ค้างชำระกรณีที่อาจจัดเก็บได้และมีหนี้ค้างชำระเกินกว่า 10 ปี เพื่อเป็นการจำหน่ายหนี้ สูญและเป็นการลดยอดลูกหนี้ค้างชำระ ได้โดยกำหนดให้หลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญ และ วิธีการบันทึกบัญชีตามที่ปลัดกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้มายึดถือปฏิบัติ ดังนี้

1) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย การรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การ เก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรบริหารส่วนตำบลชี้เล็ก พ.ศ. 2547

ข้อ 97 “หากองค์กรบริหารส่วนตำบลชี้เล็ก มีอาจจัดเก็บหนี้จากลูกหนี้ที่ค้างชา ระเกินกว่าสิบปีขึ้นไป ด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด และได้ดำเนินการแล้วนั้น ดังนี้

(ก) เร่งรัดติดตามให้ที่ชำระหนี้แล้ว แต่ไม่สามารถจัดเก็บได้ เนื่องจากลูกหนี้ กลายเป็นบุคคลล้มละลาย ยากจน ไม่มีทรัพย์สินที่จะเรียกชำระหนี้ได้ หรือกฎหมายมิได้เปิดช่องให้ กระทำได้

(ข) กรณีลูกหนี้ตายหรือสาบสูญ ผู้รับพินัยกรรม หรือทายาทผู้รับมรดกต้องเป็น บุคคลที่มีลักษณะเช่นเดียวกับที่ระบุไว้ใน ข้อ 1

ให้องค์กรบริหารส่วนตำบลชี้เล็กครองส่วนท้องถิ่นจำหน่ายหนี้สูญจาก บัญชีลูกหนี้โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารท้องถิ่น และได้รับอนุมัติจากสภาท้องถิ่น

หลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญ และวิธีการบันทึกบัญชีให้เป็นไปตามที่ ปลัดกระทรวงมหาดไทยกำหนด”

2) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0808.4/ว 4772 ลงวันที่ 23 ธันวาคม 2552 เรื่อง หลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญ การลดยอดลูกหนี้ค้างชำระและวิธีการบันทึกบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลัก ได้แจ้งการกำหนดหลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญ การลดยอดลูกหนี้ค้างชำระและวิธีการบันทึกบัญชีที่กำหนดโดยปลัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

2.1) การจำหน่ายหนี้สูญ ให้ดำเนินการ ดังนี้

(ก) ให้องค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารท้องถิ่น และได้รับอนุมัติจากสภาท้องถิ่น

(ข) การจำหน่ายหนี้สูญตามข้อ (ก) ให้กระทำได้เมื่อได้ดำเนินการแล้ว ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

- ได้มีการสำรวจลูกหนี้ค้างชำระค่าภาษี ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และรายได้อื่นๆ ตลอดจนลูกหนี้ต่างๆอย่างทั่วถึง พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนลูกหนี้ให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ตามที่กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการกำหนด

- ได้มีการเร่งรัดติดตามให้มีการชำระหนี้แล้ว แต่ไม่สามารถจัดเก็บได้ เนื่องจากลูกหนี้กลายเป็นบุคคลล้มละลาย ยากจน ไม่มีทรัพย์สินที่จะเรียกชำระหนี้ได้ หรือด้วยเหตุอื่น

- สำหรับการอนุมัติจำหน่ายภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระเกินกว่า 10 ปี ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจจำหน่ายหนี้สูญในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ออกจากทะเบียน

2.2) การลดยอดลูกหนี้ค้างชำระ

กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักจัดเก็บข้อมูลลูกหนี้ค้างชำระโดยไม่มีมูลหนี้ หรือจัดเก็บข้อมูลผิดพลาด และได้บันทึกบัญชีเป็นรายได้ประจำปีไว้แล้ว ทำให้มียอดลูกหนี้ค้างชำระไม่ตรงตามความเป็นจริง ให้องค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักปรับลดลูกหนี้ค้างชำระตามความเป็นจริงได้ โดยให้เสนอผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติ และแจ้งสภาท้องถิ่นทราบ

2.3) วิธีการบันทึกบัญชี

เมื่อได้รับอนุมัติให้จำหน่ายหนี้สูญหรือลดยอดลูกหนี้ค้างชำระแล้วให้ดำเนินการทางด้านการบันทึกบัญชี ดังนี้

(ก) ให้ปรับลดยอดลูกหนี้ที่ได้รับอนุมัติให้จำหน่ายหนี้สูญหรือลดยอดลูกหนี้ค้างชำระแล้วแต่กรณี โดยบันทึกรายการในใบผ่านรายการบัญชีทั่วไป ดังนี้

เดบิตบัญชีสะสม xxx บาท

เครดิตบัญชีลูกหนี้ค้างชำระ (ประเภทที่ได้รับอนุมัติ) xxx บาท

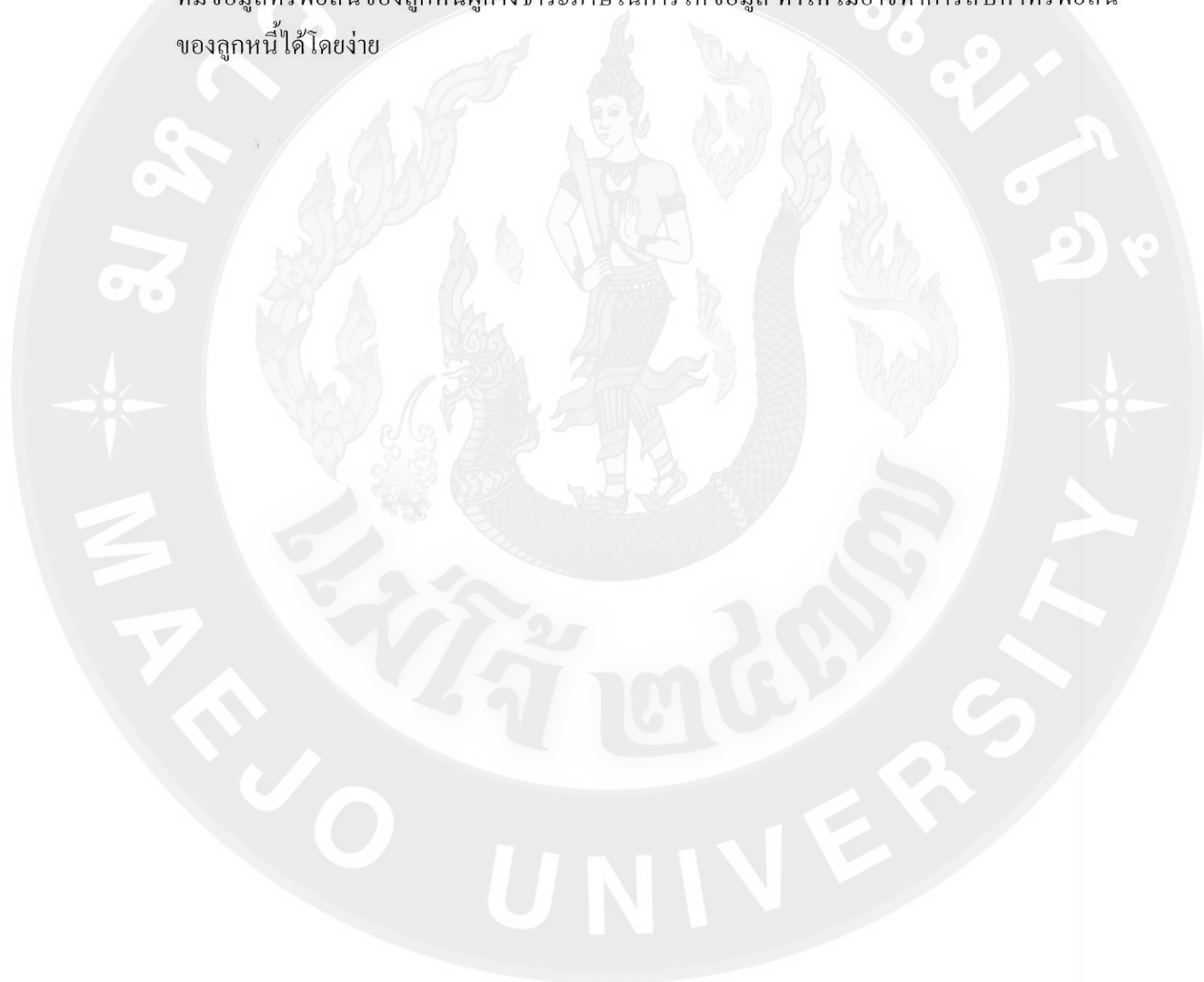
(ข) ลงทะเบียนรายละเอียดลูกหนี้ค้างชำระหรือทะเบียนอื่นๆ ให้ตรงกับรายที่ได้รับอนุมัติให้จำหน่ายหนี้สูญหรือลดยอดลูกหนี้ค้างชำระว่า “หนี้สูญ” หรือ “ปรับลดยอดลูกหนี้ค้างชำระ” แล้วแต่กรณี ด้วยหมึกแดง

ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลเล็ก มีหนี้ค้างชำระเกินกว่า 10 ปี เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเล็กไม่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามกฎหมายได้ และได้ดำเนินการ จนครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว ก็อาจจำหน่ายหนี้สูญหรือปรับลดยอดหนี้ค้างชำระในบัญชีโดยชอบด้วยกฎหมายได้ ทั้งนี้ จากปัญหาการบังคับใช้มาตรการบังคับทางปกครองจึงทำให้อาจใช้วิธีการจำหน่ายหนี้สูญและการลดยอดลูกหนี้ค้างชำระเป็นทางออกของวิธีการหลีกเลี่ยงการใช้มาตรการบังคับทางปกครองของเจ้าหน้าที่ได้ ซึ่งแม้ว่าจะทำให้ยอดหนี้ค้างชำระมีจำนวนลดลงแต่ก็ส่งผลกระทบต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเล็กสูญเสียรายได้ไปโดยใช่เหตุ และหากมีการดำเนินการอย่างไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดก็อาจเป็นเหตุให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบทางการเงินอย่างสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินทักท้วงและหากตรวจพบมูลเหตุว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อให้เกิดความเสียหายต่อราชการก็อาจถูกดำเนินการทางกฎหมายต่อไปได้

3) ปัญหาค่าใช้จ่ายในการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่คาดว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเล็กอาจประสบได้ หากว่ากรณีได้มีการดำเนินการยึด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน กล่าวคือ ปัญหาค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ กรณีมีการสืบทรัพย์พบว่าลูกหนี้ผู้ค้างชำระภาษีมีทรัพย์สินอยู่นอกเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเล็ก ผู้ออกคำสั่งทางปกครองหรือคำสั่งให้ชำระภาษี ซึ่งแม้ว่าการใช้มาตรการบังคับทางปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลเล็กจะมีผลให้สามารถบังคับใช้ได้ทั่วราชอาณาจักร เนื่องจากการใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สินตาม มาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 จะเป็นการบังคับกับทรัพย์สินของผู้อยู่ภายใต้บังคับของคำสั่งทางปกครอง ที่เรียกให้ชำระเงินโดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ใด แต่ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในต่างพื้นที่หรือต่างจังหวัด อาจมีค่าใช้จ่ายสูงและไม่คุ้มค่ากับจำนวนภาษีที่ค้างชำระได้ เนื่องจากระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลเล็กไม่ได้บัญญัติถึงการให้อำนาจองค์การบริหารส่วนตำบลเล็กอื่นให้สามารถดำเนินการใช้มาตรการบังคับทางปกครองแทนองค์การบริหารส่วนตำบลเล็กผู้ออกคำสั่งทางปกครองได้ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลเล็กผู้ออกคำสั่งทางปกครองจึงไม่อาจมอบอำนาจให้หน่วยงานอื่นหรือเอกชนดำเนินการยึดหรืออายัดหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินแทนได้ แต่อย่างไรก็ตาม

ผลการวิจัยพบว่าในขั้นตอนภายหลังจากเจ้าหน้าที่ได้มีการแจ้งเตือนการชำระภาษีครบถ้วนตามกฎหมายแล้ว หรือเรียกเจรจาไกล่เกลี่ย หรือทำสัญญาผ่อนชำระภาษีค้างแล้วไม่เป็นผล เจ้าหน้าที่จึงต้องดำเนินการใช้มาตรการบังคับทางภาษีนั่น ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็กได้มีเจ้าหน้าที่ด้านนิติการ ในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่นิติการจะใช้วิธีการสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ค้างชำระภาษี โดยหากพบทรัพย์สินอาจนำไปสู่การยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวได้ แต่ปรากฏว่าส่วนใหญ่ตรวจไม่พบทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีข้อมูลทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ค้างชำระภาษีในการให้ข้อมูล ทำให้ไม่อาจทำการสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ได้โดยง่าย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการบริหารระบบการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นและวิเคราะห์ระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก ผู้มีหน้าที่ชำระภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษีระดับอำเภอและระดับจังหวัดมีวัตถุประสงค์การศึกษาคือ

1. การวิเคราะห์การบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อวิเคราะห์ระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำมาวิเคราะห์ ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา มาบรรยาย สรุป ผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และให้ข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีปัญหาเกิดขึ้นหลายด้าน ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์ และได้ทำการวิเคราะห์ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอนดังนี้

การวางแผน ผลการศึกษพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก ได้มีการกำหนดนโยบายการบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นจัดทำแผนปฏิบัติงานตามแนวนโยบายการบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งมีการติดตามการปฏิบัติตามแผนงานนั้นอย่างครบถ้วน และจัดทำแผนการปฏิบัติงานตามแนวนโยบายการบริหารงานจัดเก็บภาษีท้องถิ่นสำรองหรือการปรับเปลี่ยนแผนงานไว้ล่วงหน้ากรณีไม่สามารถปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้

การจัดการองค์การ ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก มีการกำหนดส่วนงาน บทบาท หน้าที่ของกลุ่มเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น การกำหนดสายการบังคับบัญชาและสายการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์ตามลำดับชั้นไว้อย่างชัดเจน การกำหนดอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ของเจ้าหน้าที่แต่ละคนไว้อย่างชัดเจน และจัดทำผังองค์กรตามสายการบังคับบัญชา

การจัดคนเข้าทำงานผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก ส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้าการอบรมเพื่อพัฒนาเรื่องการจัดเก็บภาษี ส่งเสริมให้บุคลากรไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี เพื่อนำมาพัฒนาองค์กร พิจารณาคัดเลือกบุคลากรทำหน้าที่รับผิดชอบการจัดเก็บภาษี ในรูปแบบกรรมการ รวมทั้งมีการปฐมนิเทศกับบุคลากรใหม่ ให้เข้าใจถึงข้อปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษี ประชุมแนะนำการใช้วัสดุอุปกรณ์ใหม่ในการจัดเก็บภาษี และมีการวางแผนจัดประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีของบุคลากร

การอำนวยการ ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่งานเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นให้ปฏิบัติงานแทนกันโดยมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ สร้างระเบียบข้อบังคับเพื่อความเป็นระเบียบในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของพนักงานในการบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นเจ้าหน้าที่บริหารในหน่วยงานมีอำนาจตัดสินใจสั่งการได้ เปิดโอกาสให้เสนอความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจในการสั่งการตามลำดับขั้นตอนของสายการบังคับบัญชา โดยยึดแผนการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้เป็นหลัก ให้อำนาจในการตัดสินใจสั่งการแก่ผู้บริหารในระดับต่างๆ อย่างเหมาะสม การสั่งการมีความเหมาะสมกับเวลาและสถานที่ โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการปรึกษาหารือกับบุคลากรฝ่ายจัดเก็บภาษี ก่อนการตัดสินใจ

การประสานงาน ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก มีการจัดระบบการประสานงาน ในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีการประชุมชี้แจงวิธีการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอนของการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานรับทราบ และหน้าที่ของตน มีการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีและช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น มีการประสานงานระหว่างบุคลากรกับชุมชนได้อย่างเหมาะสม มีการบริการข้อมูลข่าวสารแก่หน่วยงานและผู้ที่มาติดต่อเรื่องการจัดเก็บภาษี

การรายงานผล ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก มีการติดตาม รายงานการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของส่วนงานที่เกี่ยวข้องทุกส่วนงานภายในกำหนดเวลา มีการควบคุม ติดตาม รายงานการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น จัดให้มีการเสนอข่าวสาร การจัดเก็บภาษีให้บุคลากรรับทราบ จัดให้มีรายงานผลการประชุมของฝ่ายจัดเก็บภาษี อย่างสม่ำเสมอ แจ้งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับผลการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษี แจ้งสิทธิและประโยชน์ที่พึงมีได้ให้ทราบอย่างสม่ำเสมอ

การจัดทำงบประมาณ ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก มีการจัดทำงบประมาณทางการเงินในการจัดเก็บภาษี รวมทั้งมีการวางแผนเพื่อจัดสรรงบประมาณด้านการจัดเก็บภาษี พิจารณาปรับแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณด้านการจัดเก็บภาษี จัดเสนอขอ งบประมาณด้านการจัดเก็บภาษีเพิ่มเติมสำหรับโครงการใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนา มีการประเมินผล การใช้งบประมาณ เพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดทำแผนการจัดเก็บภาษีในปีต่อไป แต่ยังพบว่า ไม่ได้มีการจัดตั้งงบประมาณในการพัฒนาด้านการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีให้มีความรู้และทักษะในเรื่องภาษีมากขึ้น อีกทั้งการจัดงบประมาณในส่วนของการพัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีให้มีความคล่องตัวและรวดเร็วมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็กในการบริหารการจัดเก็บภาษีค้างชำระ อันเป็นผลมาจากปัจจัยปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยพบปัจจัยปัญหาสำคัญดังนี้

ด้านบุคลากรเจ้าหน้าที่

ปัญหาที่เกิดจากความพร้อมด้านบุคลากรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงเฉพาะด้านการจัดเก็บภาษีจึงมีจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ไม่พร้อมสำหรับการดำเนินการใช้มาตรการบังคับภาษีค้างชำระ และเจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ความชำนาญด้านการจัดเก็บภาษีและการใช้มาตรการบังคับทางภาษี รวมถึงไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้านระเบียบ กฎหมาย

ปัญหาและอุปสรรคด้านระเบียบ กฎหมาย ที่ไม่มีรายละเอียดหลักเกณฑ์ ในแนวทางปฏิบัติ และไม่อาจเข้าใจได้ชัดเจนว่าจะสามารถนำข้อกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการยึด आयัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สินในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งบัญญัติไว้เพื่อการ บังคับคดีทางแพ่งตามคำพิพากษาของศาล มาปรับใช้ในกระบวนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการดำเนินการบังคับทางปกครองได้โดยอนุโลมเพียงใด จึงเป็น ปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการบริหารจัดการเก็บภาษีค้างชำระเป็นอย่างมาก

ด้านการดำเนินงาน

ปัญหาการดำเนินงานซึ่งอาจถูกแทรกแซงโดยเหตุผลทางการเมือง เนื่องจากการ ให้อำนาจผู้บริหารท้องถิ่นในการใช้อำนาจดำเนินการใช้มาตรการบังคับภาษีดังสาระ แต่เนื่องจาก หากมีการดำเนินการก็อาจกระทบต่อสิทธิของประชาชนและเป็นการกระทบต่อฐานคะแนนเสียง ทางการเมืองได้

ซึ่งการจะดำเนินการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลหลัก อำเภอมะ แดง จังหวัดเชียงใหม่ได้ต้องอาศัยระบบและกระบวนการจัดเก็บภาษี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมการจัดเก็บภาษี มีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติ หน้าที่เกี่ยวกับภาษี เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการแล้วในช่วงเดือนกันยายนเจ้าหน้าที่ต้องจัดทำ แผนการปฏิบัติงานประจำปี มีการตรวจสอบ คัดลอกรายชื่อผู้อยู่ในเกณฑ์เสียภาษีและบัญชีลูกหนี้ ว่ามีผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีกี่ราย และแยกเป็นภาษีแต่ละประเภท เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการเรียกเก็บ ภาษีกับผู้มีหน้าที่เสียภาษี และเพื่อความเหมาะสมในการจัดเตรียมแบบพิมพ์ต่างๆ ที่ใช้ในการ จัดเก็บภาษีในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคมจัดทำหนังสือประชาสัมพันธ์แจ้งล่วงหน้าให้ผู้มี หน้าที่เสียภาษีทราบ

2. ขั้นตอนการการจัดเก็บภาษี ซึ่งเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนเมษายน ผู้ที่มี หน้าที่เสียภาษีจะต้องยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษี (ภาษีโรงเรียนและที่ดิน ยื่นแบบแสดง รายการเพื่อเสียภาษีภายในเดือนกุมภาพันธ์ ภาษีป้ายยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีภายในเดือน มีนาคม และภาษีบำรุงท้องที่ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีในเดือนเมษายน) เมื่อผู้รับประเมินไม่ พอใจการประเมินของพนักงาน มีสิทธิร้องขอให้พิจารณาการประเมินใหม่ และการร้องขอยกเว้น ขอให้ปลดภาษีหรือลดค่าภาษีได้

3. ขั้นตอนเร่งรัดการจัดเก็บภาษี ซึ่งเกิดขึ้นกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีภายในระยะเวลาที่กำหนด เจ้าหน้าที่ได้มีหนังสือแจ้งเตือนไปแล้วแต่ยังคงไม่มายื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษี เมื่อติดตามทวงถามถึง 3 ครั้ง แล้วยังไม่มายื่นแบบแสดงรายการ เพื่อเสียภาษี ให้แจ้งความต่อพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง (อำเภอ) เพื่อดำเนินคดีแก่ผู้ไม่ยื่นแบบเสียภาษี และประสานกับอำเภอขอทราบผลคดีเป็นระยะๆ

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องการบริหารระบบการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นและวิเคราะห์ระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก เพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นมากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอโดยมีประเด็นดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 วิเคราะห์การบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีกระบวนการในการบริหารเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ และยึดระเบียบข้อกฎหมายเป็นหลักในการบริหารงาน โดยในการบริหารนั้นได้มีจุดบกพร่องเชิงกระบวนการในหลายๆด้าน ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์การบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก โดยมีรายละเอียดแบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอนดังนี้

1.ด้านการวางแผน (Planning)

องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก ได้มีการกำหนดนโยบายการบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นจัดทำแผนปฏิบัติงานตามแนวนโยบายการบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยการจัดประชุมในทุกๆ 3 ปี และ 5 ปี ตามข้อกำหนดการจัดทำแผนพัฒนาของตำบลรวมทั้งมีกระบวนการการติดตามการปฏิบัติตามแผนงานนั้นอย่างครบถ้วน เช่น การให้เจ้าหน้าที่ติดตามการจัดเก็บภาษีโดยการออกไปเก็บนอกสถานที่ เป็นต้น อีกทั้งยังมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานตามแนวนโยบายการบริหารงานจัดเก็บภาษีท้องถิ่นสำรองหรือการปรับเปลี่ยนแผนงานไว้ล่วงหน้ากรณีไม่สามารถปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ได้ ซึ่งทั้งหมดที่องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็กได้ทำมาก็ เป็นกระบวนการวางแผนงานเพื่อการจัดเก็บภาษีที่มี

ประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวิจิ ตระกูลมัยผล (2541) ศึกษาความรู้และเจตคติของผู้เสียภาษีที่มี การเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ที่กล่าวว่า การจะจัดเก็บภาษีให้เกิดประสิทธิภาพนั้นต้องเริ่มมา จากการวางแผนในการจัดเก็บภาษีที่ดีก่อน และอีกอย่างที่สำคัญคือผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องควรมี มาตรการปรับปรุงแก้ไขวิธีการเสียภาษีให้สะดวกรวดเร็ว เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสนใจใน การเสียภาษี จึงจะทำให้การจัดเก็บภาษีนั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การจัดการองค์การ (Organizing)

องค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลัก มีการกำหนดส่วนงาน บทบาท หน้าที่ของกลุ่ม เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น โดยการจัดระบบการทำงานของบุคลากร ให้สอดคล้องกับหน้าที่งานที่รับผิดชอบ มีการกำหนดสายการบังคับบัญชาและสายการปฏิบัติงานที่ มีความสัมพันธ์ตามลำดับชั้น ไว้อย่างชัดเจนในส่วนของการจัดทำผังองค์กรองค์การบริหาร ส่วนตำบลชี้หลัก ได้มีการจัดองค์กรตามสายการบังคับบัญชาที่เป็นระบบตามระเบียบข้อกฎหมาย เป็น การบริหารองค์การที่พร้อมต่อการดำเนินงานที่เป็นระบบ เป็นสิ่งที่ช่วยให้การจัดเก็บภาษีขององค์การ บริหารส่วนตำบลชี้หลักรวดเร็วขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระศักดิ์ โฆษณวุฒิ (2547) ได้ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปะ อำเภอ จอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้าง วิธีการปฏิบัติงานและ ด้านบุคลากรมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน แปะ กล่าวคือ ถ้าโครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสม คณะ ผู้บริหารสามารถที่จะประสานงานกับพนักงานได้อย่างดี มีกฎระเบียบวิธีการปฏิบัติงาน กฎหมาย ด้านภาษี วิธีการและบทกำหนดโทษที่เหมาะสม มีจำนวนของบุคลากรที่เพียงพอมีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในด้านการจัดเก็บภาษีที่ดีก็จะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการจัดเก็บ ภาษีอากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มมากขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักยังได้มีการ กำหนดอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ของเจ้าหน้าที่แต่ละคนไว้อย่าง ชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติงานนั้นยังมีการทำงานทับซ้อนระหว่างตำแหน่งบ้างในบางขั้นตอน สอดคล้องกับ ที่กล่าวว่า ปัญหาที่ประชาชนประสบปัญหา คือ การให้บริการและการอำนวยความสะดวก ของเจ้าหน้าที่ปัญหาผู้เสียภาษีได้รับหนังสือแจ้งให้มาเสียภาษีล่าช้า ซึ่งมีสาเหตุมาจาก กระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่มีความล่าช้า และการทำงานที่ทับซ้อนกัน

3.ด้านการจัดการบุคคล(Staffing)

องค์การบริหารส่วนตำบลจี้เหล็กมีการส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้าอบรมเพื่อพัฒนาเรื่องการจัดเก็บภาษี ส่งเสริมให้บุคลากรไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี เพื่อนำมาพัฒนาองค์กร พิจารณาคัดเลือกบุคลากรทำหน้าที่รับผิดชอบการจัดเก็บภาษี ในรูปแบบกรรมการ รวมทั้งมีการประชุมปรึกษากับบุคลากรใหม่ ให้เข้าใจถึงข้อปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษี ประชุมแนะนำการใช้วัสดุอุปกรณ์ใหม่ในการจัดเก็บภาษี และมีการวางแผนจัดประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีของบุคลากร ซึ่งในการปฏิบัติงาน ปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลจี้เหล็กซึ่งเป็นเจ้าพนักงานประเมินภาษี และหัวหน้าส่วนการคลังเป็นเจ้าพนักงานจัดเก็บภาษีเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดเก็บรายได้เป็นอย่างดี และคณะผู้บริหารและสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลจี้เหล็กเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาการจัดเก็บรายได้เป็นอย่างดี จะเป็นผู้นำในการจัดเก็บภาษีขององค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เนาวรัตน์ ธรรมวรากล (2551) ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลศาลาลำดวน อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่า 1) ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลศาลาลำดวน พบว่า ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลศาลาลำดวน ขึ้นอยู่กับการบริหารงานบุคคล ส่งผลต่อการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลศาลาลำดวน ที่มีประสิทธิภาพ เพราะว่า ถ้าบุคลากรมีความรู้ความสามารถในการจัดเก็บภาษีไม่สูงนักจะส่งผลทำให้ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ลดลง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีส่วนใหญ่ต้องทำงานหลายอย่าง จึงไม่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เทศบาลตำบลศาลาลำดวน ควรพิจารณาเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ในส่วน ที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรของตนเองให้เหมาะสม ฝึกอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ การประเมินรายได้ และการจัดการอื่น ๆ ฝึกอบรมด้านการบริการแก่ประชาชน การสร้างอริยาศัยที่ดีต่อประชาชนผู้มาติดต่อขอใช้บริการ และการอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่สามารถกระทำได้

4. ด้านการอำนวยการ (Directing)

องค์การบริหารส่วนตำบลจี้เหล็กมีการมอบหมายอำนาจหน้าที่งานเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นให้ปฏิบัติงานแทนกันโดยมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ สร้างระเบียบข้อบังคับเพื่อความเป็นระเบียบในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของพนักงานในการบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นเจ้าหน้าที่บริหารในหน่วยงานมีอำนาจตัดสินใจสั่งการได้ เปิดโอกาสให้เสนอความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจในการสั่งการตามลำดับขั้นตอนของสายการบังคับบัญชา โดยยึดแผนการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้เป็นหลัก ให้อำนาจในการตัดสินใจสั่งการแก่

ผู้บริหารในระดับต่างๆ อย่างเหมาะสม การสั่งการมีความเหมาะสมกับเวลาและสถานที่ โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการ ปรีกษาหรือกับบุคลากรฝ่ายจัดเก็บภาษี ก่อนการตัดสินใจ มีการออกคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการออกจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลัก มีการแจ้งให้ผู้ที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษียื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สิน องค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและเข้าใจการจัดเก็บรายได้ องค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักมีการออกใบบริการรับชำระภาษีนอกสถานที่ องค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักมีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการจัดเก็บรายได้ องค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักมีการออกข้อบังคับตำบลเพื่อจัดเก็บรายได้อื่นนอกจากภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย และผู้บริหารและบุคลากรของ องค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักให้ความร่วมมือในการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ในระดับสูง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วลาสินี เมฆนิติกุล (2551) ที่ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า 1) ความรู้ความเข้าใจในระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ และตัวแปรด้านการบริหารของเจ้าหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยการกำกับดูแลจากผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา ด้านความพร้อมในสถานที่วัสดุอุปกรณ์ ด้านความพร้อมบุคลากรและด้านความร่วมมือของประชาชน ยังไม่สูงนักแต่เป็นที่น่าสนใจที่เจ้าหน้าที่เหล่านี้สามารถจัดเก็บรายได้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ในด้านต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย ด้านความถูกต้องครบถ้วน ด้านการจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา ด้านความคุ้มค่าของค่าใช้จ่าย ด้านการตรวจสอบติดตาม ด้านการฝึกอบรมให้ความรู้ตามสายงาน และด้านบุคลากรมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ อยู่ในระดับสูง ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลโนนธาตุเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักมีการแจ้งให้ผู้ที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษียื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สิน องค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและเข้าใจการจัดเก็บรายได้ และผู้บริหารและบุคลากรของ องค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลักให้ความร่วมมือในการพัฒนาการจัดเก็บรายได้

5. ด้านการประสานงาน (Coordinating)

องค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลัก มีการจัดระบบการประสานงาน ในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีการประชุมชี้แจงวิธีการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอนของการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานรู้บทบาทและหน้าที่ของตน มีการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีและช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น มีการประสานงานระหว่างบุคลากรกับชุมชนได้อย่างเหมาะสม มีการบริการข้อมูลข่าวสารแก่หน่วยงานและผู้ที่มาติดต่อเรื่องการจัดเก็บภาษี มีสถานที่ทำงานหรือห้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับการ

จัดเก็บรายได้ที่สะดวกในการติดต่อประสานงาน มีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงาน เช่น คอมพิวเตอร์ ตู้เก็บเอกสาร และแบบพิมพ์ต่าง ๆ สำหรับการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ และให้บริการแก่ประชาชน มีวัสดุที่ใช้ในการปฏิบัติงานสามารถเบิกใช้หรือนำไปใช้งานได้สะดวก รวดเร็วและทันการณ์ มีสถานที่จอดรถกว้างขวางพอเพียงและบริเวณที่นั่งพักรับรองแก่ผู้มาใช้บริการและติดต่อชำระภาษี และมีการจัดทำป้ายแสดงรายละเอียดวิธีปฏิบัติและช่วงเดือนที่ต้องชำระภาษีที่องค์การบริหารส่วนตำบลอย่างชัดเจน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเสริม กันมั่ง (2552) ศึกษาการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดเก็บรายได้กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 11 แห่งในเขตพื้นที่อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า การเปรียบเทียบรายได้ย้อนหลัง 5 ปี การเก็บรายได้ขึ้นอยู่กับศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ภาษีบำรุงท้องที่รายได้มีความสัมพันธ์กับพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ภาษีโรงเรือนและภาษีป้ายรายได้สัมพันธ์กับความเจริญด้านเศรษฐกิจ ชุมชนเมืองและความหนาแน่นของประชากร ปัญหาที่พบส่วนใหญ่เกี่ยวกับระบบการจัดการองค์กร คือ บุคลากรไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารงาน เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ ขาดความรู้ความสามารถ ขาดบุคลากรงบประมาณ อุปกรณ์และการนาเทคโนโลยีสารสนเทศ แผนที่ภาษีมาใช้ในการจัดเก็บรายได้ การปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษี แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของสมบัติ วรวิเวทย์ (2555) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลนครนครสวรรค์ยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก อันเนื่องมาจากการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านกฎหมาย การจัดสรรงบประมาณของเทศบาลนครนครสวรรค์สำหรับใช้ในการพัฒนาบุคลากรยังไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์เกิดการชำรุดแล้วไม่ได้รับการซ่อมแซม ซึ่งก็จะส่งผลให้เกิดความล่าช้าและข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานได้

6. ด้านการรายงานผล (Reporting)

องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก มีการติดตามรายงานการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของส่วนงานที่เกี่ยวข้องทุกส่วนงานภายในกำหนดเวลา มีการควบคุม ติดตาม รายงานการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น จัดให้มีการเสนอข่าวสาร การจัดเก็บภาษีให้บุคลากรรับทราบ จัดให้มีรายงานผลการประชุมของฝ่ายจัดเก็บภาษี อย่างสม่ำเสมอ แจ้งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับผลการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษี แจ้งสิทธิและประโยชน์ที่พึงมีได้ให้ทราบอย่างสม่ำเสมอ มีการรายงานความก้าวหน้าในการจัดเก็บรายได้ มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือกิจกรรมมีการประเมินผลประโยชน์ของโครงการหรือกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ มีการสรุปข้อมูลสถานะทางการเงินประจำเดือนและประจำปี และมีการสรุปประเด็นปัญหาแนวทางการแก้ไขและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำ โดยทุกขั้นตอนกระบวนการปฏิบัติงานในการจัดเก็บภาษีขององค์การ

บริหารส่วนตำบลให้ถูกต้องอยู่บนพื้นฐานของความโปร่งใส สอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งแก้ว ถนอมถิน (2452) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และทัศนคติต่อการเสียภาษีของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่าการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนผู้เสียภาษีได้ เข้าใจวิธีการ ขั้นตอน การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี รวมทั้งการจัดเก็บภาษีจะต้องเป็นไป อย่างโปร่งใสและประชาชนผู้เสียภาษีสามารถตรวจสอบการใช้จ่ายเงินได้จะเป็นส่วนสนับสนุนให้ ผู้เสียภาษีมีความยินดีและความสนใจในการเสียภาษีให้กับท้องถิ่นและการหลบหนีและหลีกเลี่ยง ภาษีก็จะลดน้อยลง

7. ด้านการจัดทำงบประมาณ (Budgeting)

การจัดทำงบประมาณ ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลให้เล็ก มีการ จัดทำงบประมาณทางการเงินในการจัดเก็บภาษี รวมทั้งมีการวางแผนเพื่อจัดสรรงบประมาณด้าน การจัดเก็บภาษี พิจารณาปรับแผนการใช้จ่ายงบประมาณด้านการจัดเก็บภาษี จัดเสนอขอ งบประมาณด้านการจัดเก็บภาษีเพิ่มเติมสำหรับโครงการใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนา มีการประเมินผล การใช้งบประมาณ เพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดทำแผนการจัดเก็บภาษีในปีต่อไป แต่ยังพบว่า ไม่ได้มี การจัดตั้งงบประมาณในการพัฒนาด้านการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีให้มีความรู้และทักษะใน เรื่องภาษีมากขึ้น อีกทั้งการจัดงบประมาณในส่วนของการพัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีให้มีความ คล่องตัวและรวดเร็วมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญภา ยนต์ชมพู (2554) ที่ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลกรณีศึกษา เปรียบเทียบในจังหวัดขอนแก่น. พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเพียงส่วนใหญ่เห็นว่า มีการ นำงบประมาณจัดทำโครงการในด้านการพัฒนางานจัดเก็บรายได้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ มีการลงทุน ด้านการพัฒนารายได้โดยการจ้างเหมาเอกชนหรือดำเนินการเองในการจัดทำแผนที่ภาษีและ ทะเบียนทรัพย์สิน และคณะผู้บริหารเห็นความสำคัญและมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนางาน จัดเก็บรายได้ ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลโนนธาตุส่วนใหญ่เห็นว่ามีงบประมาณในการอบรม เจ้าหน้าที่และศึกษาดูงานการจัดเก็บรายได้

สรุปผลการวิจัยการบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล จีให้เล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีปัญหาเกิดขึ้นหลายด้าน ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์ และได้ทำการวิเคราะห์ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอนคือการวางแผน (Planning) การจัดการองค์การ (Organizing) .การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงานผล (Reporting) การจัดทำงบประมาณ (Budgeting) สำหรับขั้นตอนที่ ยังเป็นปัญหาอุปสรรคในการบริหารระบบการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นคือคือขั้นตอนการจัดทำ

งบประมาณไม่ได้มีการจัดตั้งงบประมาณในการพัฒนาด้านการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีให้มี
ความรู้และทักษะในเรื่องภาษีมากขึ้น อีกทั้งการจัดงบประมาณในส่วนของการพัฒนาระบบการ
จัดเก็บภาษีให้มีความคล่องตัวและรวดเร็วมากขึ้นจึงทำให้การจัดเก็บภาษีมียากยิ่งกว่าทุกปีซึ่ง
สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ วรวิเวทย์ (2555) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ
จัดเก็บรายได้และ แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลนคร
นครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า เทศบาลนครนครสวรรค์มีเจ้าหน้าที่ ที่ดำเนินงาน ด้านการจัดเก็บ
รายได้ไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านกฎหมาย การจัดสรรงบประมาณของ
เทศบาลนครนครสวรรค์สำหรับใช้ในการพัฒนาบุคลากรยังไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์เกิดการชำรุด
แล้วไม่ได้รับการซ่อมแซม ซึ่งก็จะส่งผลให้เกิดความล่าช้าและข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การวิเคราะห์ระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล ชีเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

องค์การบริหารส่วนตำบลชีเหล็กยังคงประสบกับสภาพปัญหาการบริหารการ
จัดเก็บภาษีค้างชำระ ที่ทำให้สูญเสียรายได้ส่วนหนึ่งไปกับการที่ไม่อาจบังคับชำระภาษีค้างได้ แม้ว่า
อาจเป็นจำนวนเงินไม่มากเมื่อเทียบกับจำนวนเงินที่เป็นรายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลชีเหล็ก
ส่วนท้องถิ่นได้รับการจัดสรรหรือเงินอุดหนุนจากรัฐบาล แต่ในการศึกษาถึงปัญหาดังกล่าวได้
แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและความสามารถในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี
เหล็กในการบริหารการจัดเก็บภาษีค้างชำระ อันเป็นผลมาจากปัจจัยปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยพบ
ปัจจัยปัญหาสำคัญดังนี้

ด้านบุคลากรเจ้าหน้าที่

ปัญหาที่เกิดจากความพร้อมด้านบุคลากรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน พบว่าองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงเฉพาะด้านการจัดเก็บภาษีจึงมีจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ไม่
พร้อมสำหรับการดำเนินการใช้มาตรการบังคับภาษีค้างชำระ และเจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ความชำนาญ
ด้านการจัดเก็บภาษีและการใช้มาตรการบังคับทางภาษี รวมถึงไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ที่นำมาใช้ในการ
ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัย
ของบุญเสริม กันมั่ง (2552) ได้ศึกษาการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดเก็บรายได้กรณีศึกษาขององค์กร
บริหารส่วนตำบล จำนวน 11 แห่งในเขตพื้นที่อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ปัญหาที่พบส่วน
ใหญ่เกี่ยวกับระบบการจัดเก็บภาษี คือ บุคลากรไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารงาน เจ้าหน้าที่

จัดเก็บรายได้ ขาดความรู้ความสามารถ ขาดบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ แผนที่ภาษีมาใช้ในการจัดเก็บรายได้ การปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษี

ด้านระเบียบ กฎหมาย

ปัญหาและอุปสรรคด้านระเบียบ กฎหมาย ที่ไม่มีรายละเอียดหลักเกณฑ์ ในแนวทางปฏิบัติ และไม่อาจเข้าใจได้ชัดเจนว่าจะสามารถนำข้อกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการยึด อาศัย และการขายทอดตลาดทรัพย์สินในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งบัญญัติไว้เพื่อการบังคับคดีทางแพ่งตามคำพิพากษาของศาล มาปรับใช้ในกระบวนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการดำเนินการบังคับทางปกครองได้โดยอนุโลมเพียงใด จึงเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีค้างชำระเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับ ปณิษฐา รักธรรม (2548) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ที่ว่าปัญหาผู้เสียภาษีได้รับหนังสือแจ้งให้มาเสียภาษील่าช้า ปัญหาประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจกฎหมายระเบียบ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี ปัญหาตามที่กล่าวมาเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนเกิดความคิดเห็นในเชิงลบต่อการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านการดำเนินงาน

ปัญหาการดำเนินงานซึ่งอาจถูกแทรกแซงโดยเหตุผลทางการเมือง เนื่องจากการให้อำนาจผู้บริหารท้องถิ่นในการใช้อำนาจดำเนินการใช้มาตรการบังคับภาษีค้างชำระ แต่เนื่องจากหากมีการดำเนินการก็อาจกระทบต่อสิทธิของประชาชนและเป็นการกระทบต่อฐานคะแนนเสียงทางการเมืองได้ สอดคล้องกับ ชีระศักดิ์ โฆษณวุฒิ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า วิธีการปฏิบัติงานและด้านบุคลากรมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปะ กล่าวคือ ถ้าโครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสม คณะผู้บริหารสามารถที่จะประสานงานกับพนักงานได้อย่างดี มีกฎระเบียบวิธีการปฏิบัติงาน กฎหมายด้านภาษี วิธีการและบทกำหนดโทษที่เหมาะสม มีจำนวนของบุคลากรที่เพียงพอมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านการจัดเก็บภาษีที่ดีก็จะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการจัดเก็บภาษีอากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น ระบบการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้ให้เห็นด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่ ระเบียบกฎหมาย และการดำเนินการยังเป็นปัญหาอุปสรรคในการบริหารระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้ให้เห็นซึ่งส่งผลให้มีภาษีค้างชำระซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพจน์ แสงฉาย (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี คือ โครงสร้างขององค์กร คือ จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูนมีจำนวนน้อยทำให้การจัดเก็บภาษีไม่ทั่วถึง ขาดความกระตือรือร้นขาดความเอาใจใส่ในการจัดเก็บภาษี ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ยังหวังรายได้จากส่วนกลางมากกว่ารายได้ที่จัดเก็บเอง ตลอดจนเจ้าหน้าที่และประชาชนไม่มีความรู้เกี่ยวกับภาษีทำให้รายได้ของเทศบาลเมืองลำพูนลดลง

แนวทางการปรับปรุงกระบวนการการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลัก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

การจะทำให้การจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลัก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เกิดประสิทธิภาพและความสำเร็จนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือในการพัฒนาทั้งในด้านการบริหารงานจากผู้บริหารและพนักงาน และระบบการทำงานที่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางในการช่วยให้การจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลัก นั้นให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ต้องเริ่มจากขั้นตอนการเตรียมการจัดเก็บภาษี ในการปรับปรุงเรื่องการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้หลัก ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง สร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น ผ่านสื่อต่างๆ โดยข้อความที่ส่งถึงประชาชนเป็นเรื่องความรู้เกี่ยวกับภาษี เจ้าหน้าที่ควรมีการตรวจสอบทะเบียนรายชื่อผู้เสียภาษีให้ครบถ้วนรัดกุม เพื่อจะได้จัดเตรียมแบบพิมพ์ให้พร้อมในการรับชำระภาษี มีการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ และมีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน

2. ขั้นตอนการดำเนินการจัดเก็บภาษี ในการปรับปรุงการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกำหนดเวลาขึ้นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีให้กับประชาชนผู้เสียภาษี โดยการทำป้ายประชาสัมพันธ์ติดตามทางแยกถนนสายหลักของหมู่บ้าน จัดเตรียมเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอเมื่อมีประชาชนมาพร้อมกันหลายราย และเมื่อผู้เสียภาษีไม่พอใจในการประเมินภาษี เจ้าหน้าที่ควรให้คำแนะนำ ในส่วนของผู้บริหารควรให้การสนับสนุนการปรับขยายฐานภาษี เพื่อจะได้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

3. ขั้นตอนการเร่งรัดการจัดเก็บภาษี เจ้าหน้าที่ควรมีการเร่งรัดจัดเก็บภาษีตามระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัด และไม่เลือกปฏิบัติ

โดยสรุป ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนการคลัง มีการเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยส่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บภาษีไปอบรมเกี่ยวกับภาษี เพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับระเบียบ กฎหมาย ในการจัดเก็บภาษีอย่างถูกต้องแท้ ปลุกฝังให้เจ้าหน้าที่ให้บริการประชาชนด้วยท่าทีที่เป็นมิตร กระตือรือร้นเต็มใจให้บริการ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ ให้มีโปรแกรมสำเร็จรูปที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้มารับบริการ จัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีท้องถิ่นให้กับผู้เสียภาษี ตลอดจนการสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนในการชำระภาษี และปรับปรุงระเบียบกฎหมายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยการบริหารและระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการบริหารและระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นตำบลชี้เหล็ก อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ ยังมีจุดบกพร่องอยู่ในหลายๆด้าน จึงได้นำเสนอเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาการนำระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นไปใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เหมาะสม ตั้งแต่ระดับนโยบายไปสู่ระดับปฏิบัติในท้องถิ่น ตลอดจนการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยการบริหารและระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ค้นพบข้อบกพร่องของการบริหารและระบบระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น โดยผู้วิจัยได้เสนอแนะในเชิงนโยบายในการบริหารและระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ควรให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่บังคับใช้มาตรการบังคับทางปกครอง กรณีภาษีค้างชำระขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก หรืออาจมีการมอบหมายให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งสามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองแทนองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็กได้ เนื่องจากปัญหาการบริหารการจัดเก็บภาษีค้างชำระขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก ซึ่งพบว่ามีปัญหาหลักที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาและอุปสรรคด้านระเบียบ กฎหมาย ปัญหาความร่วมมือด้านบุคลากรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และปัญหาการดำเนินงานซึ่งอาจถูกแทรกแซงโดยเหตุผลทางการเมือง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาของระบบขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็กทั้งระบบ ซึ่งเป็นการยากที่จะแก้ไขปรับปรุงในส่วนใดส่วนหนึ่งแล้วจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ เช่น หากมีการแก้ไขระเบียบกฎหมายและได้กำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนแล้ว แต่เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจไม่มีความพร้อม ก็ไม่อาจดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ หรือหากเมื่อมีการจัดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่จนกระทั่งมีความพร้อม แต่ผู้บริหารท้องถิ่นอาจไม่มีการอนุญาตหรืออนุมัติให้ดำเนินการเนื่องจากการถูกแทรกแซงโดยเหตุผลทางการเมือง เมื่อเป็นดังนี้ ก็ไม่อาจแก้ไขปัญหาได้เช่นกัน เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็กมีความใกล้ชิดอย่างยิ่งกับประชาชนในท้องถิ่นเองโดยมีการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาโดยตรงจากประชาชน ดังนั้นจึงทำให้ข้าราชการการเมืองมีบทบาทเป็นผู้บริหารท้องถิ่น และกรณีการใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยการยึดทรัพย์อายัดทรัพย์และขายทอดตลาดทรัพย์ ซึ่งเป็นการดำเนินการที่กระทบต่อสิทธิของประชาชนโดยตรง อันจึงอาจถือเป็นการกระทบต่อความพึงพอใจและกระทบต่อฐานคะแนนเสียงทางการเมืองได้ และเป็นท้องถิ่นขนาดเล็กที่ต้องมีการใช้มาตรการบังคับทางปกครองดังกล่าวแล้ว อาจทำให้เป็นการเผชิญหน้าโดยตรงระหว่างผู้บริหารท้องถิ่นและประชาชนผู้ถูกบังคับทางปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นอาจเลือกที่จะไม่การดำเนินการได้ ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้

ว่าการให้หน่วยงานอื่นใช้อำนาจในการบังคับใช้มาตรการบังคับทางปกครองในพื้นที่ท้องถิ่น อาจเป็นแนวทางที่เหมาะสมมากกว่าการใช้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบังคับใช้ด้วยตนเอง

2. ปรับปรุงระเบียบ กฎหมาย หรือแนวทางปฏิบัติให้แก่เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถใช้ปฏิบัติได้อย่างละเอียด ชัดเจน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน กรณี การอาชญากรรมหรือถูกฟ้องร้องเป็นคดีความ โดยศึกษาเทียบเคียงกับอำนาจหน้าที่ของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง และเจ้าพนักงาน บังคับคดี กรมบังคับคดีเป็นสำคัญ เช่น การยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีชื่อบุคคลอื่นเป็นเจ้าของร่วม การขายทอดตลาดทรัพย์สิน และโดยเฉพาะการยึดสังหาริมทรัพย์ภายในบ้านของลูกหนี้ผู้ค้างชำระภาษี เนื่องจากพบว่าจำนวนภาษีที่ค้างชำระส่วนใหญ่เป็นจำนวนเงินไม่มาก ซึ่งหากเลือกใช้วิธีการบังคับเอาเก็บทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง อาจถูกร้องเรียนเรื่องการยึดทรัพย์เกินกว่ามูลหนี้ซึ่งเป็นเหตุให้ ถูกร้องเรียนหรือฟ้องร้องถึงการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบได้

ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร

เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่การบริหารและระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีประสิทธิภาพ และมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางเชิงการบริหาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก โดยการให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเสียภาษี แสดงให้เห็นว่าเงินที่ได้จากการเก็บภาษีนั้น นำไปพัฒนาและสร้างบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีที่จะมีการวางแผนกำลังคนของเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษี และเจ้าหน้าที่ภาษี ให้สอดคล้องกับปริมาณที่เพิ่มขึ้นในอนาคต เพื่อไม่ให้ผู้ปฏิบัติงานต้องปฏิบัติงานหนักจนเกินไป อีกทั้งเพื่อเพิ่มคุณภาพในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ ข้อกฎหมาย การจัดเก็บภาษีอย่างแท้จริง
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเปิดเผยข้อมูลการเสียภาษีของผู้เสียภาษีให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จัดเก็บภาษีอย่างสุจริต ยุติธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการบริหารและระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยเรื่องนี้ในครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพจึงได้ข้อมูลเฉพาะในเชิงลึก ดังนั้น เพื่อความน่าเชื่อถือให้กับข้อมูลจึงควรเพิ่มการศึกษาในเชิงปริมาณ
2. ควรศึกษาครอบคลุมทั้งจังหวัด เพื่อเปรียบเทียบระหว่างท้องถิ่นขนาดเล็กและท้องถิ่น ขนาดใหญ่
3. ควรศึกษาครอบคลุมทุกด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดการองค์การ ด้านจัดคนเข้าทำงาน ด้านการอำนวยการ การประสานงาน ด้านการรายงานผล และด้านการจัดทำงบประมาณ อันนำไปสู่การพัฒนาการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

กิตติราช เตชะมโนกุล. 2540. การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน (SWOT Analysis). กรุงเทพฯ: นิยมธุรกิจการพิมพ์.

_____. 2554ก. “การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทย”. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.local.moi.go.th/webst/decon.htm> (15 พฤษภาคม 2555).

_____. 2554ข. “การบริหารจัดการมรดกใหม่”. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://sakonpwo.8k.com/sara/oboto.htm> (15 พฤษภาคม 2555).

กิ่งแก้ว ถนอมถิ่น. 2542. ความรู้และทัศนคติต่อการชำระภาษีของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. ชลบุรี: ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. 2543. การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. 2555. “เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล”. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.kheelek.go.th/general.php> (10 กุมภาพันธ์ 2555).

_____. 2551. “กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเรื่องภาษีกับการพัฒนาท้องถิ่น”. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://fongplar.blogspot.com/2008/04/blog-post.html> (5 ตุลาคม 2555).

ไกรยุทธ ชีรตยาคินันท์. 2533. แนวทางการปฏิรูปภาคการคลังของรัฐในทศวรรษหน้า. กรุงเทพฯ: สรรพการสาส์น.

จรัส สุวรรณมาลา. 2541. ความรู้พื้นฐานการบริหารงานคลังสาธารณะเรื่อง รายได้ของรัฐบาลในเอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เจริญ ธฤติमानนท์. 2534. ความสนใจในการเสียภาษี. กรุงเทพฯ: สรรพการสาส์น.

เจียรผจง เอี่ยมรัมย์. 2541. การศึกษาการบริหารการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ของสำนักงานสรรพากร จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ณรงค์ฤทธิ์ ประสิทธิ์นาค. 2545. ความรู้และทัศนคติต่อการชำระภาษีของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง. ชลบุรี: ปัญหาพิเศษทางรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- คุชฎี สุวัฒน์ยากร. 2551. รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ศ.
เจริญการพิมพ์.
- ตุลา มหาพฤฒานนท์. 2545. หลักการจัดการ หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- ธวัชชัย นาวิ. 2545. ปัญหาในการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินของสำนักงานเขตปทุมวัน. ชลบุรี:
ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีรศักดิ์ โฆษคุณวุฒิ. 2547. ปัจจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการจัดเก็บภาษีขององค์กรบริหารส่วน
ตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์รัฐประศาสน
ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นันทิยา หุตานุวัตร และ ณรงค์ หุตานุวัตร. 2545. SWOT : การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจชุมชน.
อุบลราชธานี: คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- เนาวรัตน์ ธรรมวรานุ. 2551. ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลศาลาลำดวน
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. ขอนแก่น: รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐ-
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญเสริม กันมั่ง. 2552. การวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดเก็บรายได้กรณีศึกษาขององค์กรบริหารส่วน
ตำบลจำนวน 11 แห่งในเขตพื้นที่อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์. ขอนแก่น: รายงาน
การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปณิฐา รักธรรม. 2548. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีขององค์กรบริหารส่วนตำบล
ขนาดใหญ่ในเขตอำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์รัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประชุม รอดประเสริฐ. 2539. นโยบายและการวางแผน หลักการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ:
เนติกุลการพิมพ์.
- พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. 2551. องค์กรและการจัดการ. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- พจนา พิชิตปัจจา. 2543. ความพยายามในการจัดเก็บภาษีขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด
เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พจนาด์ วิชัยยา. 2545. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรบริหารส่วน
ตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์รัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- พนม ทินกร ณ อยุธยา. 2534. การบริหารคลังรัฐบาล มหภาค 2. กรุงเทพฯ: ศิลป์สยามการพิมพ์.
- พรชัย ลิขิตดระกุลวงศ์. 2546. การประเมินประสิทธิภาพของระบบงานกำกับดูแลผู้เสียหายโดย
ใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบันในเขตท้องที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่
เชียงใหม่ 2. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์บัณฑิตมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิพัฒน์ ชันทอง และ สาธิต รังคศิริ. 2536. การภาษีอากร. กรุงเทพฯ: สรรพากรสาส์น.
- ไพรัช ตระการศิรินนท์. 2548. การคลังภาครัฐ. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: คณะนิเทศการพิมพ์.
- เพ็ญภา อันต์ชมพู่. 2554. กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหาร ส่วน
ตำบลกรณีศึกษาเปรียบเทียบในจังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น: รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น โครงการความร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมการ
ปกครองท้องถิ่นกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เมธินี หอมไกล. 2539. การบริหารการจัดเก็บภาษีอากร ศึกษาเฉพาะกรณีความสนใจในการเสีย
ภาษีธุรกิจเฉพาะจากการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางการค้าหรือหากำไรของผู้เสียหาย
ที่เป็นบุคคลธรรมดา. กรุงเทพฯ: ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2547. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และ
ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม 2546. กรุงเทพฯ: สกานบู๊ต.
- วลาสินี เมฆนิตกุล. 2551. การเพิ่มประสิทธิภาพ ในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในเขต อำเภอ
เมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ. ขอนแก่น: รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.
- วิจิตร ศรีสอาน. 2531. หลักการบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิใจ ตระกูลมัยผล. 2541. การศึกษาความรู้และเจตคติของผู้เสียหายที่มีต่อการเสียภาษีเงินได้
บุคคลธรรมดา. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- _____. 2550. “องค์กรและการจัดการ”. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา
<http://www.thaipoliticsgovernment.org/wiki> (30 มิถุนายน 2556).
- สมคิด บางโม. 2540. การภาษีอากร. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สมบัติ วรวิเวทย์. 2555. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลนคร
นครสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์. ขอนแก่น: รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สมพงษ์ ตันยพาทย์. 2539. การหลบหนีและหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม. กรุงเทพฯ: ภาคนิพนธ์
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2550. ทฤษฎีสังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิศักดิ์ รูปจำดี. 2545. แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือของประชาชนในการชำระภาษีให้แก่
องค์การบริหารส่วนตำบลแม่แวน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุพจน์ แสงฉาย. 2545. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูน.
เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2543. คู่มือการฝึกอบรมด้านการเงินการคลังท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: อาสารักษาดินแดน
กรมการปกครอง.
- อรัญ ธรรมโน. 2518. ความรู้ทั่วไปทางการคลัง. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- Luther, Gulick and Lyndall Urwick. 1936. **Papers on the Science of administration.**
New York: Institute of Public Administration Columbia University.
- The World Bank. 1991. **Lessons of Tax Reform.** Washington, D.C.: The International Bank of
Reconstruction and Development.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษีระดับอำเภอและระดับจังหวัดองค์การบริหาร

ส่วนตำบลหลัก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

เรื่อง การบริหารระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหลัก

อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหลัก

อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วน
ตำบลหลัก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในวงเล็บหน้าข้อความหรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

1. () ชาย

2. () หญิง

2. อายุ ปี

3. สถานภาพ

1. () โสด

2. () สมรส

3. () หม้าย

4. () หย่าร้าง

5. () อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. ระดับการศึกษา

1. () ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า

2. () มัธยมศึกษาตอนต้น

3. () มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

4. () อนุปริญญาหรือ

เทียบเท่า

5. () ปริญญาตรี

6. () สูงกว่าปริญญาตรี

5. รายได้ต่อเดือน (โดยประมาณ)

1. () น้อยกว่า 5,000 บาท	2. () 5,000 – 10,000 บาท
3. () 10,001 – 15,000 บาท	4. () 15,001 – 20,000 บาท
5. () สูงกว่า 20,000 บาท	

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินองค์การบริหารส่วนตำบลหลักอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

1. ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหลัก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีการบริหารเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นตำบลอย่างไร ในการดำเนินการตามการบริหาร

- 1.1 ด้านการวางแผน (Planning)
- 1.2 ด้านการจัดการองค์การ (Organizing)
- 1.3 ด้านการจัดการบุคคล (Staffing)
- 1.4 ด้านการอำนวยการ (Directing)
- 1.5 ด้านการประสานงาน (Coordinating)
- 1.6 ด้านการรายงานผล (Reporting)
- 1.7 ด้านการจัดงบประมาณ (Budgeting)

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดิน ด้านเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหลัก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

- 3.1 การบริหารจัดการที่ดินในการวางแผน
- 3.2 การบริหารจัดการที่ดินในการจัดหน่วยงาน
- 3.3 การบริหารจัดการที่ดินในการจัดบุคลากร
- 3.4 การบริหารจัดการที่ดินในการอำนวยการ
- 3.5 การบริหารจัดการที่ดินในการประสานงาน
- 3.6 การบริหารจัดการที่ดินในการรายงาน
- 3.7 การบริหารจัดการที่ดินในการจัดงบประมาณ

แบบสัมภาษณ์ผู้มีหน้าที่ชำระภาษีองค์การบริหารส่วนตำบลหลัก อำเภอมะแตง จังหวัดเชียงใหม่
เรื่อง การบริหารระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหลัก

อำเภอมะแตง จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการบริหารการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหลัก
อำเภอมะแตง จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้มีหน้าที่ชำระภาษีให้กับ องค์การ
บริหารส่วนตำบลหลัก อำเภอมะแตง จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในวงเล็บหน้าข้อความหรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

1. () ชาย

2. () หญิง

2. อายุ ปี

3. สถานภาพ

1. () โสด

2. () สมรส

3. () หม้าย

4. () หย่าร้าง

5. () อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. ระดับการศึกษา

1. () ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า

2. () มัธยมศึกษาตอนต้น

3. () มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

4. () อนุปริญญาหรือ

เทียบเท่า

5. () ปริญญาตรี

6. () สูงกว่าปริญญาตรี

5. รายได้ต่อเดือน (โดยประมาณ)

1. () น้อยกว่า 5,000 บาท	2. () 5,000 – 10,000 บาท
3. () 10,001 – 15,000 บาท	4. () 15,001 – 20,000 บาท
5. () สูงกว่า 20,000 บาท	

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็กอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

1. ระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างไร
2. ภาษีท้องถิ่นแต่ละประเภทเป็นอย่างไรและมีลักษณะการดำเนินงานในการจัดเก็บภาษีอย่างไร มีขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติอย่างไร
 - 2.1 ภาษีโรงเรือนและภาษีที่ดิน
 - 2.2 ภาษีบำรุงท้องที่
 - 2.3 ภาษีป้าย
3. การจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของทางองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็กในช่วง 1-3 ปีที่ผ่านมา ท่านได้ค้างชำระหรือไม่อย่างไร

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

- 3.1 ด้านเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีท้องถิ่น
- 3.2 ด้านระเบียบ ข้อกฎหมาย
- 3.3 ด้านการดำเนินงาน

ภาคผนวก ข

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายวชิรพงศ์ โสภ
เกิดเมื่อ	27 พฤษภาคม 2521
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2534 – พ.ศ. 2536 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน โกวิทธารงเชียงใหม่ พ.ศ. 2536 – พ.ศ. 2539 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนศรีธนาพณิชยการเทคโนโลยีเชียงใหม่ พ.ศ. 2540 – พ.ศ. 2552 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โรงเรียนศรีธนาพณิชยการเทคโนโลยีเชียงใหม่ พ.ศ. 2542 – พ.ศ. 2544 ปริญญาตรี (ศิลปศาสตรบัณฑิต) พัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2552 เจ้าหน้าที่งานพัสดุ สำนักงานเทศบาลตำบลป่าดู้ม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2552 – ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สำนักงานเทศบาลตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่